

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ—ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ—ΠΟΙΚΙΛΑ.

ΤΟΜΟΣ Α΄.

15 ΙΟΥΛΙΟΥ, 1863.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 14.

ΠΕΡΙ ΟΣΣΙΑΝΟΥ

καὶ τῶν εἰς αὐτὸν ἀποδιδομένων ποιήσεων.

I.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ ἰ. αἰῶνος μεγάλη καὶ περιεργος φιλολογικὴ πάλη συνέστη μεταξὺ τῶν σοφῶν τῆς Ἀγγλίας καὶ τινῶν ἄλλων τῆς δυτικῆς Εὐρώπης. Εἰς τὴν φιλολογικὴν ταύτην πάλην ἀφορμὴν ἔδωκε Σκωτὸς τις πεπαιδευμένος, ὁ Μάκφερσον, δημοσιεύσας ἐν ἀγγλικῇ μεταφράσει δύο ποιήματα, τὸν *Φινγάλ* καὶ *Τεμόραρ*, τὰ ὁποῖα ἦσαν, ὡς ἔλεγεν, ἔργα Βάρδου τινός, Ὁσσιανοῦ καλουμένου, ὅστις ἔζη ἐν Σκωτίᾳ περὶ τὴν δευτέραν ἢ τρίτην μετὰ Χριστὸν ἑκατονταετηρίδα. Τὰ ποιήματα ταῦτα, προσέθετεν ὁ ἐκδότης καὶ μεταφραστὴς αὐτῶν συνάμα, συνέλεξεν ἀπὸ τοῦ στόματος τῶν Σκώτων ὄρεινῶν, οἵτινες ἐγίνωσκον αὐτὰ ἐξ ἀρχαιοτάτης παραδόσεως καὶ ἀπεστήθιζον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐγχωρίῳ διαλέκτῳ, ἧτις καὶ διάλεκτος τῆς Οὐαλλίας καλεῖται (*langue de pays de Galles*.) Ἡ δημοσίευσίς τῶν ποιημάτων τούτων εὔρε πολλοὺς τοὺς ἐνθουσιαστάς, καὶ, ὡς εὐφυστάτα παρατηρεῖ ὁ σοφὸς Βιλ-

λεμαῖνος, πάντες ἐθαύμαζον τὰς ποιήσεις ἐκείνας χωρὶς νὰ δοκιμάζωσι τὴν λύπην ὅτι θαυμάζουσιν ἓνα τῶν συγχρόνων των. Εὔρον ὅμως καὶ πολλοὺς τοὺς ἀμφιβάλλοντας περὶ τῆς γνησιότητος αὐτῶν, καὶ οὗτοι δὲν ἦσαν ἐκ τῶν εὐκαταφρονήτων. Τίς ὁ μυθολογούμενος οὗτος Ὁσσιανός, ἐκραύγαζον, μετὰ τοῦ περιωνύμου **Johnson**, πολλοὶ τῆς Ἀγγλίας κριτικοὶ καὶ φιλόλογοι, τίς εἶναι ὁ μέγας οὗτος ποιητής, ὅστις μείνας κεκρυμμένος δεκαπέντε ὅλους αἰῶνας ἐπὶ τῶν ὀμιχλωδῶν τῆς Σκωτίας ὄρειων, καταβαίνει μόλις σήμερον ἀπ' αὐτῶν φέρων ὑπὸ μάλην πλήρη ἐπικά ποιήματα, συντεταγμένα καθ' ὅλους τοὺς κανόνας τῆς τέχνης, καὶ περιγράφοντα ἦθη ἀνωτέρου πολιτισμοῦ τοῦ ὑπάρχοντος καθ' ἣν ἐποχὴν ὑποτίθεται ὅτι ἐγράφησαν. Ἄλλ' οἱ ἀναλαβόντες νὰ ὑποστηρίξωσι τὴν γνησιότητά των δὲν ἐπτοοῦντο ἐκ τῶν τοιούτων ἐπιχειρημάτων. Δι' αὐτοὺς ὁ Μάκφερσον, ὅστις, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ὀλίγον ἀνεμίχθη εἰς τὴν συζήτησιν, ἦτο μάρτυς ἀξιόπιστος, ἰδίως δὲ οἱ Σκῶτοι σοφοὶ ἐθεώρησαν ὡς καθήκον ἐπιβαλλόμενον ὑπὸ τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρωτος νὰ πιστεύσωσιν ὅτι ἐπὶ τῶν ὄρειων τῆς πατρίδος των εὐρέθη τέλος εἰς Βάρδος δυνάμενος νὰ διαφι-

λωνεικήση τὸν θαλλὸν τῆς ποιήσεως καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Ὀμηρον, διότι οἱ ἐνθουσιαστοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ ἰδίως ὁ Καισαρότης, ὅστις μετέφρασε γλαφυρῶς τὰς Ὀσσιανικὰς ταύτας ποιήσεις ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ Πετράρχῃ καὶ Τάσσου, ἐθεώρησαν πολλοῦ ἀνώτερον τὸν τραχὺν Βάρδον τῆς Σκωτίας τοῦ ὑψιπετοῦς τῆς Ἰωνίας βαφωδοῦ. Δὲν ἐπρόκειτο ἄρα περὶ μηδαμινῶ ἀγῶνος ὁ Παρνασσὸς ἐμελλε νὰ μετατεθῆ ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Σκωτίαν (1), καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Μόρβεν, ὁ υἱὸς τοῦ ὁμοίου μὲ νῆφος τρικυμίας Φινγάου, ἐμελλε νὰ κηρυχθῆ ὁ κορυφαῖος τῶν ποιητῶν.

Τὸ ζήτημα τέλος ἦτο καὶ ὑπὸ ἄλλῃ ἐποψίν σπουδαίον. Εἰς ποιητῆς παρουσιάζεται ἀντιπρὸσωπος ὀλοκλήρου ἐποχῆς ἀγνώστου ὕλως εἰς ἡμᾶς. Ἦθη καὶ ἔθιμα περίεργα περιγράφονται ἐν ταῖς ποιήσεσιν ἐκείναις, καὶ τέλος μία σελὶς τῆς ὅλης ἱστορίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀνακαλύπτεται, ὅθεν, καὶ ὑπὸ ἱστορικῆν ἔτι ἐποψίν, ἐσύμφερε πλεῖστον νὰ γνωσθῆ ἡ ἀλήθεια, οἱ δὲ Ἄγγλοι δὲν εἶναι ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἐμελλον ν' ἀφήσωσιν ἀνεξερεύνητον τοιαύτην ὑπόθεσιν.

Ὁ θέσας τὸν δαυλὸν τῆς φιλολογικῆς ταύτης διχονοίας, ὁ Μάκφερσον, ἀπέθανεν ἀμετανόητος. Μετὰ τινὰ σφοδρὰν λογομαχίαν, ἣν ἔλαβε μετὰ τοῦ Johnson περὶ τῆς γνησιότητος τῶν ὑπ' αὐτοῦ δημοσιευθέντων ποιημάτων, εἰσώπησεν ἐντελῶς ἐπιχειρήσας δ' ἀκολούθως καὶ τὴν μετάφρασιν τοῦ Ὀμήρου, καὶ ἀποτυχὼν εἰς τὴν ἐπιχειρήσιν του ταύτην, παρήτησεν ἐξ ἀηδίας τὰ γράμματα ἐπιδοθεῖς δὲ εἰς τὸ ἐμπόριον συνήρῃσεν ἰκνὰ πλούτη, τὰ ὅποια ἐπήρξῃσεν γενόμενος μετὰ ταῦτα ὁ ἐν Λονδίῳ ἐπίτροπος Ναθάβ τινος ἡγεμόνος Ἰνδοῦ. Οὐδέποτε μέχρι τῆς τελευταίας πνοῆς του τῷ ἐξέφυγε λέξις τις προδίδουσα τὴν ἀπάτην ἣν τῷ ἀπέδιδον, διὸ τὸ ζήτημα ἔμεινε διὰ τοὺς πολλοὺς ἄλυτον ἔτι.

Ὁ ἐξοχος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης κριτικὸς, ὁ Johnson, περὶ οὗ ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν, ἐπεχείρησε

πρὸς συλλογὴν πληροφοριῶν ταξιδιῶν τι εἰς τὰς Ἰβρίδας νήσους καὶ εἰς τὰ ὄρεινά τῆς Σκωτίας μέρη, ἀλλὰ προκατειλημμένος ὢν κατὰ τῆς γνησιότητος τῶν ποιήσεων, εὗρισκε τὰ πάντα ὑπὲρ τῆς ιδέας ἣν προηγουμένως εἶχε μετὰ τοσούτου ζήλου ὑποστηρίζει. Διηγείται δὲ ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς περιηγήσεώς του, ὅτι τῷ ἐδειξαν γέροντάς τινας Βάρδους, οἵτινες τῷ ἐφάνησαν μωροὶ σχεδόν, καὶ οὐδὲ κἂν ἐγίνωσκον ν' ἀναγινώσκωσιν. Ἀκολούθως φέρει καὶ τὰ ἴδια αὐτοῦ συμπεράσματα, λέγων, ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρχωσι χειρόγραφα εἰς τόπον ὅπου ἠγνῶον τῆς χρῆσιν τῆς γραφῆς, οὐδ' ἦτο ἀδύνατον νὰ διατηρηθῆ ἐπικὸν ποίημα ἐκεῖ ὅπου δὲν εὗρίσκειται χειρόγραφον ἀρχαῖον συντιστάμενον τοῦλάχιστον ἐκ πεντακοσίων γραμμῶν. Τὸ πολὺ, παρεδέχετο ὁ Johnson, ὅτι εἶναι δυνατόν ν' ἀναφέρονται εἰς τινὰς βαρβάρους ἀρχαίας στροφὰς τὰ ὀνόματα τῶν ἡρώων καὶ τῶν τόπων ὧν ἐποιήσατο χρῆσιν ὁ Μάκφερσον ἐν τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ.

Ἄλλ' ἡ κοινὴ γνώμη οὐδόλως ἀνεπαύθη εἰς τὰς τοῦ Johnson ὑπόπτους πληροφορίες, διὸ ἡ Ἀκαδημία τῶν ὀρέων τῆς Σκωτίας ἠθέλησε νὰ προσῆ εἰς αὐστηροτέρας ἔτι ἐρεύνας περὶ τῶν Ὀσσιανικῶν ποιήσεων. Τὰς τοιαύτας δ' ἐρεύνας τῆς προνόησε νὰ περιβάλλῃ μὲ ὄλους ἐκείνους τοὺς δικαστικὸς τύπους, οἵτινες ἠδύναντο νὰ πείσωσι καὶ τοὺς μάλλον πυβρόνιστάς περὶ τῆς ἀκριθείας τοῦ ἐξαγομένου τῶν ἐρῶν τῆς τούτων. Ὅθεν συνέστησεν ἐπιτροπὴν, ἣτις περιῆλθε τὰ ὄρη καὶ τὰ χωρία ἐκεῖνα, ἔχουσα λεπτομερεῖς ὀδηγίας καὶ σχεδὸν διπλωματικὰς. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη προσέβη εἰς τὴν ἀνάκρισιν διαφόρων κατοίκων τῶν ὀρεινῶν ἐκείνων μερῶν, καὶ ἀπάσας τὰς καταθέσεις τῶν μαρτύρων τούτων συνέλεξε, φροντίσασα νὰ προσεπικυρώσῃ αὐτάς διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ εἰρηνοδίκου ἐκάστης ἐπαρχίας. Τὰ πρακτικὰ ταῦτα τῆς ἐπιτροπῆς παρεδόθησαν εἰς τὴν ἀκαδημίαν, ἣτις ἐδημοσίευσεν μετὰ ταῦτα κατὰ τὸ 1805 ἀξιολογώτατον ὑπόμνημα, ὃ συνέταξεν ὁ γλαφυρὸς κάλαμος τοῦ Ἑρβίου Μακκνζή.

Ἐκ τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ἐξάγεται, ἄ. ὅτι ἐν τῇ ἄνω Σκωτίᾳ ὑπῆρχον ἀληθῶς πρὸ πολλῶν ἐτῶν ποιήματά τινα, Ὀσσιανικὰ καλούμενα, ὅτι ταῦτα ἦσαν πανταχοῦ διαδεδομένα, καὶ ὅτι εἶχον χαρακτῆρα λίαν περιπαθῆ καὶ ὑψηλόν.

β', ὅτι καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν γνησιότητα τῶν ὑπὸ τοῦ Μάκφερσονος δημοσιευθέντων ποιήσεων, καὶ

αὕτη ἡ ἴδια ἐπιτροπὴ ἔμεινε εἰς ἀμηχανίαν ν' ἀπαντήσῃ κατηγορητικῶς. Διεκήρυξεν ὅμως ὅτι συνέλεξε τεμάχια ποιημάτων, ἅτινα περιέχουσι πολλάκις τὴν οὐσίαν καὶ ἐνίοτε τὰς αὐτὰς περιπου ἐκφράσεις τῶν περιεχομένων χωρίων ἐν τῇ μετάφρασει τοῦ Μάκφερσονος, ἀλλ' ὅτι οὐδὲν ποίημα εὗρεν ὅμοιον κατὰ τε τὸν τίτλον καὶ τὴν ὑπόθεσιν.

Ἡ ἐπιτροπὴ τέλος ἐσυμπέρανεν ὅτι ὁ Μάκφερσον εἶχε τὴν ἐξὶν νὰ συμπληρῇ τὰ κενὰ, νὰ συνδέῃ τὰ περκαλελυμένα τεμάχια, νὰ προσθέτῃ νέα χωρία, ν' ἀποστέμῃ φράσεις, νὰ μετριάξῃ τὰ ἐπεισόδια, νὰ λαιπῆν τὸ λεκτικόν, καὶ τέλος νὰ μεταβάλλῃ πᾶν ὅ,τι τῷ ἐφαίνετο ἢ πολὺ ἀπλοῦν ἢ πολὺ τραχὺ διὰ τὴν ἀκοὴν τῶν νεωτέρων, καὶ νὰ ἐξάρῃ ὅ,τι τῷ ἐφαίνετο κατώτερον τοῦ ἰδανικοῦ τῆς ποιήσεως. Ἐπὶ τέλους προσέθεταν ὅτι τῇ ἦτο ἀδύνατον νὰ ὀρίσῃ μέχρι τίνος βαθμοῦ ὁ Μάκφερσον ἐποιήσατο χρῆσιν τοιαύτης ἐλευθερίας.

Ἄλλ' οὐδὲ ἡ καθαρὰ αὕτη καὶ ἀμερόληπτος ἔκθεσις ἴσχυσε νὰ φέρῃ τὴν ἐπιθυμητὴν σύμνοιαν εἰς τὸν Ἑλικῶνα, διότι καὶ ταύτην ἔκασον τῶν διαμαχομένων μερῶν ἐξελάμβανεν ὡς ὑποστηρίζουσαν τὴν ἰδέαν του. Ἐτέρα ὅμως δημοσίευσίς καὶ ἄλλων Ὀσσιανικῶν ποιήσεων, γενομένη τῷ 1780 ὑπὸ τοῦ δόκτορος Σμιθ, ἐφάνη ὅτι ἐμελλε νὰ κλίνῃ τὴν πλάστιγγα ὑπὲρ τῶν περκαλεχομένων τὸ γνήσιον τῶν ὑπὸ τοῦ Μάκφερσονος δημοσιευθεισῶν, καὶ ἐπομένως νὰ στηρίζῃ τὴν δόξαν τοῦ Σκώτου ποιητοῦ ἄλλ' οἱ ἀμείλικτοι οὗτοι ἐχθροὶ τῆς σκωτικῆς δόξης ἐπέφερον ὅτι καὶ ὁ Σμιθ καὶ πάντες οἱ δημοσιεύσαντες Ὀσσιανικὰς ποιήσεις ἦσαν μιμηταὶ τοῦ Μάκφερσονος καὶ ζηλωταὶ τῆς δόξης ἐκείνου, ἐπομένως, κατ' αὐτοὺς καὶ τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο ἦν ὄλως ἀνίσχυρον. Ἄλλως τε, ὁ Σμιθ οὗτος ὁμολογεῖ ὅτι ὅπως ἀπαρτίσῃ τὸ ἔργον του, ἔλαβεν ἐδῶθεν μὲν ἡμισίαν στροφὴν, ἐκείθεν δὲ ἡμισυ στίχον.

Ἀνάγκη ὅμως νὰ προσθέσωμεν ἐνταῦθα ὅτι οἱ ἀρνούμενοι τὴν ὑπαρξίν τῶν Ὀσσιανικῶν ποιήσεων προὐκάλεσαν πολλάκις τὸν Μάκφερσον ἵνα δημοσιεύσῃ τὸ κείμενον κατὰ τὸ ὅποιον συνέταξε τὴν μετάφρασίν του ὁ Μάκφερσον ἠτοιμάζετο αἰετοτε νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν ἔκδοσιν, ἀλλ' ἀπέθανεν χωρὶς νὰ δυνηθῆ νὰ τὸ κατορθώσῃ. Οἱ ἐκτελεσταὶ τῆς διαθήκης του ὅμως κατὰ τὸ 1807 ἐδημοσίευσαν τὸ πολυθρόλλητον κείμενον δηλαδὴ τὰς ἀληθείας, ὡς ἰσχυρίζοντο, ποιήσεις τοῦ Σκώ-

του Βάρδου ἐν τῇ οὐαλλικῇ γλώσσῃ ἐν ἣ καὶ συνετάχθησαν. Ἄλλ' ὁ κριτικὸς πυβρόνισμός οὐδ' εἰς τοῦτο νύχαριστήθη, διότι καὶ περὶ τούτου ἀνεκάλυψαν οἱ ἀρίσταρχοι τῆς ἐπιστήμης ὅτι τὸ κείμενον ἐκεῖνο ἦτο μετάφρασις ἐκ τοῦ ἀγγλικικοῦ κειμένου, τοῦ δημοσιευθέντος ὑπὸ τοῦ Μάκφερσονος.

Οὕτω λοιπὸν τὸ φιλολογικὸν τοῦτο ζήτημα ἐκυμαίνεται μετὰξὺ δύο ἄκρων ἐναντιῶν, μετὰξὺ τῆς ἐντελοῦς ἀρνήσεως ἐνὸς μέρους σοφῶν καὶ τοῦ ἀκρατήτου ἐνθουσιασμοῦ ἐνὸς μέρους ἄλλων, διότι ὁ Μάκφερσον οὗτος, καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἴδια αὐτοῦ ἔργα ἐξέδωκεν ὑπὸ τὸ ψευδὲς τοῦ Ὀσσιανοῦ ὄνομα, δὲν ὡμοιάζε βεβαίως τὸν ἡμέτερον Σιμωνίδην, ὅστις γράψας ὅ,τι ἄτοπον καὶ γελοῖον ἐν τῇ Συμαίῳ του, ἐκήρυξεν αὐτὴν ἔργον ἀρχαῖον, ὑπολαβὼν ὅτι ἐδύνατο νὰ κἀμῃ τὸν κόσμον νὰ πιστεύσῃ ὅτι καὶ ἠλιοτυπία καὶ ἀτμοκίνητα ἦσαν γνωστὰ τοῖς ἀρχαίοις. Τὸ ἔργον τοῦ Μάκφερσονος ἦτο ἀληθῆς ποίησις, ἥτις ἔσχε μεγίστην ἐπιβροχὴν ἐπὶ τῆς συγχρόνου φιλολογίας διότι, μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν Ὀσσιανικῶν ποιήσεων, ἅπαντες ἐφέροντο εἰς μίμησιν αὐτῶν. Ὁ Blair μετ' ἐνθουσιασμοῦ παρεδέχθη τὴν γνησιότητα τῶν ποιήσεων τούτων, καὶ ἐθαύμαζεν ὅτι ἐν μέσῳ τῆς Σκωτίας τοῦ β' αἰῶνος, ἀπαντῶνται ἐκφράσεις καὶ εἰκόνες ἄξιαι τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ Ὀμήρου. Ὁ Γαίτης ἦτο εἰς τῶν θαυμαστῶν τοῦ Ὀσσιανοῦ, ὁ δὲ Βέρδερ, κατὰ τὴν κρίσιν αὐτοῦ τοῦ Βιλλεμαίνου, προτοῦ ν' αὐτοκτονηθῆ λαλεῖ τὴν γλῶσσαν τοῦ Ὀσσιανοῦ. Ὁ Ἴταλὸς Καισαρότης, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἶπομεν, μετέφρασεν αὐτὸν ὀλοκλήρως, τὸν ἐσχολίασε καὶ ἐν ἐκτεταμένῃ ἱστορικοκριτικῇ πραγματείᾳ διηρῶνθη καὶ ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς γνησιότητος τῶν Ὀσσιανικῶν ποιήσεων, εἰ καὶ παρεδέχετο ὡς πιθανὴν τὴν ἐναχοῦ τροπολόγησιν αὐτῶν, ἀμφέβαλλε δὲ καὶ περὶ τῆς ἀληθοῦς ἐποχῆς καθ' ἣν ἤκμασεν ὁ ποιητῆς των. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ μέγας Ναπολέων ἐκαυχᾶτο διὰ τὸν ὑπὲρ τοῦ ἀρχαίου τούτου Βάρδου ἐνθουσιασμόν του.

Μ' ὅλα ταῦτα οἱ νεώτεροι κριτικοὶ δὲν ἀπεκδέχονται ὡς γνησίας τὰς ὑπὸ τοῦ Μάκφερσονος δημοσιευθείσας ποιήσεις. Ὁ σοφὸς κριτικὸς Γάλλος Βιλλεμαῖνος, ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς φιλολογίας τοῦ 19ου αἰῶνος, παραβάλλων τὰς ποιήσεις ταύτας πρὸς τὰ δημοτικὰ τῆς Ἑλλάδος ἄσματα, τὰ ὅποια θεωρεῖ ὡς τὴν φυσικὴν καὶ γνησίαν ποίησιν ἀπολιτεύτου καὶ βαρβάρου ἐποχῆς, κηρύττεται διαρ-

(1) Ὁ Καισαρότης λέγει ἐν τινι τῶν σημειώσεών του, ὅτι ἂν οἱ Ἕλληες δὲν εἶχον διατρέσει καὶ ὀρίσει τὰς μυθολογικὰς ἐπαρχίας, καὶ ἂν ἐπρόκειτο νὰ ἐκλεχθῆ ἡδὴ ἡ κατοικία τοῦ Ἀπόλλωνος, ἡ Σέλιμα καὶ ἡ Κόνα εἶχαν πλεῖστον δικαίωμα νὰ λάβωσι τοιαύτην τιμὴν, ἢ ὅσα εἶχον ἐν ὄρι τῆς Βοιωτίας, τόπου κακῶν ἔχοντο, φήμην διὰ τὸ ἀκάθαρτον τῆς ἀτμοσφαιρῆς καὶ τὴν ἀγροικίαν τῶν κατοίκων του.

ρήθην κατὰ τῆς γνησιότητος τῶν ὀσσιανικῶν ποιήσεων. Ἡ ποίησις αὕτη, λέγει, λαλῶν περὶ τῶν δημοτικῶν ἑλληνικῶν ἁσμάτων, ἔχει τι ἑλλειπτικόν, τολμηρὸν καὶ μεταφορικόν, μένει δὲ ἀείποτε ἀγρία. Πλείστη ἐνεργητικότης, καὶ ποτε μεγίστη γενναιότης αἰσθημάτων δὲν εἶναι ἐντελῶς ἀμυγῆς θηριώδους ἀρπακτικότητος καὶ τῆς πρὸς τὸν πόλεμον καὶ τὴν λαφυραγωγίαν τάσεως, οὐδ' εἶναι ἀπηλλαγμέναι τέλος τοῦ ἀμειλίχτου ἐκείνου μίσους, τοῦ φυσικοῦ εἰς τὸν ἀρχέγονον ἄνθρωπον, τὸν ἀφέντα εἰς ἑαυτόν. Ἄλλως τε δὲ, τὰ τεμάχια ἐκεῖνα εἶναι σύντομα, ὀρηκτικά, οἷα ἐν τετραραγμένῳ βίῳ ὁ ἀμαθὴς ἐνθουσιασμός δύναται νὰ τὰ πλάσῃ καὶ ἡ μνήμη νὰ τὰ τηρήσῃ· ἀλλὰ τὸ νὰ παραδεχθῶμεν καὶ ὑποθέσωμεν μακρὰ ποιήματα, ἄρτια καθ' ἅπαντα τὰ μέρη τῶν, καὶ μονότονα μὲν, ἀλλ' ἐντέχνως μονότονα, ὁμολογῶ ὅτι τοῦτο μοι φαίνεται ἀπίθανον. Πιστεύω μᾶλλον ὅτι δημοτικά τινὰ ἄσματα ὑπῆρχον ἐν Σκωτίᾳ· ὅτι τὰ ἄσματα ταῦτα, εἰ καὶ ἐγεννήθησαν εἰς κλίμα ἤτον εὐλογημένον τοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἦτο ὅμως φυσικόν, ὡς ἐκ τῆς μητρικῆς τῶν ἐλευθερίας καὶ τῆς ἐμπνεύσεως τῶν ἐγχεσίων ἠθῶν, νὰ ἔχουσι ἀγέρωχόν τι, ὑψηλὸν καὶ τολμηρὸν· ὅτι τὰ ἄσματα ταῦτα παραφθαρῆντα ἐκ τῆς προφορικῆς παραδόσεως δυνατὸν ν' ἀνεμίγησαν καὶ νὰ περιπλάκησαν τὸ ἐν μὲ τὸ ἄλλο, ἐπιτηδεῖα δὲ χεῖρ ἠδύνατο νὰ ἐξαγάγῃ καὶ καθάρσις αὐτά· ἀλλ' ὅπως φέρῃ αὐτὰ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἀναπτύξεως καὶ ἀγρίας οὕτως εἶπεν διορθώσεως, εἰς οἷαν ἔφερον αὐτὰ ὁ Μακφερσὼν, ἐχρειάσθη βεβαίως μεγίστη ἐργασία καὶ τελεία ἀναχώνευσις, ἥτις δύναται, νὰ ἐξισωθῇ πρὸς τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν κατασκευήν.»

Μετὰ τὴν ὀρθοτάτην ταύτην τοῦ σοφοῦ Βιλνμαίνου ἀπόφασιν θὰ ἦτο αὐθάδεια νὰ προσθέσω μὲν τι πλέον ἡμεῖς περὶ τῆς γνησιότητος τῶν ποιήσεων ἐκείνων. Μίαν μόνον παράθεσιν ἐρχόμεθα νὰ κάμωμεν. Τὸ ἔργον τοῦ Μακφερσὼνος, Σμιθ καὶ λοιπῶν ἐκδοτῶν ἢ μεταφραστῶν ὀσσιανικῶν ποιήσεων, εἶναι ὡς ἂν τις τῶν ἡμετέρων ἐπεχειρήσῃ νὰ συγγράψῃ ὀλόκληρον ποίημα, δανειζόμενος τὸν χρωματισμὸν, τὰς μεταφορὰς καὶ τὰς εἰκόνας τοῦ ἐκ τῶν δημοτικῶν ἁσμάτων τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐπλεκεν αὐτὸ διὰ τῆς ἐπιτηδεῖου συδράφης τῶν ἐν αὐτοῖς περιεχομένων ὑποθέσεων. Τοιοῦτόν τι ἀπεπειράθη εἰς τῶν ἡμετέρων ποιητῶν ἐν τῷ ποιήματι αὐτοῦ, τῷ ἐπιγραφόμενῳ ἢ *Κυρὰ Φροσύνη*. Εἰ καὶ ἦδη δὲν ἔχομεν ὑπ' ὄψιν τὸ ποίημα ἐκεῖνο, ὡς ἐνθυμούμεθα ὅμως καὶ ἡ γλῶσσα καὶ

ἡ ποίησις καὶ τὰ πάντα ἐνὶ λόγῳ εἶναι ἀπομίμησις τῶν κλεπτικῶν τραγουδιῶν. Ἡ ποίησις αὕτη ἤρесе τοῖς πολλοῖς, διότι ἡ γαλλίζουσα ἢ ἰταλίζουσα ποίησις τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος εἶχε κατακουράσῃ τοὺς ἀναγνώστας, καὶ ἐπομένως ἡ ἐμφάνισις τῆς *Κυρὰ Φροσύνης* ἦτο ὡς μία ἀνάμνησις τοῦ παρελθόντος ἡμῶν βίου καὶ ἐπανάκαμψις εἰς αὐτόν. Ποίησις ὅμως τοιαύτη οὔτε προτότυπος δύναται νὰ ὀνομασθῇ, οὔτε εἶναι τὸ ἀπεικόνισμα τῆς ἐποχῆς ἐν ἣ διαβιούμεν.

(ἔπειτα συνέχεια)

Γ. Ε. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ.

Ἡ ΥΠΟΧΩΝΔΡΙΑ.

Ἡ

Ἡ ΚΟΙΛΙΑΣ ΤΟΥ ΛΩΤΕΡΒΡΟΥΝΝΟΥ.

(Συνέχεια· ἴδε φυλλάδ. 13.)

Ἡ Λαύρα καὶ ἡ Μαρία (διότι οὕτω τὰς ὀνόμαζον εἰς τὴν κοιλάδα) ἠγαπῶντο πολὺ ὑπ' ὄλων τῶν κατοίκων τοῦ Λωτερβρουννοῦ. Ἡ ἀγαθοεργία τῶν ἦτον πάντοτε ἐν ἐνεργείᾳ. Συχνάκις διέβαινον τὰ ὄρη καὶ ἔφερον ὑπὸ τὴν σκέπη τῶν πτωχῶν καὶ ἀσθενῶν ποιμένων βοηθείας ἢ δάκρυα. Ἡ κατοικία τῶν δὲν ἦτο πολὺ μακρὰν τῆς καλύβης μου, μαθοῦσαι δὲ ἐκ τῶν συντρόφων μου τὸν κίνδυνον ὑπ' οὗ ἐπαπειλούμενη, ἀμέσως ἔπευσαν εἰς βοήθειάν μου· καὶ ἐπειδὴ αἱ συχνὰ τῆς εὐσπλαγγνίας περιποιήσεις εἶχον δώσει εἰς τὴν καλὴν Μαρίαν γνώσεις τινὰς ἰατρικῆς, ἀμέσως ἐμάντευσεν ὅτι ἦμην βορὰ κακοήθους πυρετοῦ. Ἔθεσε λοιπὸν πλησίον μου γέροντά τινα ποιμένα διὰ νὰ μὲ περιποιῆται, καὶ αὕτη καθ' ἑκάστην συνοδευμένη ὑπὸ τῆς θυγατρὸς τῆς μοι ἔφερε χυμὸν ἐκ σωτηρίων βοτάνων τὰ ὅποια συνέλεγεν εἰς τὰ ὄρη.

Χάρις εἰς τὰς περιποιήσεις τῆς Μαρίας καὶ τῆς Λαύρας ἔφθασα εἰς ἐντελῆ ἀνάδρωσιν. Καὶ ἄλλοτε μὲν περιέφερον ἀστάτως τὸ ποιμνίον μου εἰς τὴν πρὸ τῆς καλύβης μου βοσκήν, ἄλλοτε δὲ ἐστηριγμένος ἐπὶ τινος βράχου καὶ τείνων τὸ οὖς μου εἰς τὸν μουρμουρισμὸν πηγῆς τινος, ἐσκεπτόμην ἐν σιωπῇ περὶ τῆς τύχης μου. Πληθὺς δ' αἰσθημάτων τὰ ὅποια πρὸ πολλοῦ εἶχον λησμονηθῆ ἤρχισαν ν' ἀναγεννῶνται εἰς τὴν καρδίαν μου. Ὅταν τὸ πρῶτον ἐξηρχόμην τῆς καλύβης μου, ἡ ψυχὴ μου ἠπλόνητο εἰς τὰς πρώτας ἀκτίνας τοῦ ἡλίου, ὅστις ἐπλανᾶτο μεγαλοπρεπῶς εἰς τὰ ὕψη τῶν ὀρέων, καὶ οἱ ὀφθαλ-

μοί μου ἐσυνείθισαν ἀνεπαισθήτως εἰς τὸ ἀπαύγασμα τῶν πάγων. Τὸ ἐσπέρας, ὅταν ἡ αὐρα ἠγείρετο, ἀνέβαινον ἐπὶ μικροῦ ὑψώματος καὶ ἀνέπνεον μετ' ἀνεκφράστου ἠδονῆς τὰς ἀναθυμιάσεις τὰς ὁποίας αὕτη θερίζει ἐκ τῶν ἐκ μυρίων ἀρωματικῶν φυτῶν καταφύτων ὀρέων. Ἄφινον δὲ τὰς ἀστάτους ιδέας μου νὰ κυματίζωσιν, ὡς τὰ ἐλαφρὰ νέφη τὰ ὅποια διέβαινον ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς μου, καὶ βυθισμένοις εἰς ὄνειροπολήματα ὅπως φιλήδονα, ἀνέκραζον, Μέγιστε Θεέ! ἀναπνέε ἐπὶ τέλους!

Αἰσθημὰ τι ἠδύτερον ἀνεμίνυετο μετ' ἐκείνου τῆς ὑπάρξεώς μου. Μεταβαίνων εἰς τὴν πεδιάδα ἐκρυπτόμην εἰς τὸ μικρὸν δάσος, τὸ ὅποιον ἦτο πλησίον τῆς κατοικίας τῆς Λαύρας, ἐκεῖ δὲ περιέμενον τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἐμελλον νὰ τὴν ἴδω, ἡ καρδία μου ἔπαλλεν εἰς τὸν ἐλάχιστον κρότον καὶ ἔλεγον κατ' ἑμαυτόν, « Ἐκείνη εἶναι! » Ἐὰν τὴν ἔβλεπον μακρόθεν τὴν ἠκολούθουν διὰ τοῦ βλέμματός ἐφ' ὅσον ἠδυνάμην νὰ τὴν βλέπω, καὶ ἐπέστρεφον εἰς τὴν οἰκίαν μου μ' αἰσθημὰ τι εὐτυχές, λέγων κατ' ἑμαυτόν, « Τὴν εἶδον!... » Πολλάκις ματαίως περιέμενον, καὶ εἰσερχόμεναι εἰς τὴν οἰκίαν μου χωρὶς νὰ δυνθῶ νὰ ἴδω τὴν Λαύραν· ἀλλὰ ποσῶς δὲν ἐλυπούμην διὰ τὰς πλήρεις ἐλπίδος ἐκείνας στιγμάς.

Συχνάκις τὴν ἔβλεπον καθημένην εἰς τὸ χεῖλος μικροῦ ρυακίου· ἔμενε δ' ἐκεῖ ἐπὶ πολὺ βυθισμένη εἰς βαθεῖας σκέψεις, βλέπουσα ῥέον τὸ ὕδωρ καὶ κλαίουσα. Ὡ! τί δὲν ἔδιδον διὰ νὰ δυνθῶ νὰ πετάξω πλησίον τῆς καὶ νὰ τὴν παρηγορήσω! ἀλλὰ δὲν ἐγνώριζον ποσῶς τὰς θλίψεις τῆς Λαύρας· μυστικῆς ζηλοτυπία μοι ἔλεγεν ὅτι ὁ ἔρωσ ἦτον ἡ αἰτία τῶν δακρύων τῆς. Ποίας ἄλλας λύπας τῷ ὄντι δοκιμάζει τις εἰς ταύτην τὴν ἡλικίαν καθ' ἣν ὅλαι αἱ σκέψεις εἶναι ὄνειροπολήματα, καὶ ὅλα τὰ ὄνειροπολήματα ἀπολαύσεις, ὅλαι δὲ αἱ ἀπολαύσεις εἶναι ἀθῶαι ὡς ἡ καρδία ἥτις εἶναι ἡ πηγὴ τῶν;

« Συχνάκις ἐπεσκεπτόμην τὴν Λαύραν καὶ τὴν Μαρίαν· ἡ εὐγνωμοσύνη μοι τὸ ἐπέβαλεν ὡς καθήκον, ὁ δὲ ἔρωσ ὡς ἀνάγκη· δὲν ἐνόουν ὅμως παντελῶς τὴν γλῶσσάν των, οὔτε ἐκεῖναι τὴν ἰδικήν μου, ἀλλ' ὥφειλε τάχα ἡ ἀγνοία τῆς γλώσσης νὰ μὲ χωρίσῃ διὰ παντὸς τῶν δύο ὄντων, τὰ ὅποια εἶχον τόσον δίκαιον ν' ἀγαπῶ; δὲν ἠδυνάμην νὰ ὑποφέρω τὴν ἰδέαν ταύτην καὶ ἠσθάνθην τὴν ἀνάγκην νὰ μάθω τὴν διάλεκτον τῶν βοσκῶν, μετὰ τῶν ὁποίων ἡ τύχη μου μὲ καταδίκαζε νὰ ζήσω. Οἱ σύντροφοί μου ἀνέλαβον νὰ μοι

τὴν διδάξωσι· μετεχειρίσθην δ' ὅλας τὰς δυνάμεις τῆς εὐφύας καὶ μνήμης μου διὰ ν' ἀντιληφθῶ τῶν μαθημάτων, ὀλίγον βαρβάρων, τὰ ὅποια μοι ἐδίδασκον. Οὕτως ἡ σπουδὴ ἀπησχόλει ὅλας μου τὰς στιγμάς, καὶ διευθύνων τὰς ιδέας μου πρὸς ἓν τέλος, εἰς τὸ ὅποιον ἡ καρδία μου ἐπεθύμει νὰ φθάσῃ, ἀπεμάκρυνα τοῦ πνεύματός μου τὰς ἀπαισίους σκέψεις, αἵτινες μέχρις ἐκείνης τῆς ὥρας εἶχον κατατρέψει τὴν εὐτυχίαν μου· τόσον εἶναι ἀληθές ὅτι ἡ πνευματικὴ ἐργασία εἶναι ἡ εἰδικὴ καὶ ἡ μᾶλλον κατάλληλος διὰ τὰς πληγὰς τῆς ψυχῆς!

Ἐντὸς ὀλίγου ἠδυνάμην ἐλευθέρως νὰ συνομιλῶ μετὰ τῶν ποιμένων τοῦ ὄρους. Ἠναγκασμένος δὲ ὡς αὐτοὶ νὰ κερδίξω τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἤρχισα καὶ ἐγὼ νὰ κατεργάζομαι τὰς ἀθῶας ἐκείνας τέχνας, αἵτινες ἐπαρκούσιν εἰς τὰς πρώτας ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐλησμόνουν καθ' ἑκάστην ὅτι ὑπῆρχον ἄλλαι ἀνάγκαι.

Μετ' ἀδιάκοπον καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐργασίαν ἔτρωγον μετ' εὐχαριστήσεως τὸν ἄρτον, τὸν ὅποιον ἐπλήρονα διὰ τοῦ ἰδρωτός μου, καὶ τὸν ὅποιον ἔβρεχον εἰς τὸ γάλα τῶν αἰγῶν μου. Ἡ κράσις μου ἐσυνήθισεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὴν θρεπτικὴν ταύτην τροφήν, καὶ ὁ ὕπνος μου ἦτο ἡσυχος, μὴ διαταραττόμενος ὑπὸ τῶν ἀπαισιῶν ὄνειρων, ἀλλὰ συνοδευόμενος πάντοτε ὑπὸ μόνης τῆς εἰκόνας τῆς Λαύρας.

Ἐνόμιζον ὅτι ἡ Λαύρα καὶ ἡ Μαρία εἶχον γεννηθῆ εἰς Λωτερβρουννον, διότι ἔφερον τὴν ἐνδυμασίαν καὶ ὠμίλουν τὴν γλῶσσαν τοῦ χωρίου. Ἐν τούτοις δὲν ἠδυνάμην νὰ μὴ παρατηρήσω μεγάλην διαφορὰν μετὰ τῶν τρόπων των καὶ ἐκείνων τῶν ἀπλῶν ποιμένων τῆς Ἑλβετίας. Αἱ χάριτες τῶν τελευταίων τούτων ἦσαν πλήρεις θελγήτρων καὶ ἀφελείας, ἀλλ' εἶχον φύσιν εὐγενεστέραν.

Ἄν τὰς μεταφέρωσιν, ἔλεγον κατ' ἑμαυτόν, ἐν τῷ μέσῳ τῶν λαμπροτέρων συναναστροφῶν μιᾶς πρωτευούσης, ἡ ὀμιλία των καὶ οἱ τρόποι των θὰ καταδείξωσιν ἀνατροφήν περιποιημένην. Ποτὲ δὲν θὰ πιστεύωσιν ὅτι ἐγεννήθησαν καὶ ἀνετρέφθησαν εἰς τὰ ὄρη τῆς Ἑλβετίας καὶ ὅτι ἔζων πάντοτε διὰ τῆς ἐργασίας τῶν χειρῶν των μετὰ τῶν ποιμένων, τῶν ὁποίων τὰ ἦθη ἀληθῶς εἶναι μὲν ἀπλᾶ, ἀλλ' οἱ τρόποι των μετέχουσι τῆς τραχύτητος τοῦ ἐπαγγέλματός των.

Ἐν τούτοις ἡ ἐνεργητικότης, ἡ ἐργασία, ὁ καθαρὸς ἀῆρ, τὰ αἰσθημὰτα τὰ ὅποια μοι ἐνέ-

πνεον ἡ Λαύρα, αἱ νέαι ἔξεις μου μοὶ παρέσχον ἀνεπασιθῆτως ὑπαρξίν ὄλωσ νέαν. Ἐσυνείθισα ν' ἀναβαίνω μετὰ τῶν συντρόφων μου ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων βράχων, καὶ ἐπὶ τῶν ὀλισθηροτέρων ἀκρωριῶν. Πολλάκις διέτρεξα τοὺς παγετοὺς καὶ ἀνέβην τὰς κορυφὰς τῆς Παρθένου καὶ τοῦ Γριμψέλλου. Ἠκολούθουν τὸν αἰγαγρον εἰς τοὺς μᾶλλον ἀπροσίτους τόπους καὶ ὑπερπέδων βοήθεια τῆς σιδηρᾶς μου βράβδου, τοὺς ἀποτομωτέρους βράχους, καὶ τὰ βαθύτερα βράχια. Ἡμέρα τῆς ἡμέρας προσωκειούμην πρὸς τὰ ἐπίπονα ταῦτα ἔργα, καὶ συχνάκις εὕρισκον ἀνέκφραστον ἠδονὴν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν φυσικῶν μου δυνάμεων. Ἐνῶ δὲ πρὶν ἤμην τόσον ἀδύνατος, ὑπερηφάνουμένη τότε διὰ τὴν βρωμαλεότητά μου. Ἡ ψυχὴ μου ἀπέκτησε συγχρόνως ἐνεργητικότητά ἢ ἐνόμιζον αὐτὴν ἀνεπίδεκτον, ἢ δὲ φαντασία μου ζωηρότερα καὶ ποιικιλότερα, πρὸ ἄλλοτε ἐφέρετο ταυτοχρόνως ἐπὶ πληθῆος ἀντικειμένων, καὶ ὁ νοῦς μου ἠκολούθει τὰς ὁρμὰς τῆς καρδίας μου.

Μέχρι ἐκείνης τῆς ἐποχῆς εἶχον δεῖξει μεγάλην ἀδιαφορίαν πρὸς τὰς ἀληθείας τῆς θρησκείας, παρασυρόμενος ὡς ἐκ τῆς κουφότητος τῆς ἡλικίας μου καὶ τοῦ ἀνεμοστροβίλου τοῦ νεωτερισμοῦ, ὁ δὲ νοῦς μου δὲν ἐξήρχετο ποτὲ τοῦ περιορισμένου κύκλου τῶν ἠδονῶν καὶ δὲν ὑψοῦτο ποσῶς πρὸς τὸν Πλάστην τοῦ κόσμου. Ἄλλ' ὅταν εὐρέθην ἐπὶ τοῦ ὕψους τῶν ἀπεράντων τούτων πυραμίδων, αἵτινες μ' ἐπλησίαζον πρὸς τοὺς οὐρανοὺς, ἢ ψυχὴ μου, παραφερομένη ὑπὸ ὑπερτάτης χαρᾶς, ὑψοῦτο μέχρι τοῦ θρόνου τοῦ ἀκατανόητου τούτου ὄντος, τὸ ὁποῖον ἐπλασεν ἀπὸ τοῦ χάους ὅλα τὰ θαυμασία τῆς δημιουργίας. Ἀπεμακρυνόμενη συνεχῶς τῶν συντρόφων μου καὶ ἐσκεπτόμην ἐν σιωπῇ ἐν τῷ μέσῳ τῶν καταπληκτικῶν τούτων ὄγκων τῶν ἐκ πάγων καὶ βράχων, τοὺς ὁποίους ἢ χεὶρ τοῦ χρόνου κατακρημνίζει τοὺς μὲν ἐπὶ τῶν δὲ, καὶ παρεδιδόμην ὅλος εἰς νέας σκέψεις, αἵτινες μοὶ ἐνεπνέοντο ὑπὸ τῶν φοβερῶν μὲν ἀλλὰ καὶ θαυμασιῶν τούτων εἰκόνων τῆς καταστροφῆς.

» Ἡμέραν τινα ἀφοῦ περιεπλανήθην ἐπὶ πολὺ εἰς τὸ διηνεκὲς τοῦτο κράτος τῶν χειμῶνων ἐφθασα μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ Σχειδέγ' ἐκεῖθεν ἐθεώρουν περίξ μου τὰς ἀβύσσους ἐκ χιόνων καὶ βράχων, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων ἐκείντο σποράδην καλύβαι τινες τοποθετημέναι εἰς χλοερὺς τόπους, ἢ κτισμέναι παρὰ τὰς ὄχθας τῶν κρημνῶν. Ἡ παρθένος ἐκαλύπτετο ὑπὸ νερῶν καὶ ἐνώ-

πιὸν τῆς τῶ ὄρος Ἔιγερ παρουσίαζε τὴν μεγαλοπρεπῆ εἰκόνα τῶν πάγων του, οἱ ὁποῖοι προσβαλλόμενοι ὑπὸ τῶν τελευταίων ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, ὁμοιάζον πρὸς ἀπεράντους ἐκ πυρὸς στήλας ἀναβαινούσας μέχρι τῆς πηγῆς των. Ἰπὸ τοὺς πόδας μου εἰκονίζετο ἐν μικρογραφίᾳ ἢ χαρίεσσα κοιλὰς τοῦ Λωτερβρούνου, τοῦ Γρινδελβάλδ, καὶ τοῦ Χασλί, καθὼς καὶ αἱ λίμναι τοῦ Θούν καὶ τοῦ Βρίεντζ, εἰς τὰς ὁποίας κατακρημνίζετο ὁ Ἄαρ, ἀφοῦ ἐπὶ πολὺ περιέφερε τὰ ὕδατά του διὰ μέσου τῶν λειμῶνων, οὔτινες ἐκεῖθεν ὁμοιάζον πρὸς πρασινωπὸν τάπητα, κρυπτόμενον ὑπὸ ἀργυροειδῆς δικτυῶν. Νέφη τινα περιώριζον τὸν ὀρίζοντα καὶ διέτρεχον τὸν κυανόχρουν οὐρανὸν ὡς ὄρη μετέωρα. Εἰς τὴν θέαν τόσων καλλονῶν παρεδόθην εἰς τὸ αἶσθημα βαθυτάτου θαυμασμοῦ ὅλα αἱ δυνάμεις τῆς ψυχῆς καὶ τῆς διανοίας μου ἐφέροντο πρὸς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἠθανόμην αὐτὰς προσελκυομένης πρὸς τὸν Θεόν, ὡς ὅλα τὰ ὄντα πρὸς τὸ κέντρον των. Ἐστοχαζόμην ὅτι ἠθῆλυσεν οὕτω ν' ἀφήσῃ ἐπὶ τῆς σφαιρᾶς εἰκόνας τινὰς τοῦ χάους, διὰ νὰ κάμῃ τὸν ἄνθρωπον νὰ αἰσθανθῆ καλλίτερον τὴν ὑψίστην ἁρμονίαν τῆς φύσεως.

Ἡμην ἀφιερωμένος εἰς τὰς μεγάλας ταύτας σκέψεις, ὅτε αἴφνης κρότος τις ὅμοιος πρὸς βροντὴν καὶ ἔτι φοβερώτερος ἠκούσθη εἰς τὰ ὄρη καὶ ἀντήχησεν εἰς τὰς κοιλάδας ὁ τρομερὸς οὗτος κρότος ἤξεναν ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ μυρία ἠχοὶ τὸν ἐπανελάμβανον. Ἐνόμισα ὅτι ἐφθασεν ἢ στιγμὴ καθ' ἣν ὅλα αὐτὰ τὰ ὄρη ἐμελλον νὰ κλονισθῶσι καὶ νὰ κατακρημνισθῶσι τὰ μὲν ἐπὶ τῶν δὲ! Κατακρημνισθῆς ἀπὸ τρόμου, ἠγέρθη καὶ κατέβαινον μετὰ ταχύτητος διὰ ν' ἀποφύγῃ τὴν πτώσιν τῶν ἐκ χιόνος σωρῶν. Ἡμην ἐκτὸς παντὸς κινδύνου ὅταν παρευθὺς ἤκουσα φωνὰς, στραφεὶς δὲ εἶδον ἐπὶ τινος κρημνοῦ νέαν τινα γυναῖκα ἐνθακρυν τείνουσαν πρὸς ἐμὲ ἰκετικὸς βραχίονας. Ἀημονήσας ἐμαυτὸν, ἐπέστρεψα ὀπίσω ἔτρεξα καὶ ἐφθασα πλησίον τῆς ἀτυχοῦς τῆς ὁποίας μίαν στιγμὴν ἀργότερα σωρὸς χιόνος ἠθελε τὴν καταβροχθίσει καὶ ἦτις ἔπεισε λειποθυμημένη εἰς τὰς ἀγκάλας μου. Ὅποιον θέαμα, μέγιστε Θεέ! Ὁ σωρὸς φθάνει, κυλιέται μετὰ τρομεροῦ κρότου, καὶ ἐπίκειται κατὰ τῆς κεφαλῆς μου, καὶ εἶναι ἡ Λαύρα, ἡ Λαύρα τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ σώσω! Ἐμψυχωθεὶς ὑπὸ ὑπερφυσικῆς δυνάμεως, λαμβάνω τὴν Λαύραν εἰς τὰς χεῖράς μου καὶ χωρὶς ν' ἀναλογίσω τὸ βάρος τόσον πολυτίμου φορτίου ταχύνω τὰ βήματά μου ὡς αἰ-

γαγρος καὶ ὑπερπηδῶ σχίσματα ἀπεράντου βάθους καὶ ἀβύσσους αἵτινες σεῖονται ὑπὸ τοὺς πόδας μου· δὲν σταματῶ δὲ εἰμὴ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν καταβάς εἰς τὴν κοιλάδα ἐπλησίασα εἰς τὴν κατοικίαν τῆς Μαρίας. Τότε δὲ καταθέσας τὸ φορτίον μου ἐπὶ τῆς γλῶσσης ἔπεισα ἀναίσθητος, καταβληθεὶς ὑπὸ κόπου τόσου μακροῦ δρόμου καὶ ὑπὲρ τοῦ φόβου τὸν ὁποῖον ὁ κίνδυνος τῆς Λαύρας μ' ἔκαμε νὰ δοκιμάσω.

Ὁ κρότος τῆς καταγιγίδος ἦτο τόσον φοβερὸς καὶ ἀπειλητικὸς ὥστε τὰ ποίμνια ἀφῆκαν τὰς ποιμένας των καὶ κατέβησαν εἰς τὴν πεδιάδα, καὶ τὰ ὄρνεα δ' αὐτὰ ἀφῆκαν τοὺς βράχους των, εἰς τρόπον ὥστε τὰ χωρία τοῦ Γρινδελβάλδ καὶ τοῦ Λωτερβρούνου εἶχον φθάσει ἐν ἀκμῇ παντελοῦς καταστροφῆς. Ἡ Λαύρα ἐλκυσθεῖσα ὑπὸ τῆς ἀπατηλῆς γαλήνης τοῦ οὐρανοῦ ἠθέλησε νὰ κάμῃ ἐκδρομὴν τινα εἰς τὰ ὄρη πρὸς ἀνεύρεσιν σωτηριῶν βοτάνων καὶ ἐκεῖ κατελήθη ὑπὸ τῆς καταγιγίδος ἐν μέσῳ τῶν ἠδέων ἐνασχλήσεών της.

Ἐντούτοις ἡ Μαρία καὶ πληθὸς βοσκῶν καταβάντων ἐκ τῶν ὄρεων μοὶ παρέχον τὰς βοήθειας των. Συνελθὼν δὲ εἶδον τὴν Λαύραν πλησίον κλαίουσαν καὶ κρατοῦσαν τὰς χεῖράς μου ἐντὸς τῶν ἰδικῶν της καὶ ὀνομάζουσάν με σωτήρᾳ της. « Ἄ! Λαύρα! τῆ εἶπον, μὴ κλαίης διὰ τὸν πτωχὸν Τόμ· εἶναι λίαν εὐτυχῆς. »

Ἐκτοτε δὲν ἀφῆκα πλέον τὴν καλύβην τῆς Μαρίας· ὠδήγουν τὸ ποίμνιόν της μετὰ τοῦ ἰδικοῦ μου ἐκαλλιέργουν διὰ τῶν χειρῶν μου τὸν ἀγρὸν, ὅνπερ κατεῖχε, καὶ μόνος ἐφρόντιζον περὶ τῆς συγκομιδῆς. Ὅλους τοὺς κόπους ἀνελάμβανον μόνον καὶ μόνον διὰ ν' ἀπαλλάξω τὴν Λαύραν, τῆς ὁποίας μεριδιμά τι εὐχαριστήσεως μ' ἐπλήρου ἠδονῆς. Τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς ἑορτὰς ἐγὼ τὴν ὠδήγουν εἰς τὸ χωρίον. Μετὰ τὴν θείαν δὲ λειτουργίαν ἀνεμιγνυόμην εἰς τὰ παιγνίδια τῶν συντρόφων μου ἐχόρευον ὡς αὐτοὶ, καὶ ἐμιμούμην τὰς στάσεις καὶ τὰ βήματά των τὸ δὲ ἐσπέρας ἐπανέφερον τὴν Λαύραν εἰς τοὺς κόλπους τῆς μητρὸς της.

Οὕτω παρήρχοντο αἱ εὐτυχέστεραι στιγμαὶ τῆς ζωῆς μου· δὲν ἐζήτουν ἄλλην χάριν παρὰ τοῦ Θεοῦ παρὰ νὰ βλέπω καθ' ἐκάστην τὴν Λαύραν ἔτρεφον τὴν καρδίαν μου καὶ τὴν φαντασίαν μου διὰ τῆς γλυκειᾶς ἐλπίδος ὅτι ἠγαπήμην ἄλλ' ἢ ἐλπίς αὕτη ἐσδύετο καὶ ἀνεγεννᾶτο κατὰ περιόδους. Ἄλλοτε ἡ Λαύρα ἀπέφευγε τὴν παρουσίαν ὁ μολοκλήρους ἐβδομάδας, ἄλλοτε δὲ πάλιν με

ἐπλησίαζε καὶ ἐφαίνετο ἠδονομένη μεγάλως εἰς τὴν συνομιλίαν μου, ἐνίοτε οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐφαίνοντο περιμένοντες τὴν ὁμολογίαν τοῦ ἔρωτός μου, καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ἢ ὁμολογία αὕτη ἦτο ἐτοίμη νὰ ἐξέλθῃ τῶν χειλέων μου, μοὶ ἐπέβαλλον σιωπὴν καὶ ἠνάγκαζον τὰ αἰσθήματά μου νὰ κρύπτονται εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας μου. Δὲν ἠδυνάμην νὰ τὴν κατηγορήσω ἐπὶ φιλαρεσκείᾳ εἰς τὸ ἄσυλον τοῦτο τῆς ἀπλότητος καὶ τῆς εὐκρινείας, καὶ δὲν ἐνόουν ποσῶς τὴν ἄστατον ταύτην διαγωγὴν ἦτις μοὶ ἐφαίνετο πλήρης ἰδιωμάτων. Μετὰ μεγάλης ἀνησυχίας ἔβλεπον τὴν ὑγείαν της προσβαλλομένην ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν τὸ δέρμα της ἔχανε τὴν ἀνθρώπινην καὶ φαειρότητά του, δάκρυα δὲ συχνάκις ἔβρεχον τὰ βλέφαρά της, καὶ ματαιῶς ἐζήτουν νὰ ἐπαναφέρω τὸ μεριδιμα εἰς τὰ χεῖλη της.

Ἄγαπῶμαι ὑπὸ τῆς Λαύρας; ἠρώτων συχνάκις ἐμαυτὸν. Οἱ ὀφθαλμοὶ της, τὰ δάκρυά της, ἢ ταραχὴ της ὅταν τῆ ὠμίλουν, ἢ φροντίς ἢ ἐλάμβανε διὰ νὰ μ' ἀποφεύγῃ, ὅλα ταῦτα μ' ἔκαμναν νὰ πιστεύσω εἰς τὴν εὐτυχίαν μου. Διὰ τί λοιπὸν ἠναγκάζετο νὰ πολεμήσῃ κλίσειν τόσον γλυκεῖαν ἐνῶ κἀνὲν πρόσκομμα δὲν ὑπῆρχεν; Ἡ Λαύρα ἦτον ἀδιάφορος; ἢ μήπως ἐξ ἀνάγκης καὶ ὡς εἰς ἐξορίαν διέμενε εἰς Λωτερβρούνον; ἂν καὶ ὠμίλει τὴν αὐτὴν γλῶσσαν μὲ τὰς συντρόφους της, δὲν εἶχεν ὅμως τὴν αὐτὴν προφορὰν ἢ λαλίᾳ της ἦτον ἠδύτερα καὶ μᾶλλον περιποιημένη καὶ αἱ ἰδέαι της μ' ὄλην τὴν ἀπλότητά των μοὶ ἐφαίνοντο τάξεως ὑψηλοτέρας. Ἡ κατάστασις εἰς ἣν εὐρίσκετο αὐτὴ καὶ ἡ μήτηρ της ἴσως ἦτο προσωρινή. Ἰσως ἐγεννήθη εἰς τάζιν τὴν ὁποίαν ποθεῖ καὶ θὰ ἠρυθρία ἀγαπῶσα ἀπλοῦν βοσκόν. Ἡ ὑπερηφάνεια τῆς ἀνατροφῆς καὶ τῆς γεννήσεώς της ἐπολέμει λοιπὸν αἶσθημα τὸ ὁποῖον θὰ τὴν καθίστα ἴσως εὐτυχῆ, ἐὰν οἱ νόμοι τῆς κοινωνίας τῆ ἐσυγχώρουν νὰ παραδοθῇ εἰς αὐτὰ ἄνευ ἐντροπῆς καὶ τύψεως συνειδήτος.

Ἀπὸ ἐμὲ ἀναμφιβόλως ἐξήρτητο νὰ στειρεύσω τὰ δάκρυα τὰ ὁποῖα ἔβρεον καὶ νὰ ἐπαναφέρω τὴν γαλήνην εἰς τὴν τεταραγμένην ἐκείνην καρδίαν ἄλλ' ἐπεθύμουν ὡς πτωχὸς χωρικός νὰ ἀγαπῶμαι. Ὅλα αἱ ἐντυπώσεις μου, ὅλα αἱ ἐλπίδες τῆς καρδίας μου ἀνεπαύοντο ἐπὶ ταύτης τῆς ιδέας. Ἦθελον νὰ ἐμπνεύσω ἔρωτα ἄδολον καὶ ἀληθῆ, ἀποκεχωρισμένον παντὸς ἀτομικοῦ συμφέροντος, καὶ τῶν προλήψεων ἐκείνων τῶν ἀναγκαίων μὲν εἰς τὴν δικτήρησιν τῆς κοινωνικῆς τά-

ξενος πάντη δὲ ξένων εἰς τοὺς ἀπλοῦς νόμους τῆς φύσεως. Ἡ ἰδέα αὕτη ἢ κάλλιον τὸ αἰσθημα τοῦ μόνου μ' ἐμπόδιζε τοῦ ν' ἀποκαλύψω εἰς τὴν Λαύραν τὸ μυστήριον τῆς γεννήσεώς μου, καὶ τῆς παρουσίας μου· εἶχον πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ παράδειγμα τῶν καλῶν χωρικῶν τοῦ Λωτερβούρνου· ζήσας ὡς αὐτοὶ, ἐπεθύμουν ν' ἀγαπῶμαι ἐπίσης ὡς αὐτοὶ ἀνευ ἄλλου συμφέροντος, εἰμὴ ἐκείνου τοῦ ἔρωτος.

Ἐν τούτοις τὸ ἔτος τῆς ἐξορίας μου εἶχε παρέλθει, ἡ ὑγεία μου εἶχεν ἐντελῶς ἀναλάβει καὶ ἐνεδυναμῆτο ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν αἶμα καθαρὸν· καὶ ζωηρὸν ἐκυκλοφορεῖ εἰς τὰς φλέβας μου. Τὰς θλιβεράς ἰδέας τῆς καταστροφῆς μου εἶχον διαδεχθῆ ὅλαι αἱ ἐντυπώσεις, ὅλαι αἱ ἐλπίδες τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς φιλίας. Ἐσπεύτομη σὰς, ἀγαπητοί μοι φίλοι, ἐπεθύμουν νὰ σὰς ἐπανίδω, ἀλλὰ δὲν ἠδυνάμην ν' ἀποφασίσω νὰ ἐγκαταλείψω τόπον εἰς ὃν ἔχερώστων τὸ πρῶτιστον τῶν ἀγαθῶν. Ἄλλως τε πῶς νὰ ἐγκαταλείψω τὴν Λαύραν, τὴν δυστυχῆ καὶ πάσχουσαν Λαύραν; Ἐπρωτίμων μάλλον ν' ἀποθάνω. Ἄ! ἐὰν ἡ Λαύρα μοι ἔλεγε: «Τῶμ, συγκατατίθεμαι νὰ συμμερισθῶ τὴν τύχην σου καὶ νὰ ζήσω μετὰ σοῦ εἰς τὴν γλυκείαν καὶ εἰρηνικὴν ταύτην μοναξίαν.» μὲ πόσῃ εὐχαρίστησιν ἤθελα κάμει τὴν θυσίαν ὅλης μου τῆς παρουσίας χάριν μιᾶς ὑπάρξεως εἰς ἣν εἶχον συνειθίσει καὶ τῆς ὁποίας ἡ τρυφερότης τῆς Λαύρας εἶχε διπλασιάσει τὰ θέλητρα!

Τὰ πλεῖστα τῶν συμβάντων τῆς ζωῆς μας εἶναι ἀνεξάρτητα τῆς θελήσεώς μας. Τὰ σχέδιά μας παρακυλίνονται ὑπὸ τῶν περιστάσεων, ὡς φύλλα ὑπὸ τῶν ἀνέμων σαλευόμενα. Εἰσελθὼν ἐσπέραν τινὰ εἰς τὴν καλύβην τῆς Λαύρας καὶ τῆς Μαρίας εὗρον αὐτὰς παραδεδομένας εἰς δάκρυα. Ἡ Μαρία σφίγγουσα τὴν Λαύραν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς, ἀνέκραξε: «ὦ! θυγάτηρ μου! ἀγαπητὴ μου θυγάτηρ! Τί θὰ γίνωμεν; ποῦ νὰ καταφύγωμεν; ποῦ ν' ἀναπαύσωμεν τὴν κεφαλὴν μας; Ἐὰν ἤμην μόνη ἀγογγύστως θὰ διηρχόμην τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς μου ἀφοῦ εἶδον τὸν πατέρα σου σφαζόμενον ἐνώπιόν μου, ἠδυνάμην ν' ἀψήφισω ὅλας τὰς δυστυχίας ἐκτὸς τῶν ἰδικῶν σου, κόρη μου.» Αἱ θωπεῖαι τῆς Λαύρας ἀνταπεκρίνοντο πρὸς ἐκείνας τῆς μητρὸς τῆς, καὶ θέλουσα νὰ ἐμψυχώσῃ τὸ θάρρος τῆς Μαρίας, τῆ ἔλεγε μετὰ μειδιάματος διαψευδομένου ὑπὸ τῶν δακρύων:

«Μὴ ἀπελπίζόμεθα περὶ τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ· πανταχοῦ δυνάμεθα νὰ ἐργαζώμεθα, καὶ ἡ

ἐκ τῶν χειρῶν μου ἐργασία θὰ πορίζεται τὰ πρὸς τὸ ζῆν πρὸς τὴν μητέρα μου, μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν συμβάντα εὐτυχέστερα θὰ μὰς ἐπιτρέψωσι τὴν εἰς τὴν πατρίδα ἐπάνοδον καὶ τὴν ἀνάκτησιν τῶν δικαιωμάτων μας. Ἡ στιγμὴ αὕτη θὰ ἔλθῃ ἐντὸς ὀλίγου. Παρηγορήθητι λοιπὸν σεβαστὴ μητέρα καὶ μὴ ἀνησύχει περὶ ἐμοῦ. Δύναμαι νὰ παραπονῶμαι ὅταν θὰ συμμερίζωμαι τὴν τύχην σου; καὶ δὲν θὰ ἦμαι εὐτυχιστάτη ἐὰν δυνήθω νὰ τὴν καταστήσω ἡδυτέραν; Γνωρίζεις πολὺ καλά ὅτι ἡ Λαύρα δὲν θὰ ἔχῃ ἄλλην φιλοδοξίαν.»

Ἡ εἰκὼν αὕτη ἔκαμιν ἐπὶ τῆς καρδίας μου ἐντύπων τὴν ὁποίαν δὲν ἠδυνήθην νὰ καταστείλω καὶ χωρὶς νὰ σκεφθῶ τὸ ἀδιάκριτον τοιούτου ζήλου, ὠρμησα μετὰ τῆς Λαύρας καὶ τῆς Μαρίας, καὶ τὰς ἐξώρισα νὰ μοι ἐκμυστηρευθῶσι τὰ νέα δυστυχήματά των καὶ τοῖς προσέφερον τὴν συνδρομὴν μου μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς τελευταίας σταγόνης τοῦ αἵματός μου. Δυσκόλως δύναμαι νὰ περιγράψω τὴν συγκίνησιν τῆς Λαύρας ὅταν μὲ εἶδε. Στηρίζουσα τὰς δύο τῆς χεῖρας ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς, ἀνέκραξεν. — ὦ! πτωχὲ Τῶμ! πρέπει νὰ σ' ἀφήσωμεν διὰ πάντα. — Διὰ πάντα Λαύρα! ὦ! ἑκατοντάκις προτιμότερος τότε ὁ θάνατος ὄχι, ὄχι, δὲν θὰ σὰς ἐγκαταλείψω ἐνόσω ζῶ. — Ἐν τούτοις πρέπει, ἐξηκολούθησεν ἐκείνη, μετὰ ζωηρότητος ψυχῆς ἀδυνατούσης πλέον ν' ἀναχαιτίσῃ τὰ αἰσθηματά τῆς, εἶναι ἐπάναγκες, ὅλα μὰς διαχωρίζουσι καὶ ὁ Θεὸς καὶ οἱ ἄνθρωποι. Εἶμαι ἠναγκασμένη ν' ἀπομακρυνθῶ τοῦ εἰρηνικοῦ τούτου τόπου, ὅπου ἤρχιζα νὰ εὐρίσκω ὀλίγην εὐτυχίαν. ὦ! τώρα, ἐπειδὴ μέλλω νὰ χωρισθῶ διὰ παντὸς ἀπὸ σοῦ, ὁμολογῶ ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, ὅστις γινώσκει τὰ ἄδυτα τῆς καρδίας μου, ὅτι εἶσαι ἡ μόνη αἰτία τῆς λύπης μου.» πρὸς ταύτας τὰς λέξεις ἔπεσα εἰς τοὺς πόδας τῆς Λαύρας, καὶ πλησιάσας μίαν τῶν χειρῶν τῆς εἰς τὰ χεῖλη μου ἀνέκραξα ἐκτὸς ἐμαυτοῦ: «Λαύρα, θὰ σ' ἀκολουθήσω παντοῦ, καὶ θὰ συμμερισθῶ τὴν εἰμαρμένην σου· δέχθητι τὸν λόγον μου ὃν σοὶ δίδω νὰ σ' ἀγαπῶ πάντοτε. — Παύσατε, εἶπεν ἡ Μαρία, ῥίπτουσα ἐπὶ τῆς Λαύρας καὶ ἐμοῦ αὐστηρὸν βλέμμα. Τῶμ, ἡ θυγάτηρ μου δὲν εἶναι δι' ἐσέ. Ἡ θέσις τὴν ὁποίαν ἡ οἰκογένειά τῆς κατεῖχεν εἰς τὴν Γαλλίαν δὲν τῆ ἐπιτρέπει ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὸν ἔρωτά σου. Εἴθε προσέθηκεν ἐκείνη μετὰ περισσοτέρας γλυκύτητος, εἴθε νὰ ἤμεθα γεννημένοι καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν χαρίεσσαν ταύτην κοιλάδα ὅπου ἡ αὐτὴ κατάσταση, ἡ αὐτὴ ἀνατροφή, συγγενεύουσιν ὅλας τὰς οἰκογε-

νείας. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ἔχει οὕτω Τῶμ. Ἡ Λαύρα εἶναι θυγάτηρ τοῦ κόμητος τῆς Βλανβίλλης· τὸ αἶμα τὸ κυκλοφοροῦν εἰς τὰς φλέβας τῆς εἶναι ἐνδοξον καὶ ἤθελε τὸ ἀτιμάσει ἐνώσουσα τὴν τύχην τῆς πρὸς ἐκείνην ἐνὸς πτωχοῦ ποιμένου. Αἱ δυστυχίαι τρομαρὰς ἐπαναστάσεως μὰς ἐξώρισαν τῆς πατρίδος μας, καὶ μὰς ἀφῆρσαν ὅλα τὰ ἀγαθὰ μας. Εἶδον τὸν Κόμητα Βλανβίλλης σφαζόμενον ὑπὸ τῶν ληστῶν, τοὺς ὁποίους εἶχε γεμίσει διὰ τῶν εὐεργεσιῶν του, καὶ ἄφησα τὴν Γαλλίαν ὄχι διὰ νὰ σώσω τὴν ζωὴν μου, ζωὴν πλήρη δακρύων, ἀλλὰ διὰ νὰ σώσω τὴν κόρην μου ἀπὸ τὴν μάχαιραν τῶν δημίων. Ἐνόμισα ὅτι ἀποσυρομένη εἰς τὸ μέρος τοῦτο τῆς Ἑλβετίας, ἐν τῷ μέσῳ τῶν πάγων καὶ τῶν βράχων, ἠδυνάμην νὰ περιμείνω ἐν εἰρήνῃ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἡ καταγίγῃς ἤθελεν ἐπὶ τέλους κατευνασθῆ. Ἀλλὰ τὸυναντίον ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν αὐξάνει, ἐκτείνει πανταχοῦ τὸν ἀφανισμόν τῆς, καὶ φαίνεται ἀκολουθοῦσα τὰ θύματά τῆς μέχρι τῶν σκοτεινοτάτων καταφυγίων. Ψήφισμα τῆς Δημοκρατίας τῆς Λέρνης προστάσει ὅλους τοὺς μεταναστὰς τὰς Γάλλους ν' ἀφήσωσι τὴν Ἑλβετίαν, καὶ δὲν τοῖς παραχωρεῖ εἰμὴ τρεῖς ἡμέρας πρὸς εὐρεσιν ἄλλου ἀσύλου. Φεῦ! ποῖον μέρος τοῦ κόσμου θέλει δυνηθῆ, νὰ μὰς ἀσφαλίσῃ ἐκ τῶν καταδικωτῶν μας;»

Τὰς λέξεις ταύτας χεῖμαρρος δακρύων διεδέχθη, πλησιάσας δὲ εἰς αὐτὴν μετὰ σεβασμοῦ, Κυρία εἶπον, συγχωρήσατε εἰς πτωχὸν ποιμένα τὰ αἰσθηματά ἄπερ ἐνόμιζεν ἔνομα. Ὁ πτωχὸς Τῶμ δὲν δύναται, καὶ δικαίως, νὰ γείνη σύζυγος τῆς Λαύρας· ἀλλ' ὅστις δῆποτε καὶ ἂν εἶναι ὁ τόπος τῆς νέας σὰς ἐξορίας, μὴ λησμονήσατε ποτὲ τὸν δυστυχῆ νέον, ὅστις θὰ σκέπτεται περὶ ὑμῶν μέχρι τῆς τελευταίας του ἀναπνοῆς.

Ἀπεμακρύνθη χωρὶς νὰ τολμήσῃ νὰ ῥίψῃ ἐπὶ τῆς Λαύρας βλέμμα, τὸ ὁποῖον θ' ἀπεκάλυπτε πᾶσαν τὴν ψυχὴν μου. Ἡ καρδία μου ἐσκόρπα ἀπὸ χαρὰν καὶ ἠναγκάσθη νὰ μεταχειρισθῶ ὅλας τὰς δυνάμεις τοῦ λογικοῦ μου διὰ νὰ τὴν περιστείλω εἰς ὠρισμένα ὄρια. Τὴν ἐπαύριον κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἀνεχώρισα, ἐπεβιβάσθη ἐπὶ τῆς λίμνης τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀναβαίνων τὴν ὄχθην τοῦ Ἄραρος, ἔφθασα τὸ αὐτὸ ἔσπερας εἰς Βέρνην, ὅπου διέμεινα δύο ἡμέρας.

Ὅταν ἐπανῆλθον εἰς Λωτερβούρνον ἔτραξα ἀμέσως εἰς τὴν καλύβην τῆς κυρίας Βλανβίλ διὰ νὰ τῆ προσφέρω ἐκ νέου τὰς ἐκδουλεύσεις μου, καὶ νὰ τὴν ἀποχαίρησάω. Ἡ κυρία Βλανβίλ ἤλθε πρὸς με

μὲ χαρὰν ἐξωγραφισμένην εἰς τὸ πρόσωπόν τῆς, μοι εἶδειξε δὲ καὶ μοι ἀνέγνωσεν ἐπιστολὴν τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ἐκ Βέρνης ἔχουσαν οὕτω:

«Κυρία,

» Ἄνθρωπος εἰς τὸν ὁποῖον, ἐν ἀγνοίᾳ σὰς, προσεφέρατε τὴν σπουδαιότεραν τῶν ἐκδουλεύσεων, ἐμαθε περὶ τῆς ταλῆρας καταστάσεώς σας, καὶ ἡ καρδία του βαθέως συνεκινήθη. Συγχωρήσατέ τον λοιπὸν, κυρία, νὰ σὰς προσφέρῃ ἐν ἄσυλον εἰς τὴν πατρίδα του. Ἀναχωρήσατε ἀμέσως εἰς Λονδίον, καὶ μὴ ζητήσετε ἐκεῖ ἄλλην οἰκίαν εἰμὴ τὴν τοῦ Κ. Θωμᾶ Βεντβόρθ· ἡ οἰκία αὕτη σὰς παραχωρεῖται. καὶ θὰ εὕρητε ἐν αὐτῇ ὅλας τὰς περιποιήσεις τὰς ὁποίας ζωηρὰ εὐγνωμοσύνη δύναται νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν δυστυχίαν καὶ τὴν ἀρετὴν, πρὸς δὲ τούτοις ὅλην τὴν ὑπόληψιν καὶ τὸ σέβας τὸ ὁποῖον εὐπειθῆς υἱὸς προσφέρει εἰς τὴν φιλοστοργιατὴν τῶν μητέρων. ΘΩΜΑΣ ΒΕΝΤΒΩΡΘ.»

Ὅποια οὐράνιος βοήθεια! ἀνέκραξεν ἡ Κυρία Βλανβίλλ. ὦ! θεῖα Πρόνοια! πῶς ἠδυνήθην ν' ἀμφιβάλλω πρὸς στιγμὴν περὶ τῆς ἀγαθοεργίας σου! Ματαίως ζητῶ νὰ ἐνθυμηθῶ τὸν καλὸν τοῦτον Κύριον Θωμᾶν Βεντβόρθ, εἰς τὸν ὁποῖον προσέφερον τόσον σπουδαίαν ἐκδουλεύσιν, καὶ τὴν ὁποίαν ἀνταμείβει διὰ τρόπον τόσον γενναίου καὶ εὐγενοῦς. Πολλοὺς Ἄγγλους εἶδον εἰς τὴν Γαλλίαν, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἤκουσα προφερόμενον τὸ ὄνομα τοῦ Κ. Θωμᾶ Βεντβόρθ· ἔχει τι περίεργον τοῦτο τὸ συμβάν! τί νομίζεις Τῶμ; Τί μὰς συμβουλεύεις; — Ἐὰν καταδέχεσθε νὰ λάβετε συμβουλὴν ἀπὸ πτωχὸν ποιμένα, ὅστις δὲν εἶδε εἰμὴ ταῦτα τὰ ὄρη, τῆ εἶπον, σὰς προτρέπω νὰ παραδεχθῆτε τὴν προσφορὰν τοῦ Κυρίου Θωμᾶ Βεντβόρθ. Αἱ περιστάσεις εἶναι κατεπείγουσαι, καὶ δὲν ἔχετε ἄλλο καταφύγιον· ἄλλως τε τί συμφέρον εἶχεν αὐτὸς νὰ σὰς ἀπατήσῃ; Νομίζω οτι εἶναι ἄξιος τῆς ἐμπιστοσύνης σας. Εἶναι τίμιος ἄνθρωπος καὶ πᾶς τίμιος τηρεῖ πάντοτε ὅ,τι ὑπόσχεται. — Δὲν τὸν γνωρίζομεν ποσῶς. — Ὅταν θὰ τὸν ἰδῆτε θὰ τὸν γνωρίσατε ἴσως, καὶ ἂν ἐλησμονήσατε τὴν ὑπηρεσίαν ἣν τῷ προσεφέρατε, ἡ παρουσία του ἴσως θὰ σὰς τὴν ἀνακαλέσῃ εἰς μνήμην.

» Διαρκούσης τῆς σκηνῆς ταύτης ἔβριψα βλέμμα ἐπὶ τῆς Λαύρας καὶ εἶδον ὅτι ἐκείνη δὲν συνεμερίζετο ποσῶς τὴν χαρὰν τῆς μητρὸς τῆς, ἀλλὰ μόνη καὶ κατὰ μέρος, ἔχυνε δάκρυα χωρὶς νὰ προφέρῃ οὔτε μίαν λέξιν· ἐπλησίασα λοιπὸν αὐτὴν, καὶ θλίψας μίαν τῶν χειρῶν τῆς σφιγκτὰ ἐπὶ τῆς καρδίας μου. ὦ! Λαύρα! τῆ εἶπον, πόσον ὁ Κύριος

Θωμάς Βεντδωρθ είναι εύτυχής, διότι δύναται νά σάς προσφέρει ἄσυλον καὶ νά σάς παρηγορήσῃ. — Νά μὲ παρηγορήσῃ! εἶπον ἡ Λαύρα. Ἄ! Τώμ! ὁ θάνατος τοῦ πατρός μου, καὶ ὁ ἐδικός μας χωρισμός, εἶναι δύο δυστυχήματα διὰ τὰ ὁποῖα δὲν θὰ παρηγορηθῶ ποτέ!»

(ἔπειτα τὸ τέλος.)

ΝΗΣΟΣ ΠΑΤΜΟΣ.

(Συνέχεια, ἴδε φυλλάδ. 13).

Ἰκανὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ παραμείνας εἰσῆλθον ἀκολουθῶς εἰς τὰ σκευοφυλάκιον τῆς Μονῆς ἐνθα κρύπτονται τὰ διάφορα αὐτῆς σκεύη, πλείστα λείψανα ἁγίων καὶ οὐκ ὀλίγα ἄλλα κειμήλια. Παραλείπω τὰ πολυτίμητα ἱερά ἄμφια, τὰς ἀρχιερατικὰς ἀδαμαντοκαλλήτους μίτρας, τὰς ποιμαντορικὰς ἀργυροχρῶσους βράβδους καὶ ἄλλα πολυάριθμα ἐκκλησιαστικὰ σκεύη, ὧν τὰ μὲν περιήλθον ἐκ δωρεῶν, τὰ δὲ ἐκ κληρονομιάς· δὲν δύναμαι ὅμως νά παραλείψω δύο τινά, κατὰ πολὺ τῶν ἄλλων εὐτελέστερα καὶ ὅμως πλείω πάντων ἐπαγαγόντα ἡμῖν τὴν ἐντύπωσιν. Εἰσὶ δὲ ταῦτα καὶ διατηρούμενα εἰσέτι, καίτοι πεπλαιωμένοι ἐμβάδας τοῦ ὁσίου Χριστοδούλου καὶ ἡ ποιμαντορικὴ αὐτοῦ βράβδος· δὲν εἶναι ἀργυροχρῶσος αὐτὴ, οὐδὲ περιηρασμεῖται ὑπὸ ἀδαμάντων ἢ πολυτίμων λίθων, τὸναντίον ἐστὶν ἐξ εὐτελοῦς ξύλου· ἀλλ' εἶνε πάσαι αἱ Παναγιώτητες καὶ Σεβασμιότητες νά ἐγκραῖνον τοιαύταις, ἐν ἀρετῇ ὅμως καὶ ἔργοις θεαρέστοις...

Μεταξὺ πολλῶν ἱερῶν λειψάνων, εἶδον ἐντὸς μεγάλου ἀργυροῦ ποτηρίου τὴν κάραν τοῦ Ἀποστόλου Θωμά, ἕνα δάκτυλον ἰακώδου τοῦ Πέρσου, ὡστὶ διαφόρων μαρτύρων, καὶ ἐπὶ τέλους μέγαν σταυρὸν ἀργυρῶν, ὅστις ἐν ἑαυτῷ περιεῖχε τεμάχια τοῦ Ἐύλου τοῦ Σαυροῦ, τοῦ σπύγγου καὶ τοῦ καλάμου, ἐξ ἐκείνων δι' ὧν οἱ Ἰουδαῖοι ἐπότισαν ἄζους τὸν Σωτῆρα. Ἐπίσης εἶδον πολλὰς ἀρχαίας εἰκόνας μεταξὺ δὲ τούτων ἀξία μοι ἐφάνη πλείστου λόγου μία τοῦ ἁγίου Νικολάου διὰ κρησίου ὕλης γεγραμμένα. Ἐξήτησα νά ἴδω καὶ τὴν χεῖρα ἐκείνου, ἥς οἱ ὄνυχες καίτοι συνεχῶς κοπτόμενοι κινῶντο, καὶ περὶ ἧς ὁ ἀρχαῖος περιηγητὴς Βελώνιος τῷ 1555 διὰ τῆς ἐν χερσὶ τότε γλώσσης λέγει: «Il y a (à Pathmos) un monastere de calomeres Grecs, auquel on voit la main d'un trépassé, à laquelle les

ongles croissent comme ceux d'un homme vivant, et combien qu'on les lui ronque, neantmoins ilz reviennt grans au bout d'une espace de temps. Les Turcs ont eu occasion de dire que ceste main est d'un de leurs prophètes. Mais les Grecs dient que c'est la main du Saint Jehan qui escripuit l'Apocalypse.» Ἄλλ' ὅμως καὶ πάλιν ἐπέισθην ὅτι Φράγκος περιηγητὴς ἐν Ἀνατολῇ σημαίνει συναγωγὴν μύθων.

Τὴν ἐπιούσαν, πόθον ἔχων ἵνα ἐπισκεφθῶ τὴν περιώνυμον τῆς Μονῆς βιβλιοθήκην, ἀπὸ πρεῖτας ὠδηγήθην εἰς αὐτὴν ὑπερθεν δὲ τῆς θύρας τῆς βιβλιοθήκης ἀνέγνω τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν·

Δεῦρ' ἀνερχεῖνται ὅσαι φαινεῖ χειρόγραφοι βίβλοι Ἄνδρὶ βραφέστεραι πινυτῶ χρυσίον δοκεύουσαι. Ταῦτ' ἄρα τήρες, φύλαξ, σεῖο μάλλον βιότιου τῶν δόμος οὐνεκ' ἔς νῦν τοι γίναιτο φεγγο- [βόλος γε.

Πρὶν εἰσελθῶ εἰς αὐτὴν, ἐνόμισα ὅτι θὰ ἴδω σωρὸν τευχῶν φύρδην μίγδην ἐξέριμμένων ἀνευ τάξεως, ἀνευ καταλόγου (καὶ δὲν θέλει μὲ καταδικάσει τις ἀν τοιαύτην περὶ τῆς βιβλιοθήκης ἐκείνης εἶχον ἰδέαν, ἀφοῦ εἰς τοιαύτην κατάστασιν διατελεῖ καὶ ἡ τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν Πανεπιστημίου). Ἀλλὰ πόσον ἐξεπλάγηθε εἰσελθὼν, εὖρον αὐτὴν ἐν ἀρίστῃ καταστάσει, τὰ δὲ τεύχη εἰς κατάλογον ἐγγεγραμμένα καὶ ἐν ταῖς οἰκείαις μέρεσι τεταγμένα! Τοῦτο δὲ ὀφείλεται κυρίως εἰς τὰς φιλομούσους διαθέσεις τοῦ ἀγαθοῦ καὶ σεβασμοῦ καθηγουμένου Κ. Δανιὴλ (πρὸς ὃν ἐπιτραπήτω μοι νά ἐκφράσω τὰς μεγίστας εὐχαριστίας δι' ἃς κατὰ τὴν αὐτῶς διατριβὴν μου μοὶ ἐπεδαψίλευσε περιποιήσεις) καὶ εἰς τὸν ἄκαμπτον ζῆλον καὶ τὰς χρονίους προσπάθειας τῶν ΚΚ. Ἱεροθέου Φλωρίδου, βιβλιοφύλακος, καὶ Ἰωάννου Σακελιάνου, ὅτινες εὕροντες τὴν βιβλιοθήκην ὡς ἐκ τῶν γνωστῶν ἐθνικῶν περιστάσεων, εἰς οὐ καλὴν κατάστασιν, κατέβησαν εἰς τὴν τακτοποίησιν αὐτῆς.

Ἰπὲρ τὰς τέσσαρας χιλιάδας τόμων περιέχει ἡ βιβλιοθήκη τῆς Πάτμου, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἐκκλησιαστικῆς ὕλης, ἐν ἧ ὅμως ἐνιχρῶ περιλαμβάνεται καὶ νομικὴ καὶ ἱστορικὴ καὶ ἄλλα ποικίλη, μέχρι τοῦδε ἀνέχδοτος. Ἐκ τῶν τόμων τούτων πεντακόσιοι περίπου εἰσὶ χειρόγραφοι ἢτοι διακόσιοι πενήκοντα ἐν μεμβράναις, εἰς πλείω ψηστος καὶ οἱ λοιποὶ βαμβάκινοι. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι πολλὰ τῶν τευχῶν τούτων εἰσὶ ὄντως κειμήλια. Μεταξὺ ἄλλων πολλῶν εἶδον εὐχαγγέλιον

τι κατὰ Μάρκον τοῦ Δ' μ. Χ. αἰῶνος, ἀτελὲς ἔμως δυστυχῶς, καὶ ὡς ἐκ τῆς πολυτελείας αὐτοῦ δύναμει νά εἰκασθῶμεν ἀνίκον ποτὲ εἰς τινὰ τῶν αὐτοκρατόρων, διότι ἦν ἀργυρῶς γεγραμμένον καὶ ἔπου ἀπαντᾶτο τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, Χριστοῦ γλ. χρυσῶς γεγραμμένον ἐπὶ πορφύρας μεμβράνης. Εἶδον ὁμοίως ἐπὶ μεμβράνης ἀρχαῖον βιβλίον τοῦ ἰῶθ τοῦ Γ' ἢ Ζ' αἰῶνος μετὰ σχολίων, ἐκκλησιαστικὰ βιβλία τετονισμένα πρὸς δὲ καὶ πλῆθος πατέρων διὰφόρων ἐποχῶν.

Ἐν περιληπτικῇ περιγραφῇ ἀδύνατον βεβαίως εἶναι νά εἶπω λεπτομερῶς περὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν πολυτίμων ἐκείνων τευχῶν· ἀρκεῖ νά παρατηρήσω ὅτι τρεῖς ἄλλαι ἡμέρας διέτριψα ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ, παρατηρῶν τὰ ἐν αὐτῇ. Μεταξὺ δ' ἄλλων εἶδον διάφορα χρυσόβουλλα αὐτοκρατόρων, ὧν ἀρχαιότερον μὲν ἐστὶ τὸ τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ ἐν ἔτει 1088, νεώτερον δὲ τὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Κερόλου τοῦ ΣΤ' τῷ 1727 καὶ ἕτερον πρὸ αὐτοῦ τῶν ἱπποτῶν τῆς Ρόδου. Εἶδον μετὰ συγκινήσεως ἀνεκφράστου τὰς ἰδιοχειροῦς ὑπογραφὰς Ἀλεξίου καὶ Ἰσακίου τῶν Κομνηνῶν, Νικηφόρου τοῦ Βοτανιάτου, Ἀνδρονίκου τοῦ Πικλολόγου καὶ ἄλλων. Φεῦ, ὅπως εὐκάλιστος εἶναι τῆς τύχης ὁ τροχός!

Μετὰ τὴν βιβλιοθήκην ἐπισκέφθην τὴν ἐρείφωμον ἡδὴ, ἀλλὰ περιώνυμον ἄλλοτε τῆς Πάτμου Σχολῆν, ἐκ τῆς ὁποίας ἀπὸ τοῦ τέλους ἐτι τοῦ 1571 αἰῶνος ἤρξατο ἐκπεπομένη λάμπρις τις ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς τοῦ ἔθνους σκοτίας διὰ Νικηφόρου τοῦ Κρητός. Ὁ ἀνὴρ οὗτος διδάξας ἐπιτυχῶς τὰ φιλοσοφικὰ μαθήματα, διετέλεσεν οὕτως εἰπεῖν ὁ πρόδρομος τῆς ἐν Πάτμῳ ἀρχαμένης πνευματικῆς παλιγγενεσίας· ἀλλὰ κύριος τῆς Πατμιάδος Σχολῆς ἰδρυτὴς ἀναφέρεται ὁ αἰδιμῶς Μακάριος Πάτμιος. Μετ' αὐτὸν ἐδίδαξαν Γεράσιμος ὁ Βυζάντιος, Βασίλειος ὁ Κουταλιανὸς καὶ Δανιὴλ ὁ Κεραιμὺς Πάτμιος, οὗ ὁ τάφος κεῖται παρ' αὐτῷ τῷ Σχολείῳ ἐνθα ἐδίδαξε, φέρων τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν, ποίημα τοῦ κατ' ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος σχολαρχήσαντος τῆς ἐν Σμύρνῃ Εὐαγγελικῆς Σχολῆς Γαβριὴλ τοῦ ἐκ Βρυούλων.

Σῶμα τὸ γραμματικῶν Δανιήλου ἢ Θεοδώρου Ὁδο Δανιὴλ τῆρος ὁ Πάτμιος, δρ μετὰ Γαζήρ Οἶορ γραμματικῆς· εὐρατο Ἐλλὰς ὄρον. Κεῖται, φεῦ! κοφὴ κόρη· ἀ μεγάλα ποτὲ ἀδδὰ Μωσά τε, τὼς πάντε παρτοθερ ἀγραμμένα. Νῆσο ἐν ἀμφιρότη, σφῶμα δὲ γὰρ ἐνὶ Πάτμῳ.

Φεῦ! καθύστερος ἔχει πένθει τηχομίνοσ.

Τὸν Δανιὴλ διεδέξατο εἰς τὴν Πατμιάδα Σχολὴν Μισαὴλ ὁ Πάτμιος, τοῦτο δὲ ὁ σοφώτατος Παῖσιος ὁ Κεραιμὺς, Πάτμιος ἐπίσης, καὶ αὐτὸν Κύριλλος καὶ Παῖσιος οἱ Πάτμιαι, Νεόφυτος ὁ Βυζάντιος, Χαράλαμπος ὁ Θεσσαλονικεὺς, Ἰωάννης Σφοδρῆς ὁ Σάμιος, Ἰσαὰκ ὁ Κρητῆς, Ἰεζουκίηλ ὁ Καλύμνιος, Νικόδημος ὁ Πάτμιος, Γρηγόριος Ἀγαθάδουλος ὁ ἐξ Ἡρακλείας τῆς ἐν Θράκῃ καὶ τελευταῖος ὁ νῦν διδάσκων γραμματικῶς καὶ βιβλιοφύλαξ τῆς Μονῆς Κ. Ἱεροθέου Φλωρίδης. Σημειωτέον δ' ὅτι τισσῶτον περιόδου ἦν ἡ Σχολὴ αὕτη, ὥστε ἐπὶ Δανιὴλ τοῦ Κεραιμῶος ἤριθμαι περὶ τοὺς διακοσίους μαθητὰς, πανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος συναλεγεμένους.

Ἀπολείπεται ἤδη νά εἶπω καὶ περὶ τοῦ Σπηλαίου τῆς Ἀποκαλύψεως ὅπως δώσω πέρας εἰς τὴν σκιαγράφωσιν ταύτην τῆς Πάτμου. Τὸ Σπηλαῖον τῆς Ἀποκαλύψεως, ἐνθα λέγεται ὅτι ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἶδε τὴν θρασίαν, ἀπέχει τῆς πόλεως 1233 βήματα κατέρχεται τις δ' εἰς αὐτὸ διὰ κλίμακος τεσσαράκοντα βαθμίδων, καὶ ἔχει δεκαοκτὸ βημάτων μέγιστον μήκος ἐπὶ ἐκτῶ πλάτους. Ἐξώθεν τοῦ Σπηλαίου ὑπάρχει ναὸς τις ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Ἄννης, ἐν αὐτῷ δὲ τῷ Σπηλαίῳ ὑπάρχει ἕτερον παρεκκλήσιον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Θεολόγου, ὅπερ λέγεται ὅτι αὐτὸς ὁ ὁσῖος Χριστόδουλος ἀνήγειρεν. Ἐν εἰκόνι τινι ἀρχαίᾳ, ὁ ζωγράφος ἐξαντλήσας πάσας τὰς ὑψηλοτέρας τῆς Ἀποκαλύψεως εἰκόνας, παρίστησι τὸν Χριστὸν τῇ μιᾷ χεῖρι κρατοῦντα τὰς κλεῖδας τοῦ ἔδου καὶ τοῦ θανάτου, τῇ δ' ἑτέρᾳ ἑπτὰ ἀστέρας, περὶ δὲ τοῦ Χριστοῦ ἀγγέλους ὑποβαστάζοντας τὰς ἑπτὰ ἐν Ἀσίᾳ Ἀποστολικὰς ἐκκλησίας μετὰ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν καὶ παρ' αὐτοῖς τὰ πολυύμματα Χερουβείμ. Ἐκτός τις τρίγωνος δεικνύεται εἰς τὴν ὄροφν τοῦ Σπηλαίου, γενομένη, ὡς λέγουσιν, ἐκ τῆς φωγῆς, ἣτις κατήλθεν ἐξ οὐρανοῦ, κοιλότης δὲ τις μικρὰ εἰς τὸ βάθος τοῦ σπηλαίου, ἐκρηθίμευσε, κατὰ τὴν παράδοσιν τόπος, ἐν ᾧ ὁ ἱερός Εὐαγγελιστὴς ἐκλινε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

Τοιαῦτα εἶναι ὅσα κατὰ τὴν ἐν Πάτμῳ πενήτημερον διατριβὴν μου ἠδυνήθην νά ἴδω.

ΕΠΗΜ. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ.

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΤΩΝ ΠΤΩΧΩΝ.

Μεταξὺ τῶν εὐεργετικῶν πράξεων, αἵτινες θούλουσιν ἀπαθανάτισαι τὴν βασιλείαν τοῦ αὐτο-

κράτορος Ναπολέοντος Γ'. και αι οποια προεκαλεσαν την ευγνωμοσύνη των κατωτέρων τάξεων, πρέπει να μνημονεύσωμεν και το θέσπισμα περι της κατ' οίκον επισκέψεως των πτωχών ασθενών, ητις ενεργείται παρ' ειδικών ιατρών, τους οποίους ευγνωμονών ο λαός ωνόμασεν ιατρούς των πτωχών.

Εάν άλλοτε μέλος πτωχῆς τινος οικογενείας προσεβάλλετο υπό ασθeneίας, έπρεπε να εγκαταλείψη την οικογένειάν του, ο σύζυγος την γυναίκα του, ή γυνή την οικοθεραπειάν της και τα τέκνα τους γονεῖς των, όπως απολαύσωσιν εν τοῖς νοσοκομείοις την προσήκουσαν επιμέλειαν. Πάντοτε όμως κατὰ φυσικόν λόγον ο ασθενών εγκατελίμπανε την οικογένειάν του, τὰς εξεις του, εν ενὶ λόγῳ πάν ὅτι είχε προσφιλές.

Σήμερον όμως πάντα ταῦτα μετεβλήθησαν· ο πτωχός ασθενών βλέπει καθ' εκάστην να τῷ ερχηται επιστήμων ιατρός, και τὰ ιατρικά, ἅτινα δωρεάν χορηγοῦσιν εις αὐτὸν αι ἀγαθαὶ ἀδελφαὶ τοῦ ἐλεύου· τῷ δίδονται δε παρὰ τῆς συζύγου του, τοῦ συντρόφου τῆς ζωῆς του, ητις δὲν θέλει εγκαταλείψει· τὸ προσκεφάλαιόν του, εἰμὴ εις τὴν εσχάτην του ἀναπνοήν.

Οἱ ιατροὶ οἵτινες ἀνεδέχθησαν τὴν φιλόφρονον ταύτην ὑπηρεσίαν παρατηρήσατε μετ' ὁποῖαν ἀφοσίωσιν ἐκπληροῦσι τὸν προορισμὸν των! Δὲν τοὺς παρὰ κινεῖ βεβαίως τὸ συμφέρον, ἀλλὰ μόνον ἡ καρδιά των. Ἔστὲ δὲ βέβαιον ὅτι οἱ ιατροὶ τῆς πόλεως οἱσι λαμβάνει χρυσοῦν χρηματοκὺλινδρον δι' ἀντιμισθίαν θαυμασίας θεραπείας, δὲν εἶναι εὐτυχέστεροι και πλέον ὑπερήφανοι ἀπὸ τὸν ιατρὸν τῶν πτωχῶν, οἱσι αἰσθάνεται τὴν χονδρὴν χεῖρα τοῦ τεχνίτου να σφίγγη τὴν ἐδικήν του, ὅπερ εἶναι ἡ μόνη ἀμοιβή ἢ δύναται να δώσῃ πρὸς αὐτὸν διὰ τὰς ὁποῖας παρέσχε φροντίδας εις τὸ τέκνον του κινδυνεύον χθὲς και σήμερον σεσωσμένον, ἐνῶ συγχρόνως δάκρυα εὐτυχίας τρέχουσιν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ἀθλιᾶς μητρός, ητις δὲν εὐρίσκει τρόπον ὅπως ἐκφράσῃ τὴν πρὸς αὐτὸν ευγνωμοσύνην της.

Εἶδομεν ιατροὺς ἐκ τῶν ἱκανωτάτων και περιφημοτάτων, εις οὓς πλουσίαι πελατεῖα προσιωνίζετο εὐτυχίαν, ἀποδεχομένους τὴν γενομένην εις τὴν ἐπιστήμην και τὴν φιλανθρωπίαν αὐτῶν πρόσκλησιν, να ἐπιθυμῶσιν εὐχαρίστως τὸν μέτριον τοῦ ιατροῦ τῶν πτωχῶν τίτλον, να διπλασιάζωσι δὲ τοὺς κόπους των και να εγκαταλείπωσι τὸν οἶκον τοῦ πλουσίου ὅπως μεταβῶσι και ἀνα-

λάβωσι μετ' ἐπίμονον ἐπιμέλειαν τὴν θεραπειάν εις τινὰ εὐτελεῖ οἶκον. Εἶθε ὁ ὕψιστος, οἱσι οὐδεμίαν ἀγαθὴν καρδίαν και ὠραίαν πράξιν ἀφίνει ἀβράβευτον ποτὲ, να δώσῃ εις τοὺς θυσιαζομένους τοιουτοτρόπως πρὸς ἀνακούφισιν τῶν δυστυχῶν τὸν μισθὸν τῆς ἀφοσιώσεώς των, τὴν χαρὰν εις τὴν καρδίαν των και τὴν καθαρὰν εὐτυχίαν, ἢ ἀπολαμβάνει σήμερον ὁ καλὸς ιατρός, οὔτινος θέλωμεν διηγηθῆ τὴν ἱστορίαν.

I.

Ἦδη πρὸ 48 μηνῶν ὁ Νέστωρ Ράσσελόγγιος ἤκουεν ἐν Παρισίοις τὰ μαθήματα τῆς ἱατρικῆς σχολῆς, ὅτε ὁ θάνατος τοῦ πατρός του, ἀφαρπάσας τὸν δημιουργὸν τῆς ζωῆς του, τὸν ἄφησε μόνον κύριον τοῦ μέλλοντός του, καθύσον ἡ μήτηρ του πρὸ πολλοῦ εἶχεν ἀναπαυθῆ ἐν εἰρήνῃ. Μόνη δὲ κληρονομία του ὑπῆρξε ποσὸν χιλιάδων τινῶν φράγκων, ἀφθεῖς οὕτω μόνος ἐν τῷ κόσμῳ να διατρέξῃ τὸ στάδιόν του. Ἀλλ' ὁ Νέστωρ τοῦ ὁποῖου ἡ παιδικὴ ἡλικία εἶχε παρέλθει ὑπὸ τὰ ὄμματα εὐλαβοῦς μητρός, ἡ δὲ νεανικὴ ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν πατρός, οὐ ἡ τιμὴ και εὐσυνειδησία ἦσαν πασίγνωστοι, δὲν ἀπεθάρρυνθη. Ὑπελόγισεν ὅτι ἡ μετρία του κληρονομία ἠδύνατο να ἐξαρκέσῃ μόνον ὅπως ζῆσῃ ἐντίμως μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἤθελε λάβει τὸ δίπλωμα τοῦ διδάκτορος. Ὄθεν πεποιθὼς εις ἑαυτὸν, τρέφων δὲ πίστιν πρὸς τὸν Θεὸν, εἰργάσθη μετ' ἑνὸς ζῆλον ὅπως φθάσῃ τὸ ποθοῦμενον τοῦτο τέρμα. Ὁ Νέστωρ κατῴκει εις μέτριον δωμάτιον ἐν τινὶ οἰκίᾳ κατὰ τὴν ὁδὸν ἀγίου Ἰακώβου, και ἐξήρχετο ὀλίγον, μόνον διὰ να ὑπάγῃ εις τὰ μαθήματα ἢ να σπουδάσῃ εις τὰς δημοσίους βιβλιοθήκας, ἐν ἐνὶ λόγῳ διῆγε βίον πραδειγματικόν.

Εἶχεν ἤδη παρέλθει ὀλόκληρον ἔτος ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ πατρός του, και ἐξηκολούθει τὰς σπουδὰς του μετ' αὐτὸν ζῆλον τῷ ἐφάνετο ὅτι ὁ καιρὸς ἦτο πολὺ μακρὸς τὸ δὲ τέρμα τῶν σπουδῶν του πολὺ ἀπέχον· ἐδίδε και τὴν περιουσίαν του, ἂν και μικράν, ὅπως φθάσῃ εις τὴν ἐπιθυμητὴν ἐκείνην ἡμέραν, ητις ἐμελλε να στέψῃ τοὺς ἀγῶνάς του. Ἐδιπλασιάζε δὲ τὴν ἐπιμονὴν του, και διότι ὁ ἀγαθὸς και τίμιος οὐνός νεὸς ἦτον ἐρωτευμένος ἀπὸ τινῶν μηνῶν μετ' ἑνὸς μανίας, ὁ δὲ ἔρωτος οὗτος ἦτον ὁ πρῶτος τῆς ζωῆς του· ἡ Ἐλένη, τὸ ἀντικείμενον τοῦτο τῆς λατρείας του, ἦτον ἀξία να ἀγαπᾶται ἀπὸ καρδίαν τοσοῦτῳ εὐγενῆ ὡς ἡ τοῦ Νέστορος. Ὁρφανὴ ὡς αὐτὸς, πτωχωτέρα ἐκείνου, εἶχεν ἰδῆ

να ἀποθάνῃ πλησίον της ὁ πατήρ της, τίμιος και φιλόπνοος τεχνίτης, οἱσι δὲν τῇ ἀφῆκεν εἰμὴ ὄνομα ἀνεπίδεκτον μομφῆς και ἀναμνήσεις ἀγνάς. Ἀλλ' ἡ Ἐλένη εἶχε καρτερίαν, ἔζη πωλοῦσα ἄνθη, μάλιστα δὲ κατὰ πᾶσαν κυριακὴν ἐναπέθετε και μέρος τῆς ἐβδομαδιαίας της εἰσπράξεως εις τὸ ἀποταμιευτικόν της κιβώτιον. Κατῴκει δὲ εις τὴν αὐτὴν ἐν ἣ και ὁ Νέστωρ οἰκίαν, ὅθεν συννητήθησαν πολλάκις ἡ λίαν ἁρμονικὴ τῆς νεάνιδος χάρις βαθεῖαν ἐπροξένησεν εις τὴν καρδίαν τοῦ νέου φοιτητοῦ ἐντύπωσιν. Ἐξ ἄλλου δὲ ἡ πτωχὴ Ἐλένη μόνη, ἄνευ προστάτου, ἠσθάνθη εις τὴν καρδίαν της παλμὸς διὰ τὸν Νέστορα, τοῦ ὁποῖου ὑπερωμοιάζεν ἡ θέσις πρὸς τὴν ἐδικὴν της· ὡ, οἱ ἔρωτες των ὑπῆρξαν ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀθωότατοι ἦσαν τόσον εὐτυχεῖς οἱ δύο οὔτοι νεοί! Ὅτε δὲ ἡ Ἐλένη ἐφάνη ἀνήσυχος και περίλυπος διὰ τὸ μέλλον της ὁ Νέστωρ τότε τῇ ὠρκίσθη να τὴν λάβῃ γυναῖκα του εὐθύς μετὰ τὸ τέλος τῶν σπουδῶν του. Καὶ τῶνόντι ἡ ὑπόσχεσις αὐτῆ ἡ δοθεῖσα πρὸς τὴν Ἐλένην, δὲν ἠδύνατο να ἀθετηθῆ ὑπὸ τοῦ Νέστορος.

Τέλος ἐφθασεν ἡ μετὰ τοσαύτης ἀνυπομονησίας περιμενομένη ἐκείνη ἡμέρα, ὅτε ὁ Νέστωρ δόσας τὰς ἐξετάσεις του ἔλαβε παρὰ τῶν καθηγητῶν του μετὰ πολλῶν ἐπαίνων τὸν τίτλον τοῦ διδάκτορος. Ἐπανελθὼν εις τὸ δωμάτιόν του εὐτυχῆς και ὑπερήφανος ἀνήγγειλε τὴν εὐτυχίαν του εις τὴν Ἐλένην, ητις ῥιφθεῖσα εις τὸν τράχηλόν του συνεμερίζετο αὐτὴν. « Ἀγαπητὴ μοι φίλη, τῇ εἶπεν, εις ἐμὲ ἐναπόκειται να τηρήσω τὴν ὁποῖαν σοὶ ἔδωκα ὑπόσχεσιν· ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς θέλεις γίνεαι σύζυγός μου. » Ἢ, πόσον ἡ Ἐλένη ὑπῆρξεν εὐτυχῆς εις τούτους τοὺς λόγους! Ἦδύνατο τώρα πλέον να ὁμολογήσῃ παρρησία τὸν ἔρωτά της, και να ὑπερηφανεύηται διὰ τὸν μέλλοντα σύζυγόν της. Ἐξ ἄλλου δὲ και ὁ Νέστωρ διενόετο σχεδία ὠραϊότερα, ἐμελλε τέλος πάντων να ἀνταμείψῃ τὴν πτωχὴν νέαν, ητις πεποιθὴ εἰς τὴν τιμὴν του, οὐδένα ἔσχε φόβον να τὸν ἐρωτεύῃ.

II.

Ἀλλ' ὅμως, φεῦ! ὅλα ταῦτα τὰ ὄνειροπολήματα ἐμελλον να καταστραφῶσι, διότι μετὰ ὀκτῶ ἡμέρας ἔλαθεν ὁ Νέστωρ ἐπιστολὴν παρ' ἐνὸς συμβολαιογράφου τῶν Παρισίων, οἱσι προσεκάλεε αὐτὸν να μεταβῆ εις τὸ γραφεῖον τοῦ ὁ Νέστωρ και τοὶ ἀγνοῶν τὸ αἴτιον τῆς προσκλήσεως ἐπορευθῆ πρὸς αὐτόν. « Κύριε, τῷ εἶπεν ὁ συμβολαιογράφος, δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι εἴσθε ὁ υἱὸς τοῦ μα-

κυρίτου Ἰακώβου Ράσσελόγγιου, ἡ δὲ κυρία μήτηρ σας ὀνομάζετο Ἀνδριέτα Δελβίγνου; » ὁ Νέστωρ ἀπήντησε καταφατικῶς. « Λοιπὸν, προσέθηκεν ὁ συμβολαιογράφος, ἡ κυρία μήτηρ σας εἶχεν ἀδελφόν, οἱσι νεώτατος εἶχεν ἀναχωρήσει εις τὰς Ἰνδίας, και ἐκεῖθεν ἐπὶ τινὰ καιρὸν ἔγραφε πρὸς τοὺς γονεῖς σας, ἀλλ' ἔπαυσε κατόπιν, και ἐκτοτε οὐδεμίαν πληροφορίαν ἔλαβον περὶ τοῦ θείου σας. Ἐν τούτῳ οἱ γονεῖς σας ἐφρόντισαν διὰ πάσης θυσίας ὅπως σας δώσωσιν ἀνατροφὴν λαμπράν ἡ κυρία μήτηρ σας ἀπέθανε μετ' ὀλίγον, αἱ δὲ προσπάθειαι τοῦ πατρός σας δὲν εὐδοκίμουν, και μοιλονότι ἀποθνήσκων σοὶ ἄφησεν ὄνομα, ὅπερ μεθ' ὑπερηφανείας φέρεται, τὸν αντωνίον ἡ κληρονομία ὑπῆρξε λίαν μικρά. Θαρραλέως ἐκάμετε ἀπόφασιν ἀξιεπάκων, ἐξακολουθήσαντες τὰς σπουδὰς σας, και ἀπηλαύσατε τὸ δίπλωμα τοῦ διδάκτορος μετὰ λαμπροτάτας ἐξετάσεις. Ἐπράξατε ὡς ἀξιώτιμος νεός, ὁ δὲ Θεὸς ἀνταμείβων τὰς καλὰς πράξεις σας παρέχει ὑμῖν κολοσαίαν περιουσίαν, ἢν ὁ ἀδελφός της μητρός σας ἐσχημάτισεν ἐν Ἰνδίας, και τὴν ὁποῖαν ὡς μόνος κληρονόμος θέλετε λάβει. » Ὁ Νέστωρ ἠθέλησε να ὀμιλήσῃ, ἀλλ' ὁ συμβολαιογράφος τὸν διέκοψεν· « Εἶναι ἀνάγκη, τῷ εἶπε, να ἀποδημήσητε ὁ ἴδιος ὅπως παραλάβητε τὴν κληρονομίαν ταύτην, διότι εἶναι ἀπαραιτήτος ἡ ἐκεῖ παρουσία σας· οὐδεὶς ἄλλος ἐκτὸς ὑμῶν δύναται να ἐκπληρώσῃ τὰς ἀναγκαίας διατυπώσεις ὅπως λάβητε εις τὴν κατοχὴν σας τὰ κτήματα τοῦ κυρίου θείου σας, ἅτινα μετὰ ταῦτα πωλεῖτε. Ἡ ἀποδημία σας αὐτῆ θέλει διαρκέσει ἐν ἔτος, και δι' ὑμᾶς, καθὼ νέον, τοῦτο νομίζω θέλει πολὺ σας εὐχαριστήσαι. Ἐάν με χρειασθῆτε, εἰμὶ ὅλως πρόθυμος να σας ὑπηρετήσω· δύνασθε να κάμητε χρῆσιν τοῦ ταμείου μου ὡς ἰδίου σας ταμείου.

Ὁ Νέστωρ ἐτραύλισεν ὀλίγας λέξεις ἀσυναρτήτους, τὰς ὁποῖας ὁ συμβολαιογράφος ἐξήγησεν ὡς εὐχαριστίας. Ἐξῆλθε δὲ φλεγόμενος τὴν κεφαλὴν, και ἐπανῆλθεν εις τὸ δωμάτιόν του ὅπως ἀναγγεῖλη εις τὴν Ἐλένην τὴν εὐτυχίαν του ταύτην τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ πεμφθεῖσαν. Ὅταν ὅμως ἐμελλε να τῆς εἴπῃ ὅτι εἶναι ἀνάγκη να ἀποχωρισθῶσιν ἐπὶ ἐν ἔτος, ἠσθάνθη τὴν καρδίαν του καταβεβαρυσμένην. Ἡ ἀτυχῆς νέα εἰλεποθύμησεν εις τὸ ἀπρόοπτον τοῦτο ἄκουσμα, αἱ προσπάθειαι ὅμως τοῦ Νέστορος τὴν ἀνεζωγόνησαν, και ἀφοῦ ἔχυσαν ἀμόφτεροι πολλὰ δάκρυα, « ἀναχώρησον, τῷ εἶπεν, ἐπειδὴ εἶναι ἀνάγκη ἔχω πληρεσάτην εις σὲ πεποι-

θησιν, γνωρίζω τὴν καρδίαν σου, ἡ δὲ εὐτυχία σου δὲν θέλει σὲ μεταβάλλει, οὐδὲ θά λησμονήσης ποτὲ τὴν πτωχὴν Ἑλένην.

— Οὐδέποτε, οὐδέποτε, ἀνέκραζεν ὁ Νέστωρ.

— Ἔστω λοιπὸν, ἀναχώρησον, ἀλλὰ πρὸ τούτου θά σοι δώσω τὴν εὐχάριστον πληροφορίαν, ὅτι πρώτην φορὰν σήμερον ἠθάνθηεν ἡ σκιρτῶ ἐν τοῖς σπλάγγνοις μου τὸ πειστήριον τοῦ ἔρωτός μου. Ἀναλογίσθητι ὅτι ἀφίνας ἐνταῦθα ὅ,τι προσφιλέστερον ἐν τῷ κόσμῳ ἔχεις, δὲν ἀμφιβάλλω δὲ πῶς ὅτι οὐδὲν θά δυνήθῃ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντός σου.

— Μάρτυς μου εἶναι ὁ Θεὸς, εὐγενὴς καρδία, ὅτι ἀφ' ἧς ἡμέρας σὲ εἶδον πρώτην φορὰν, ὠρίστην νὰ μὴ ζήσω εἰμὴ διὰ σέ. Ἐάν ὁ πτωχὸς φοιτητὴς δὲν σοι ἔδωκε τὴν χεῖρά του, τὸ ἔπραξε διότι ἐπεθύμει ν' ἀποκτήσῃ πρῶτον σταθερὰν κοινωνικὴν θέσιν, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ σὲ νυμφευθῇ. Σοὶ ὁμνῶ ὅτι ὅτε ἔμαθον ὅτι εἰμὶ πλούσιος ἠθάνθηεν ἄφατον χαρὰν, διότι θά ἡδυνάμην οὕτω νὰ καταστήσω μετ' ἐμοῦ εὐτυχὴ σέ, τὴν μητέρα τοῦ τέκνου μου.

Τὴν ἐπιούσαν μετέβη ὁ Νέστωρ εἰς τὸν συμβολαιογράφον, ὅστις τῷ ἐχορήγησεν ὅ,τι ἐχρειάζετο πρὸς πραγματοποίησιν τῆς ἀποδημίας του, καὶ πρὸς τούτους τὸ ἀναγκαῖον ποσὸν διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἑλένης κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀπουσίας του. Ἡ νεάνις δὲν ἠθέλησε νὰ μείνῃ πλέον ἐν τῇ κατὰ τὴν ὁδὸν ἁγίου Ἰακώβου οἰκίᾳ, ὅπως μὴ ἀναμνησκωνται εἰς τὸν νοῦν τῆς κατὰ πᾶσαν στιγμὴν αἱ ὠραῖαι ἡμέραι, ἃς μετὰ τοῦ Νέστορος διήλθε, καὶ καθίσταται ἔτι ὀδυνηροτέρα ἡ ἀπουσία του. Καὶ αὐτοὶ οἱ Παριῖοι ἤθελον τῇ προξενεῖ ἀηδίαν ὅθεν ἀπεφάσισε ν' ἀναμείνῃ τὴν ἐπάνοδον τοῦ μελλονόμενου τῆς ἐν τῇ ἐρημίᾳ καὶ μακρᾷ τῷ θορύβῳ. Μετὰ τινος ἡμέρας ἡ Ἑλένη ἐγκατέλειψε τὴν ὁδὸν τοῦ ἁγίου Ἰακώβου καὶ ἐγκατεστάθη εἰς κομψὴν τινα οἰκίαν κάτωθεν τῆς Μεδῆν, συνισταμένην ἐκ δύο δωμάτων ὠραίων, ἃτινα παρεσκευάθησαν μὲ πᾶν τὸ χρειώδες κήπος δὲ ἐστολισμένος ἐκ σπανιωτάτων ἀνθέων ἤθελε παρέχει διασκέδασιν τινα εἰς τὴν ἐκ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Νέστορος προελθοῦσαν θλίψιν τῆς. Ἐφθασεν ἡ ἡμέρα τοῦ ἀποχωρισμοῦ! Δὲν θά προσπαθήσωμεν νὰ περιγράψωμεν αὐτὸν, διότι εὐκόλως τὴν ἐννοοῦν ὅσοι περιπαθῶς ἠγάπησαν. Ὁ Νέστωρ ἀνεχώρησε φέρων ἐν τῇ καρδίᾳ του τὴν εἰκόνα τῆς πεφιλημένης του, ἐνῶ ἐκείνη κατεφίλει τὴν ἐδικήν του.

III.

Ἄν δὲ καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀπουσίας ἐφαίνετο εἰς τὴν Ἑλένην μακρὸς, οἱ μῆνες ἐν τούτοις παρήρχοντο καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἔμελλε νὰ γίνῃ μήτηρ. Ἄτυχῆς Ἑλένη! Ὅποια εὐτυχία δι' αὐτὴν ἐάν ἤθελον ἔχει πλησίον τῆς ἐν ταῖς ὁδύνας τὸν ἀγαπητὸν τῆς Νέστορα, μὲ ὅποιαν χαρὰν ἤθελε βλέπει αὐτὸν θωπεύοντα τὸ τέκνον των! Ποσάκις δὲν κατηράσθη τῆς εὐτυχίας, ἣτις ἐστέρεϊ αὐτὴν τῆς παρουσίας ἐκείνου, ὃν ἐλάτρευεν!

Τέλος ἐφθασεν ὁ καιρὸς τοῦ τοκετοῦ τῆς. Ὁ Θεὸς τῇ ἔδωκεν ὠραῖον θυγάτριον, καὶ πρὸς ἐπαύξειν τῆς εὐτυχίας ἔλαβε τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ Νέστορος, τὴν πρώτην ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του. Ἐν, πῶσον ἡ Ἑλένη ἦτον εὐτυχῆς, βλέπουσα τὸ γράψιμον τοῦ πεφιλημένου τῆς καὶ ἀναγινώσκουσα τὰς ἐρωτικὰς αὐτοῦ ἐκφράσεις!

Ἡ Ἑλένη ἐνησχολήθη ἡ ἴδια νὰ θρέψῃ τὴν ὠραῖαν τῆς μικρᾶν Ἑλίξαν, ἡ δὲ ἐνασχόλησις αὐτῆς ἡ τόσον διὰ τὰς μητέρας γλυκεῖα καὶ εὐχάριστος τὴν ὑπενθύμιζεν ἀνετώτερον τὴν προσδιωρισμένην ἐποχὴν τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ μελλονόμενου τῆς.

Ὁ δέκατος ἀπὸ τοῦ χωρισμοῦ των μὴν ἐπλησίαζε νὰ λήξῃ, ὅτε ἡ μήτηρ ἔλαβε καὶ δευτέραν ἐπιστολὴν ἐν αὐτῇ τῇ ἀνήγγελλεν ὁ Νέστωρ ἐν τῷ μέσῳ ἐρωτικῶν ἐκφράσεων τὴν περικύωσιν τῶν ὑποθέσεων τῆς κληρονομίας του, καὶ ὅτι ἔμελλε νὰ ἐπιβιβασθῇ ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἠγαπημένην του, συναθροίσας ὅλην τὴν περιουσίαν τοῦ θεοῦ του, ἀνδραίνουσαν εἰς ἓν ἡμισυ ἑκατομμύριον δραχμῶν. Ἄλλ' ὅμως φεῦ! ἡ ἐπιστολὴ αὐτῆς ἦτον ἡ τελευταία ἢν ἡ ἀτυχῆς Ἑλένη ἔλαβεν αἱ ἡμέραι καὶ οἱ μῆνες παρήρχοντο χωρὶς νὰ ἐπανίδῃ τὸν οἰκτατὸν τῆς Νέστορα τὸ διὰ τὴν ἐπάνοδον προορισθὲν ἔτος παρῆλθεν ὀλόκληρον, πλὴν ματαίως ἐπερίμενον. Ἡ λύπη τὴν κατεβίβρωσκε, καὶ μ' ὅλα ταῦτα, ἡ ἀγαθὴ νεάνις οὐδέποτε ἐξέφερε λέξιν ἐναντίον ἐκείνου, ὅστις ἐφαίνετο ὅτι τὴν ἐγκατέλειψε. Σιωπηλὴ νάρκωσις τὴν κατέλαβε τὸ δοθὲν αὐτῇ ποσὸν ἐξωδεύθη καὶ ἠναγκασθῆ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Παρισίους, ὅπου ἡδύνατο διὰ τῆς ἐργασίας τῆς νὰ ἐπαρκῇ εἰς τὰς ἀνάγκας αὐτῆς καὶ τοῦ τέκνου τῆς. Πέντε παρῆλθον ἔκτοτε ἔτη καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἠλπίζεν ὅτι θά ἐπανέλθῃ ὁ Νέστωρ ἐκάστην κυριακὴν, ἀφοῦ ὀλόκληρον ἑβδομάδα διήρχετο ἐργαζομένη ἐν Παρισίοις ἀπήρχετο εἰς Μεδῆν, διὰ νὰ πληροφορηθῇ μὴ τυχὸν εἶχεν ἔλθει ἐπιστολὴ εἰς ὄνομά τῆς πλὴν πάντα ταῦτα εἰς μάτην ἐν τούτοις δὲν ἡδύνατο νὰ πιστεύσῃ

ὅτι εἶχεν ἐγκαταλειφθῆ. Μετ' ὀλίγον ὁμως μαρσμός τις κατέλαβε τὸ ἐξησθενημένον σῶμά τῆς ἐπὶ πολὺ ἠγωνίσθη κατὰ τῆς ἀσθενείας ἣτις κατ' ἐκάστην προώδευε, διότι ἡ ἐλπίς τὴν ἐνίσχυε πάντοτε. Πᾶσα ἐργασία κατέστη δι' αὐτὴν ἀδύνατος καὶ διὰ νὰ ἐπαρκῆ εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ἀσθενείας τῆς καὶ εἰς τὰς τῆς μικρᾶς Ἑλίξας ἔπρεπε νὰ πωλήσῃ ἀλλεπαλλήλως τοὺς ἀδάμαντας καὶ τὰ ἐπιπλα τὰ ὅποια τῇ ἀνεμίμνησκον τὸν πρὸς τὸν Νέστορα ἔρωτά τῆς. Καὶ ὁμως ὅλαι αἱ θυσίαι αὐταὶ ὑπῆρξαν ἀνωφελεῖς, διότι τὸ κατεβίβρωσκον αὐτὴν κακὸν δὲν ὑπεχώρει.

Διετήρησε μέχρι τελευταίας ἀναπνοῆς τὰς αἰσθήσεις τῆς, καὶ ἔβλεπε κατὰ πρόσωπον, οὕτως εἰπεῖν, τὸν θάνατον ἐρχόμενον ὅτε δὲ ἀπώλεσε πᾶσαν ἐλπίδα προσεκάλεσε τὸν ἱερέα, καὶ ἐζήτησε συγχώρησιν τῶν ἀμαρτιῶν τῆς. Μετὰ ταῦτα ἐζήτησε γυναῖκά τινα κατοικοῦσαν πλησίον τῆς, καὶ ἣτις πρὸ πολλοῦ τῇ ἐδείκνυε συμπάθειαν καὶ πρὸς τὴν ὁποίαν ἔτρεφε πᾶσαν ἐμπιστοσύνην. Ὅταν ἡ κυρία Δημαρᾶ, (διότι οὕτως ὠνομάζετο αὐτὴ) ἦλθε πλησίον τῆς, τῇ ἔδωκεν ἐν βιβλιάριον τῶν οἰκονομιῶν τῆς ὅτε ἦτο νέα, τὸ μόνον ὅπερ ἡδύνατο ν' ἀφήσῃ κληρονομίαν εἰς τὴν μικρὰν θυγατέρα τῆς, καὶ τὴν παρεκάλεσε νὰ τῇ ὑποσχεθῇ ὅτι θέλει φροντίζει διὰ τὴν μικρὰν τῆς προσέτι ἔδωκεν εἰς αὐτὴν καὶ τὰς ἐπιστολάς τοῦ Νέστορος καὶ τὸ εἰκονισμάτιον, τὸ ὅποιον διὰ τελευταίαν φορὰν κατεφίλησε. Λαθῶν δὲ πλησίον τῆς τὴν Ἑλίξαν ἐξέάντισε διὰ τῶν δακρῶν τῆς τὴν ξανθὴν κεφαλὴν τῆς, καὶ ἐκ νέου τὴν ἐσύστησεν εἰς τὴν κυρίαν Δημαρᾶ τῆς ὁποίας ἐγνώριζε τὴν φιλοστοργίαν καὶ ἀγάπην. Ἐπειτα μετὰ τελευταίαν προσπάθειαν ὅπως ἐναγκαλισθῇ ἄπαξ εἰσέτι τὴν μικρὰν κόρην τῆς, πλέουσαν εἰς τὰ δάκρυα, παρέδωκε τὴν ψυχὴν τῆς εἰς τὸν Θεὸν, ψιθυρίζουσα τὸ ὄνομα τοῦ Νέστορος.

IV.

Ἡ κυρία Δημαρᾶ ἣτις ἔπρεπε νὰ γίνῃ εἰς τὸ μέλλον ἡ μήτηρ τῆς δυστυχούς Ἑλίξας ἦτο πρὸ πολλοῦ χηρὰ μικρὸν τι εἰσόδημα ἐξήρχετο εἰς ὅλας τῆς τὰς ἀνάγκας.

Πεπρωκισμένη μὲ ἀξιολογοτάτην καρδίαν, καὶ στερουμένη τέκνων, τὰ ὅποια πάντοτε εἶχεν ἐπιθυμῆσαι, ἀπεδέχθη εὐχαρίστως τὴν ἀνατροφὴν τῆς ὀρφανῆς, ἢν ὁ Θεὸς τῇ ἀπέστειλεν. Ἡ κηδεῖα τῆς δυστυχούς Ἑλένης ὑπῆρξε τρομερωτάτη διὰ τὴν δυστυχῆ Ἑλίξαν, ἣτις πεπρωκισμένη μὲ σπανίαν νοημοσύνην ἀναλόγως τῆς ἡλικίας τῆς, ἐν-

νόει ὅτι ὁ Θεὸς τῇ ἠρπαξε τὴν μητέρα τῆς ὅθεν ὑπῆρξε σκηνὴ σπαραξικάρδιος ὅτε ἦλθον νὰ ἐνταφιάσωσι τὸν νεκρὸν τῆς Ἑλένης καὶ ἠθέλησαν νὰ ἀποσπάσωσιν ἐκείνην εἶχε περιπλέξει τριγύρω εἰς τὸν τράχηλον τῆς μητρός τῆς τοὺς δύο μικροὺς τῆς βραχίονας καὶ δὲν ἤθελε νὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ. Ἡ κυρία Δημαρᾶ ἐδοκίμασε τὸν μεγαλύτερον κόπον διὰ νὰ τὴν φέρῃ μαζὶ τῆς, καὶ μόνος ὁ καιρὸς ἡδυνήθη νὰ πρᾶυνη τὴν ὀδύνην τῆς.

Περικυκλουμένη κατὰ τὸ ἄλλα ἀπὸ ἐνδελεγῆ ἐπιμέλειαν, ἠγάπησε μετ' ὀλίγον τὴν ἀγαθὴν γυναῖκα ὡς δευτέραν μητέρα, καὶ ὅσον ἠύξανε τοσοῦτον προσεπάθει νὰ τὴν εὐαρεστῇ καὶ νὰ καθίσταται ἀγαπητὴ πρὸς αὐτὴν, ὅπερ δὲν ἦτο πολὺ δύσκολον διότι ἡ κυρία Δημαρᾶ εἶχε προδιὰθεσιν εἰς τοῦτο.

Ἐξ ἔτη παρῆλθον οὕτως. Ἡ μικρὰ Ἑλίξα ἐφθανε τὸ δωδέκατον ἔτος ὅταν καιρία πληγὴ ἐπῆλθεν εἰς τὴν κυρίαν Δημαρᾶ. Ἡ μόνη αὐτῆς περιουσία, τὸ μικρὸν εἰσόδημα, τὸ ὅποιον εἶχε καὶ τὸ ὅποιον ἠλπίζε νὰ μεταβιβάσῃ μετὰ θάνατον εἰς τὴν θετήν τῆς θυγατέρα, τῇ ἀνηρπάγη αἰφνηδῶς ἐνεκα τῆς κακῆς πίστεως τοῦ διαχειριστοῦ τῆς.

Ἐπὶ ματαίῳ εἰργάσθη ὅπως ἀποφύγῃ τὸν κίνδυνον τοῦτον τὰ πάντα ἀνωφελῶς, ὁ ἀφερέγγυος ὀφειλέτης τῆς ἐτρέπη εἰς φυγὴν καὶ ἠγνώσει τὸν τόπον τῆς διαμονῆς τοῦ καὶ μετ' ὀλίγον, ὡς ἐάν σκληρὰ εἰμαρμένη κατέτρεχε τὴν μικρὰν Ἑλίξαν ἀφαιροῦσα ἀπ' αὐτῆς πᾶν ὅ,τι τὴν ἠγάπα, ἡ Κυρία Δημαρᾶ ἠσθένησε. (ἔπεται συνέχεια).

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ.

Τὸ ἐν τῷ παρόντι φυλλαδίῳ τῆς Χρυσάλλιδος δημοσιευόμενον ἱστογράφημα παριστᾷ τὴν εἰκόνα τοῦ παρὰ τὴν Ἁγίαν Τριάδα ἀνευρεθέντος ἀναγλύφου, περὶ οὗ δις ἐν τῇ Χρυσάλλιδι ἐποιήσαμεθα λόγον. Τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο, ὡς καὶ ἰδίῳις ὁμῶς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, εἶναι τέχνης οὐ τῆς τυχοῦσης, καὶ προδίδει γλυφίδα ἀρίστου καλλιτέχνου, πρῶτη δ' ἡ Χρυσάλλις ἔσχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ δημοσιεύσῃ τὴν εἰκόνα ταύτην, ἣτις εἶναι ὅσον οἶόν τε ἀκριβὴς κατὰ τὸ διάγραμμα καὶ τὴν σημερινὴν κατάστασιν τοῦ ἀναγλύφου. Πιστεύομεν ὅτι θέλομεν εὐχαριστεῖ πλείοτερον τοὺς ἡμετέρους συνδρομητάς, ἂν, ἀντὶ νὰ δημοσιεύωμεν εἰκόνας μυριάδας ἀνατυπωθείσας ἐν ἄλλοις συγγράμμασιν, ἐπιχειρῶμεν ἐνίοτε τὴν δημο-

σίευσιν τῶν ἐκάστοτε ἀνακαλυπτομένων ἐν Ἑλλάδι ἀρχαιοτήτων, ὡς καὶ ποτε χωριογραφημάτων τινῶν, ὀφειλομένων εἰς τὴν γραφίδα ἑνὸς τῶν ἡμετέρων φίλων καὶ συνεργατῶν. Εἰ καὶ ἡ δημοσίευσίς τοιούτων πρωτοτύπων ἔργων ἀπαντᾷ ἐν Ἑλλάδι ἀνυπερβλήτους σχεδὸν δυσχερείας καὶ συνάμα ὑπερόγκους δαπάνας, μ' ὅλα ταῦτα θέλομεν καταβάλλει πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως κάμωμεν γνωστὰ μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης ἀκριθείας καὶ πάσης ἐφικτῆς φιλοκαλίας ὅ,τι ἀξιοπεριεργὸν καὶ ἀξιοσπούδαστον.

Εἰς τὰ προσεχῆ φυλλάδια θέλομεν δημοσιεύσει τὸ ἰχνογράφημα τῶν ἐν τῷ Θεάτρῳ τοῦ Διονύσου

ἀνακαλυφθέντων ἀναγλύφων, ὡς ἐπίσης καὶ ἐκεῖνα τῶν λοιπῶν τάφων τῶν ἀνευρεθέντων παρὰ τὴν Ἁγίαν Τριάδα.

Δυστυχῶς αἱ εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἀνασκαφαὶ διεκόπησαν πρὸς τὸ παρὸν, διότι οἱ μὲν ἰδιοκτῆται οἵτινες καὶ ἐπεχείρησαν αὐτάς, δὲν δύνανται νὰ προχωρήσωσι δι' ἔλλειψιν χρημάτων, ἡ δὲ κυβέρνησις περὶ παντὸς ἄλλου δύναται ἤδη νὰ μεριμνᾷ, ἡ περὶ ἀνασκαφῶν. Ἄς ἐλπίσωμεν ὅμως ὅτι ἀφοῦ παρέλθῃ ἡ πολιτικὴ τρικυμία θέλουσιν ἐπαναληφθῆ καὶ πάλιν αἱ διακοπῆσαι ἐργασίαι, ὅτε βεβαίως καὶ ἄλλα ἀρχαῖα ἔργα θέλουσιν εὑρεθῆ τεταγμένα ὑπὸ τὴν γῆν.

Ἡ ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΗΣ ΣΥΜΜΗΡΙΑ.

(Συνέχεια ἴδε φυλλάδιον 13.)

γραφεῖον ὁ μαρκήσιος Κορνελλιάνος ὄλος τεθορυβημένος καὶ παρεκάλεσε τὸν κύριον Δαγγλῆ, προφασιζόμενος ὅτι ἡ θυγάτηρ του προσεβλήθη ὑπὸ ἀπροόπτου κεφαλαλγίας, νὰ ἀναβληθῇ εἰς ἄλλην ἡμέραν ἡ ὑπογραφή τοῦ συμβολαίου.

Τὸ πρᾶγμα κατῆντα σπουδαῖον, ἡ ὀργὴ ταῦ μοιράρχου ὄρια δὲν εἶχε, καὶ μόλις καὶ μετὰ βίας διὰ πολλῶν καὶ θερμῶν παρακλήσεων οἱ μάρτυρες καὶ ὁ συμβολαιογράφος κατώρθωσαν νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἐπικειμένην ῥῆξιν καὶ νὰ καταπαίσωσιν αὐτὸν νὰ δεχθῇ τὴν προτεινομένην ἀναβολήν· ἐν τῷ μεταξὺ παρήλθεν ἀρκετὴ ὥρα καὶ ὅμως ὁ Βονρεπῶ δὲν ἐφαίνετο. Οἱ μάρτυρες προσεπάθουν νὰ καταστήσωσι διὰ σφοδρῶν πολιτικῶν συζητήσεων ἀνεπαίσθητον τὴν ἀνεξήγητον ταύτην βραδύτητα, ἥτις τοὺς κατέπληττεν ἀλλ' ὁ Δαγγλῆς, μὴ ἀπατώμενος ὑπὸ τοιούτων στρατηγημάτων, περιεπάτει χωρὶς νὰ ἀκούῃ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ δωματίου, καὶ μόνον ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν ἐπλησίαζεν εἰς τὸ παράθυρον καὶ παρετήρει διὰ τῶν ὑάλων ἐπὶ τούτοις ἐσήμανεν ὀγδόῃ καὶ ἡμίσεια. Τότε πλέον ἡ ὑπομονὴ του ἐξηντλήθη, καὶ ἀρπάσας ὀρμητικῶς τὴν ράβδον του ἐξήλθε, λέγων ὅτι θὰ ὑπάγῃ νὰ φέρῃ τὸν Βονρεπῶ.

Ἄν τὸν εὔρισκε θὰ τὸν ἔφερον ἀναμφιβόλως, ἀλλ' ὁ ταμίας μας τὴν ὥραν ἐκείνην πᾶν ἄλλο ἢ περὶ γάμου ἐσκέπτετο. Ἰδοὺ τῶντι τί συνέβη εἰς αὐτὸν περὶ δυσμᾶς ἡλίου. Περιπεσὼν εἰς ἀφόρητον ἀμηχανίαν συνεπέα τῶν ἀπειλῶν τοῦ Βίκτορος, τοῦ Πολωνοῦ καὶ τοῦ μοιράρχου, τὸν ὁποῖον ὡς ἄλλον διάβολον ἐφοβεῖτο, ἅμα ἔμεινε μόνος, ἐξεκένωσε κατὰ πρῶτον τὰ βέλη τῆς ὀργῆς του κατὰ τοῦ θαλαμηπόλου αὐτοῦ Λαπιέρου, καὶ ἀφοῦ τὸν κατεκεράνωσε δι' ἐπιπλήξεων καὶ ὕβρεων, ἀπεφάσισεν ὕστερον νὰ συμβουλευθῇ καὶ τὸν στόμαχόν του, καὶ, διὰ τὸ ἔκτακτον τῶν περιστάσεων, ἐκάθησαν εἰς τὴν τράπεζαν ὀλίγον πρὸ τῆς συνήθους ὥρας.

Ὁ φιλήσυχος Βονρεπῶ βαρυστεναζῶν προσεπάθησε διὰ καλῶν ἐδεσμάτων καὶ ἐξαιρέτων οἴνων νὰ πραινῇ τὴν θλίψιν του καὶ νὰ παραδώσῃ εἰς λήθην τὰ βάσανά του, ὅπερ καὶ κατώρθωσε. Τὸν δὲ Λαπιέρον κατ' ἀρχὰς μὲν τοῦ γεύματος ἀποτόμως

ἀπέπεμφεν, ὕστερον δὲ κατὰ μικρὸν καὶ καθ' ὅσον τὰ παράπονα τοῦ στομάχου ἐκόπαζον, ἤλαττοῦτο καὶ ἡ κατ' αὐτοῦ ἀποστροφή του, ἐπὶ τέλους μάλιστα τῷ ἐπέτρεψε καὶ τὸν λόγον νὰ ἀναλάβῃ τοῦτο περιέμενε καὶ ὁ Λαπιέρος, ὅθεν ἀμέσως ἤρχισε τὰς κατ' αὐτοῦ ἀκατασχέτους ἐφόδους.

— Σήμερον, αὐθέντα, εἶπε ὀμιλῶν διὰ τῆς ῥινός, μοῦ ἐνεθυμίσατε τὸν μακαρίτην πατέρα σας . . . ἐκεῖνος ὁ καλὸς ἄνθρωπος ἅμα τῷ ἤρχετο κάμμία τοιαύτη ἀνεμοζάλη, «Πιερῶ, μοῦ ἔλεγε, πήγαινε νὰ φωνάξῃς τὸν κύριον Μεγατάπαν νὰ κάμωμεν συμβούλιον.»

— Ἐξάίρετος ἄνθρωπος! ἐτραύλισεν ὁ Βονρεπῶ συγκινηθεὶς μέχρι δακρύων ὑπὸ τοῦ βορρηγαλλίου καὶ τῆς ἀναμνήσεως τοῦ πατρός του.

— Αὐτὸς ἦτον ὁ σύμβουλος του, ἄλλον δὲν εἶχεν.

— Οἱ πατέρες μας εἶχον τῶντι περισσοτέραν ἡμῶν κρίσιν, ἀπεφῆνατο ὁ Βονρεπῶ.

— Ἀλήθεια, αὐθέντα, εἶπεν ὁ Λαπιέρος ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον θρασυνομένος καὶ ἀποτολμήσας νὰ ἐμβάψῃ τοὺς δακτύλους του εἰς τὴν ταμβακοθήκην τοῦ κυρίου του στοιχηματίζω ὅτι ἂν εἶχομεν ἐδῶ τὸν Μεγατάπαν θὰ σὰς ἐδίδοε μίαν καλὴν συμβουλήν!

— Ποίου εἶδους συμβουλήν, χαμένε;

— Νὰ μὴ φοβεῖσθε τόσῳ πολὺ εἰς τὸ ἐξῆς!

— Ἡξεύρεις τί σὲ κάμνω, κατεργάρη! νὰ σηκώσω τὸ ραβδί . . .

— Κάνεις δὲν μᾶς ἀκούει, αὐθέντα, οἱ ὑπηρετὰ εἶναι ὅλοι κάτω καὶ ἂν δὲν τοὺς φωνάξω, δὲν ἔρχονται, τίς ἡ ἀνάγκη λοιπὸν νὰ συστέλλεσθε ἐνώπιον τοῦ Λαπιέρου;

— Ἐγὼ δὲν ἐφοβήθην!

— Τὸ πιστεύω, ἀλλὰ ἐτρέμετε καθὼς τὸ φύλλον!

— Ἀπὸ ἀγανάκτησιν, ἀνόητε, ἔτρεμα! ὀλίγο τὸ ἔχεις, νὰ ἔρχωνται εἰς τὸ σπίτι σου καὶ νὰ σὲ ὕβρίζουν, νὰ σὲ ἀπειλοῦν . . .

— Καὶ νὰ μὴ τολμᾷς νὰ εἰπῆς λέξιν . . . ἀποπληξία σου ἔρχεται! ἂν ἤμην εἰς τὴν θέσιν σας ἐγὼ . . . ἤξευρα τί θὰ ἔκαμνα.

— Τί θὰ ἔκαμνες κουτέ;

— Θὰ ἐμβαινὸν εἰς ἓνα ἀμάξι, καὶ ὁποῖος μὲ πιάσει! . . .

— Σιώπα, δειλὲ ἄνθρωπε, ἐγὼ ἀπεφάσισα νὰ μείνω!

— Μείνατε διὰ νὰ σὰς σφάξῃ χωρὶς ἄλ-

λο ἢ ἐκεῖνος ὁ τρελλὸς ὁ Βίκτωρ ἢ ὁ ἄλλος ὁ κρεμανταλάς ὁ Πολωνός!

— Λαπιέρε, ἀνέκραξεν ὁ Βονρεπώ, σὲ διατάττω νὰ μὴ ἀναφέρης πλέον αὐτὰ τὰ ὀνόματα!

— Καλὰ, καλὰ, αὐθέντα, ἀλλὰ δὲν μοῦ λέγετε κἀν, σὰς παρακαλῶ, τί ἀπεφασίσατε; διότι ἐπτά ὄραι ἐσήμανον καὶ εἰς τὰς ὀκτώ σὰς περιμένει ὁ κύριος μοίραρχος εἰς τὸ συμβολαιογραφεῖον θὰ υπάγετε λοιπὸν κατὰ τὴν υπόσχεσίν σας;

Ἐνῶ ὁ Βονρεπώ, ὑπὸ τῆς ἐρωτήσεως ταύτης παραχθεις, ἠτοιμάζετο ν' ἀποκριθῆ, ἢ ἔξω θύρα ἐσεῖσθη ὑπὸ βιαίου κτυπήματος, ὁ δὲ αὐθέντης καὶ ὁ ὑπηρέτης ἀνεσκήρτησαν ἀμφοτέρω ὑπὸ τρόμου. Ὁ ταμίας ἀφοῦ ἠκροάσθη ὀλίγον διέταξε διὰ νεύματος τὸν Λαπιέρον νὰ πληροφορηθῆ τί τρέχει· ἀλλ' ἐκεῖνος δειλότερος τοῦ κυρίου του, μόλις καὶ μετὰ βίας ἀπεφασίσατο νὰ κινηθῆ. Ἐν τῷ μεταξῦ ὅμως τούτῳ οἱ ἄλλοι ὑπηρέται προλαβόντες ἠνέωξαν τὴν θύραν καὶ ὕστερον ἦλθον καὶ ἀνήγγειλαν εἰς τὸν αὐθέντην των ὅτι τὸν περιέμενε κάτω φορεῖον, ἀποσταλὲν παρὰ τοῦ μοιράρχου. Ὁ Βονρεπώ λοιπὸν ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμα ἀναβολὴν πλέον δὲν ἐπέδεχετο, καὶ ἐπειδὴ πρὸ πάντων διὰ τοῦ μέσου τούτου ἔπαυον αἱ ἀνησυχίαι του, ἐστέναξεν ἐκ βαθέων καὶ ἀφοῦ ἐνεδύθη τὸν χρυσοπάρυφον ἐπενδύτην του καὶ ἔπαιε τρία ποτήρια μαγαλασίου ὅπως ἀναλάβῃ θάρρος, κατέβη καὶ εἰσῆλθεν ἐν ἀπελπισίᾳ εἰς τὸ φορεῖον.

Μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν μετὰ τὰ ἀνωτέρω συμβάντα ἔφθασεν ὁ Δαγγλῆς ὀργίλος καὶ μαινόμενος παρ' ὀλίγον νὰ κρημνίσῃ τὴν θύραν ὑπὸ τῆς βίας, καὶ ὅταν τέλος τὴν ἠνέωξαν ὠρμησεν ἐπὶ τῆς κλίμακος, ἀνέβη ἐπάνω καὶ ἐβρίφθη ὡς βόμβη εἰς τὸ ἐστιατόριον, ὅπου εἶδε φῶς, ἐκεῖ δ' εὐρέθη ἀντικρὺ τοῦ Λαπιέρου, δειπνοῦντος καὶ καθημένου εἰς τὸ θρονίον τοῦ κυρίου του· τὸ καλὸν τῶντι γερόντιον, καθὸ εὐνοούμενος θαλαμηπόλος, ἅμα ὁ κύριός του ἀπέκαμνε πλέον καταβροχθίζων καὶ ἀπεσύρετο, τὸν διεδέχετο, καὶ ἐξαπλούμενος ἐπὶ τοῦ θρονίου τοῦ αὐθέντου του δὲν ἐσκήκονετο πλέον, ἀλλὰ τὸν ἐσκήκονον μεθύοντα καὶ σχεδὸν κοιμώμενον.

Εἰς τοιαύτην ὡς ἐγγιστα εὐρίσκετο τὴν ὥραν ἐκείνην κατάστασιν, διότι ὑπὸ τοῦ πότου καταστάς οἰνοβαρῆς, ἐταλάνιζεν ἐν κατανύξει καὶ κρουνοῦς δακρύων χύνων τὴν

ἀνοήσιαν καὶ τὴν ἀφροσύνην τοῦ κυρίου του. Ἀκούεις ἐκεῖ τὸν ἀνόητον, μοῦ θέλει ὑπανδρεῖαν εἰς τοιαύτην ἡλικίαν! κάποιος βέβαια τὸν ἐμάγευσεν! ἤμεθα τόσο εὐτυχεῖς καὶ οἱ δύο μας! Τί τοῦ ἔλειπε, τοῦ τρελλοῦ; καλὸ φαγί, καλὸ κρασί, ἔκαμνε ὅ,τι ἤθελεν, ἐμισσοκοιμάτο μετὰ τὸ δεῖπνον καὶ ἀφοῦ ἔπαιζε τὴν παρτίδα του, τὸ ἔπερνε δίπλα μόνος ὡς καλόγηρος! Τώρα ὅμως, πολλὰ τὰ ἔτη σας! θὰ ἔλθῃ κυρὰ εἰς τὸ σπίτι, καὶ ὁ διάβολος μαζί της· αὐτὸς θὰ νυστάζει καὶ ἐκείνη θὰ θέλῃ νὰ περιπατήσῃ, θὰ ἐπιθυμῇ νὰ καθήσῃ πλησίον εἰς τὴν φωτιά καὶ ἐκείνη θὰ τοῦ λέγῃ νὰ υπάγουν εἰς τὸ θέατρον! Χάθρα τῶν Ἑβραίων θὰ καταντήσῃ αὐτὴ ἢ ἡσυχος κατοικία μας, διότι ἢ νέα σύζυγος τοῦ γέρου μας θὰ συνάξῃ κύκλω της ὅλην τὴν νεολαίαν, καθὼς τὰ κανναβούρι τὰ πουλιά! καὶ ἐγὼ μὲ τὸν αὐθέντην θὰ καθήμεθα εἰς κάμμιναν γωνίαν ὡς μούμιαις! . . . Ἡ βροντώδης φωνὴ τοῦ μοιράρχου διέκοψε τὸν μονόλογον τοῦτον.

— Ποῦ εἶναι ὁ αὐθέντης σου; εἶπεν οὗτος εἰσερχόμενος μετὰ κρότου. Ἡ ἀπρόοπτος αὐτῆ ἐμφάνισις καὶ ἡ ἐρώτησις τόσο ἐξάλισαν τὸ γερόντιον, ὥστε δὲν ἠδυνήθη νὰ προσφέρῃ λέξιν.

— Δὲν ἀκούεις, κοιμημένε; ἐπανέλαβεν ὁ Δαγγλῆς, ἀρπάζων αὐτὸν ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ.

— Ναι, κύριε μοίραρχε, ναι ἀκούω, ἐτραύλισε τρέμων.

— Ἀποκρίθητι λοιπὸν! ποῦ εἶναι ὁ Βονρεπώ;

— Εἰς τὸ συμβολαιογραφεῖον τοῦ Γρήλλου.

— Τί λέγεις;

— Ἄμα ἐστείλατε καὶ τὸν ἐζητήσατε, ἔφυγεν ἀμέσως.

— Ἐγὼ ἔστειλα!

— Βεβαιότατα καὶ ἐν φορεῖον μαζί.

— Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἶναι μεθυσμένος, εἶπεν ὁ μοίραρχος ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς περιεστώτας, ἐξηγήσατέ μοι λοιπὸν σεῖς τί σημαίνουν αὐτὰ!

Ὅλοι οἱ ὑπηρέται ἐπεκύρωσαν τοὺς λόγους τοῦ Λαπιέρου, ὅστις συνελθὼν ὀλίγον κατ' ὀλίγον διηγήθη τὰ διατρέξαντα λεπτομερῶς.

— Γνωρίζεις τοὺς ἀχθοφόρους τοὺς φέροντας τὸ φορεῖον; ἠρώτησεν ὁ Δαγγλῆς σκεπτόμενος.

— Ὁχι, κύριε μοίραρχε, ἀλλὰ τοῦ ἐνός ἐξ αὐτῶν μοι ἐπροξένησεν ἐντύπωσιν τὸ ἄγριον πρόσωπον καὶ τὸ πελώριον ἀνάστημα.

— Ἐννοῶ τώρα ποῖος εἶναι ὁ ἦρωας τοῦ νέου τούτου δράματος, διελογίσθη ὁ μοίραρχος, ὁ Πολωνός πάλιν ἔχει μέσα τὸν δάκτυλόν του· ἀλλὰ νὰ μὴ μὲ λέγουν Δαγγλῆν, ἀνέντος ὀλίγου δὲν καθαρίσω μέχρι λεπτοῦ τοὺς λογαριασμοὺς μου μὲ τὸν κομφὸν τοῦτον λοχαγόν! . . .

Μίαν ὥραν βραδύτερον διεκωδωνίζετο εἰς ὅλην τὴν πόλιν ἡ ἀρπαγὴ τοῦ Βονρεπώ καὶ ἡ χωροφυλακὴ σύμπασα, ἀρχηγούντος αὐτοπροσώπως τοῦ μοιράρχου, ἐξεστράτευσε πρὸς καταδίωξιν τῶν ἀρπάγων· ἡ δὲ Θηρεσία ἀνέβαινε τὴν κλίμακα τῆς πατρικῆς οἰκίας καὶ ἔλεγε πρὸς τὸν ἀδελφόν της,

— Χάρις εἰς τὴν τύχην καὶ εἰς τὴν προστασίαν ἀγνωστοῦ φίλου δὲν θὰ διέλιθω τὴν νύκτα κλαίουσα ἀλλὰ μάλιστα περιχαρῆς, καὶ δι' αὐτὸ θέλω νὰ συμμεθέξῃς τῆς εὐτυχίας μου. Αὐριον Βίκτωρ θὰ υπάγωμεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Δαλλιέ! . . . Ὁ ἀδελφός της ἔθλιψε τὴν χεῖρα αὐτῆς ἐν σιωπῇ.

— Καὶ θὰ υπάγωμεν εἰς καλὴν ὥραν, προσέθηκε χαμηλοφώνως ἡ Θηρεσία, διότι ἡ ὑγεία τοῦ παράφρονος τόσο ἐχειροτέρευσε, ὥστε οἱ ἰατροὶ ἀπέβαλαν πᾶσαν ἐλπίδα.

Ἄντι ἀποκρίσεως ὁ Βίκτωρ ἐσφιγξέ δακρύων ἐπὶ τῆς καρδίας του τὴν ἀδελφὴν του καὶ ἀπεχωρίσθησαν. Ἄς ἐπανέλθωμεν ἐν τούτοις εἰς τὸν Βονρεπώ, καθ' ἣν ὥραν εἰσῆλθεν εἰς τὸ φορεῖον, καὶ οἱ ἀχθοφόροι ἔκλεισαν τὰ θυρίδια αὐτοῦ. Ὁ ἀξιότιμος ταμίας ἀναλογιζόμενος ὑπὸ ποικίλας ἐπόψεις τὴν ἀπὸ τοῦ ἀγάμου εἰς τὸν συζυγικὸν βίον ἀπότομον ταύτην μετάβασίν του καὶ αἰεποτε ἀνησυχῶν ἐπὶ τῇ διπλῇ ἀπειλῇ μονομαχίας, τῇ ἐπιχειμένῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του ὡς τὴν σπάθην τοῦ Δαμοκλέους, δὲν προσεῖχε διόλου ποῦ τὸν ἔφερον οἱ ἀχθοφόροι· ἀλλ' ὅταν μετὰ ὀκτῶ ἢ δέκα λεπτὰ τῆς ὥρας οὗτοι ἐστάθησαν καὶ παρεμέρισαν διὰ νὰ ἀφήσῃ τὴν διόδον ἐλευθέραν εἰς τινὰ διερχομένην ἄμαξαν, τότε μόνον παρετήρησαν ἐν ἀπορίᾳ ὅτι εὐρίσκετο ἐπὶ τῆς γεφύρας τῆς ἀντικειμένης πρὸς τὴν πλατείαν τῶν Ὀπλων, ὑποθέσας δὲ ὅτι λάθος συνέβη, ἠνοιξε τὸ θυρίδιον τοῦ ὄχηματος καὶ προέκυψε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ σκοπῶ νὰ ἐπιπλήξῃ σφοδρῶς τοὺς ἀχθοφόρους· ἀλλ' ἐκεῖνοι προέτειναν ἀμέσως κατ' αὐτοῦ δύο πιστόλια τὰ ὅποια τοῦ ἐνέκρωσαν τὸν λόγον εἰς τὰ χεῖλη. Μετ' ὀλίγον οἱ ἀχθοφόροι ἀνέλαβον τὸν δρόμον των, τὸ δὲ μέτωπον τοῦ Βονρεπώ

ψυχρὸς περιέβρεχεν ἰδρῶς, διότι ἀνεγνώρισεν εἰς τὸ φῶς τῶν φανῶν τῆς γεφύρας ὅτι οἱ ἀχθοφόροι οὗτοι ἦσαν ἐκ τῶν ληστῶν τῆς πλατείας τοῦ Ἄρεως, ἀπὸ τῆς ὁμοιομόρφου καὶ ἀπαισίας ἐνδυμασίας των, καὶ μετὰ τρόμου ἀνελογίζετο πόσους κινδύνους διέτρεχε περιπεσῶν εἰς χεῖράς των.

Ἐφαντάσθη, καὶ τὸ αἶμα ἐπάγωσεν εἰς τὰς φλέβας του, ὅτι ὁ κόμης Στανίσλαος ἐσκόπευε νὰ τὸν φονεύσῃ καὶ ὅτι οἱ ἀχθοφόροι ἐπὶ τούτῳ ἀπεσταλμένοι τὸν ἔφερον εἰς τὸν ποταμόν· ὡς ἂν ἤθελαν τῶντι νὰ ἐπικυρώσωσι τοὺς φόβους του, ἅμα διήλθον τὴν γέφυραν, ἐκλίναν πρὸς ἀριστερὰ καὶ διευθύνθησαν διὰ τινος δρομίσκου πρὸς τὴν εὐώνυμον ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, ἥτις τὴν ὥραν ἐκείνην ἦτο πάντῃ ἐρημος καὶ σκοτεινὴ. Τότε τοῦ τάλαιπώρου Βονρεπώ αἱ ἀμφιβολίαι ἔπαυσαν, ἐστηλώθη οὕτως εἰπεῖν ὑπὸ τρόμου ἐπὶ τῶν προσκεφαλαίων τοῦ φορεῖου, καὶ ἐν ἐσχάτῃ ἀπελπισίᾳ ἐβλεπε τὸ τέλος τοῦ ἐγγίζον καὶ ἤκουεν ἐκεῖ πλησίον τὸν πένθιμον φλοῖσθον τῶν ὑδάτων τοῦ Τάρνου. Ὅσάκις μάλιστα οἱ λησταὶ ἴσταντο πρὸς ἀναψυχὴν, ὁ ταμίας ἠσθάνετο ὅλας ἐκείνας τὰς ἀγωνίας τοῦ εἰς θάνατον ἀπαγομένου καταδίκου.

X.

ΤΟ ΑΠΡΟΣΛΟΚΗΤΟΝ.

Ἡ ἀγωνία αὕτη διήρκετεν ἐπὶ μακρὸν ἀλλ' ὅσω ἦτο φρικτὴ τόσο καὶ ἡ χαρὰ του ὑπῆρξε μεγάλη καὶ ἀνέκφραστος, ὅταν αἱ ἀχθοφόροι ἀπομακρυνθέντες τῆς παροχθίου, διευθύνθησαν διὰ τῶν χωραφίων πρὸς τὴν ἀμαξωτὴν ὁδόν. Ἀγαλλιάσεως στεναγμὸς ἐξῆλθε τότε τοῦ στήθους του καὶ ἡ νεκρωθεῖσα καρδία του ἤρχισε πάλιν νὰ πάλλῃ. Σύντομος ὅμως κατὰ δυστυχίαν ὑπῆρξεν ἡ χαρὰ του, διότι παρετήρησεν ἀνα μέσον τοῦ σκότους καὶ τῶν δένδρων ὅτι τὸ φορεῖον διευύνετο πρὸς τινὰ παλαιὸν καὶ ἀκατοίκητον Πύργον τῆς Μώλας, καλούμενον, περὶ τοῦ ὁποίου ἔλεγον οἱ ἐντόπιοι ὅτι συχνάκις ἐχρησίμευεν ὡς ὀρηκτήριον ὄχι φαντασμάτων ἀλλ' ἐνσαρκωμένων διαβόλων ἐκ τῶν τῆς μυστηριώδους συμμορίας. Τόσαι δ' ἀπαίσιαι φῆμαι διέτρεχον περὶ τῆς κατηρειπωμένης ταύτης κατοικίας, τόσας τρομακτικὰς ἱστορίας διηγοῦντο περὶ αὐτῆς, ὥστε ὁ Βονρεπώ, ὅταν ἐπλησίασεν ἠσθάνθη τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του ἀνορθουμένας ὑπὸ φρίκης!

Όταν ἔφθασαν ἀπέναντι τοῦ πυλῶνος, εἰς τῶν μανδουφόρων ἐσύριξε δις καὶ πάραυτα φῶς ἔλαμψεν εἰς ἐν τῶν παραθύρων τοῦ πύργου, ἀνταποκριθέντος δὲ πάλιν τοῦ μανδουφόρου εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, ἀντηλλάγη τὸ σύνθημα τῆς διαβάσεως, τὸ ὁποῖον ὁμῶς ὁ Βονρεπῶ, ἐπειδὴ ἐλάλουν χαμηλῶς φῶνως δὲν ἤκουσεν, ἀν καὶ ἔτεινε τὸ οὖς ὄσῳ ἠδύνατο.

— Τίς εἶ;

— Φίλοι τῆς Μαρκησίας.

— Τί ζητεῖτε;

— Ἄνθη.

— Ἐν ὀνόματι τίνος;

— Ἐν ὀνόματι τοῦ Μαύρου.

— Εἰσέλθετε λοιπὸν εἰς τὸν πύργον του.

Αἱ κιγκλίδες ἔτριξαν ἐπὶ τῶν ἐσχωριασμένων ὑπὸ τῆς ἀχρηστίας στροφέων των καὶ οἱ ἀχθοφόροι ταχύναντες τὸ βῆμα ἐστάθησαν ἐπὶ τέλους πρὸ μικρᾶς μαρμαρίνης κλίμακος· ἐκεῖ ἠνέφξαν τὸ φορεῖον καὶ συλλαβόντες διὰ στιβαρῶν χειρῶν τὸν Βονρεπῶ, τὸν ἀπήγαγον καὶ τὸν ἔκλεισαν εἰς κατασκότεινον δωμάτιον. Καὶ ἐπὶ τινα μὲν χρόνον ὁ ταμίας δὲν ἐδείκνυε σημεῖον ζωῆς, ἀλλ' οἱ μεγάλοι κίνδουνοι ἔχουσι τὸ καλόν, ὅτι ἐπαναφέρουσι ταχέως τὰς αἰσθήσεις, δι' αὐτὸ καὶ λέγουσιν ὅτι θεωρεῖται ἡττημένη ἡ τίγρις ἐκείνη, ἥτις δὲν καταβάλλει διὰ τοῦ πρώτου ἄλματος τὸν κάτοικον τῆς Λιβύης. Οὕτω λοιπὸν καὶ ὁ Βονρεπῶ συνελθὼν ὀλίγον κατ' ὀλίγον, πάντοτε ὁμῶς, ἐννοεῖται, ἐν φόβῳ καὶ τρόμῳ, ἐπροχώρησε βήματά τινα ἐν τῷ σκότει ψηλαφῶν καὶ ζητῶν νὰ εὔρη κάθισμα, διὰ νὰ σκεφθῆ ἀνετώτερον περὶ τῶν καθ' ἑαυτὸν οὕτω λοιπὸν περιήλθεν ἀκροποδῆτι καὶ μετὰ μεγίστης προφυλάξεως τὸν ἤμισον χῶρον τῆς φυλακῆς του, ὅταν αἰφνης παρετήρησε φῶς διὰ τῆς σχισμῆς μιᾶς θύρας καὶ ἐστάθη.

Οὐδέποτε ἄλλοτε ὁ φόβος καὶ ἡ περιέργεια ἐπάλασαν ἀγῶνα τοιοῦτον, οἷον τὴν ὥραν ἐκείνην εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ταμία· ἔβλεπεν ὁ δυστυχῆς τὸ φῶς καὶ ἀκατάσχετον ἠσθάνετο ἐπιθυμίαν νὰ πλησιάσῃ τοὺς ὀφθαλμούς εἰς τὴν σχισμὴν, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου φρίκη τὸν κατελάμβανεν, ἀναλογιζόμενον τὰς πιθανὰς ἰσως συνεπείας τοιαύτης τολμῆς. Τέλος πάντων μετὰ πολύμοχθον ἀγῶνα ὑπερένικησε τὴν δειλίαν ἢ περιέργειαν καὶ κρατήσας τὴν ἀναπνοὴν του, ἐπλησίασεν, ἔκυψε, καὶ ἰδοὺ τί ἀπροσδόκητον εἶδε.

Ἐν μέσῳ ἀπεράντου αἰθούσης, ὅπου μόνον ἐπιπλὸν ἐσώζετο τεθραυσμένος καθρέπτης, ὅλα δὲ τὰ λοιπὰ καὶ ἀετώματα καὶ τοιχογραφίαι εἶχον κατερειπωθῆ, ἐκάθητο γυνὴ τις πρῶινόν χιτῶνα ἐνδεδυμένη, καὶ πρὸ αὐτῆς ἴστατο μικρὸς τις ἀνθρωπίσκος, τὸν ὁποῖον ὁ Βονρεπῶ καὶ ὡς ἐκ τῶν κινήσεων καὶ ὡς ἐκ τῆς ποικιλοχρόου ἐνδυμασίας ἀνεγνώρισεν ὅτι ἦτον ὁ Πέτοος Κορβίνος. Ὁ μικρὸς κουρεὺς ἦτον ἀεκίνητος, ὅτε μὲν ἤλειφε τὰς χεῖρας ἀρώματα καὶ ἐστίλθωνε τὴν κόμην τῆς πρὸ αὐτοῦ γυναικός, ὅτε δὲ δι' ἀκατανόητου ταχύτητος ἐβοστρύχιζε καὶ ἀλφίτωνεν αὐτὴν ὑψοῦτο ἐπὶ τῶν ἀκρῶν τῶν ποδῶν, ἔκυπτεν ὕστερον ὡς ἀστραπῆ, ἐγύριζε δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ καὶ προσεπάθει παντοιοτρόπως νὰ διακρίνῃ τὸ πρόσωπον ἐκείνης τὴν ὁποίαν οὕτω πως ἐκαλλῶπιζεν, ἀλλ' ὅλη ἡ ἐπιτηδειότης, ὅλα τὰ μηχανεύματά του ἐμνηδνίζοντο καὶ ἀκαρπα ἔμενον ἀπέναντι τῆς προφυλάξεως τῆς ἀγνώστου, ἥτις κρύπτουσα τὸ πρόσωπον ἐντὸς χαρτίνου χωνίου, ἔβλεπε, χωρὶς αὐτὴ νὰ φαίνεται, διὰ δύο μικρῶν ὀπῶν τὰς κινήσεις τοῦ κουρέως καὶ μειδίαμα εἰρωνείας διέστειλε τὰ χεῖλη τῆς ἐπὶ τῇ περιεργείᾳ του. Πρὸς πλειοτέραν μάλιστα ἀσφάλειαν οἱ αὐτοὶ μανδουφόροι, οἱ ἀπαγαγόντες τὸν Βονρεπῶ, παρίσταντο ὀλίγα βήματα παρέκει ἐνοπλοὶ καὶ ἔτοιμοι ἐν ἀνάγκῃ νὰ περιστείλωσι καὶ τὸ ἐλάχιστον αὐθαδῆς σημεῖον περιεργείας τοῦ Κορβίνου.

Περαιωθέντος τοῦ καλλωπισμοῦ, ἡ ἀγνώστος ἠγέρθη καὶ ὠμίλησε κρυφίως πρὸς τινα τῶν μανδουφόρων, πάραυτα δὲ μέγα περίδεμα ἐτέθη ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Κορβίνου καὶ τὸν ὠδήγησαν ὕστερον εἰς τὸν παρακείμενον θάλαμον, καὶ μετ' αὐτὸν ἐξῆλθε καὶ ἡ ἀγνώστος. Τότε ὁ ἔσχατος μείνας εἰς τὴν αἴθουσαν ἔλαβε τὸν λύχνον καὶ διευθύνθη πρὸς τὴν θύραν ὅπου ὁ Βονρεπῶ εἶχεν ἐστηλωμένους τοὺς ὀφθαλμούς του. Ἐκεῖνος δ' εὐθὺς ἀπομακρυνθεὶς ὀρμητικῶς ἀνέμεινεν ἐν ἀγωνίᾳ, εὐκόλως ἐννοουμένη, τὴν μέλλουσαν συνέντευξιν ἥτις καὶ δὲν ἤρηγε, διότι ὁ ληστής ἀποθήσας διὰ τοῦ ποδὸς τὴν θύραν, εἰσῆλθε θορυβῶδως καὶ καταθέσας τὸν λύχνον ἐπὶ τῆς ἐστίας, ὕστερον δ' ἐξαπλωθεὶς ἐπὶ τινος θρονίου ἐνητένισε βλοσυρῶς τὸν περίτρομον ταμίαν. Ὁ ἀνθρωπος οὗτος ἠράκλειον εἶχε τὸ ἀνάστημα καὶ ὅλον τὸ σῶμα ἔκρυπτεν ἐντὸς τοῦ εὐρυ-

τάτου αὐτοῦ μανδύα καὶ τοῦ πλατυπετάσου πύλου του· ὁ Βονρεπῶ ἐπομένως δὲν διέκρινε παρὰ τὸ ἄκρον τῆς ρινός του κοκκίνης ὡς ἀνθραξ καὶ δύο ὀφθαλμούς διαβολικωτάτους καὶ πῦρ βάλλοντας.

Ἄφου ἐφ' ἱκανὴν ὥραν ἀνέκρινε διὰ τοῦ βλέμματος τὸν ταλαίπωρον ταμίαν, τοῦ ὁποῖου ὅλον τὸ αἶμα ἔφυγεν ἀπὸ τὰς φλέβας, τὸν προσεκάλεσεν ὕστερον νὰ καθῆσθαι, καὶ πλησιάσων πρὸς αὐτὸν, ἐνῶ ἐκεῖνος ὠπισθοχώρει ἐξ ἐμφύτου ὀρμώμενος ῥοπῆς,

— Φίλτατε κύριε Βονρεπῶ, εἶπεν, οἰκείῳ τῷ τρόπῳ, μὴ φοβεῖσθε παντάπασι, διότι εὐρίσκεσθε εἰς χεῖρας φιλικᾶς· βλέπων δὲ ὁποίαν σπαρακτικὴν ἐντύπωσιν ἐνεποίησαν οἱ σαρκαστικοὶ οὔτοι λόγοι ἐπὶ τοῦ αἰχμαλώτου του, προσέθηκεν ἀμέσως· — Δὲν με πιστεύετε ἴσως, ἀλλὰ θὰ προσπαθῆσω νὰ καταπεισθῆτε, καὶ πρῶτον ἄς ἐξηγηθῶμεν. Τίνος ἕνεκα νομίζετε ὅτι σᾶς μετεκομίσασαμεν ἐδῶ ἐκ τῆς οἰκίας σας;

— Ἐντελῶς ἀγνοῶ, ἐτραύλισεν ὁ Βονρεπῶ βαρυθυμῶν.

— Δὲν εἶναι δυνατόν! κάτι θὰ ὑποπτεύησθε βέβαια.

— Ἐὰν μοι ἐπετρέπετο νὰ ὑποθέσω...

— Μὴ συστέλλεσθε παντελῶς, κύριέ μου. Ἐδῶ δύνασθε νὰ λαλήσητε μᾶλλον ἀφόβως παρ' ὅτι εἰς αὐτὴν τὴν οἰκίαν σας.

— Λοιπὸν τότε σᾶς λέγω ὅτι φρονῶ, ὅτι ὅλα ταῦτα ἐγένοντο διὰ νὰ με ἐμποδίσῃτε νὰ ὑπάγω εἰς τὸ συμβολαιογραφεῖον τοῦ Γρήλλου.

— Ναι, δὲν τὸ ἀρνοῦμαι, μία αἰτία εἶναι πραγματικῶς καὶ αὐτὴ ἀλλ' ὄχι καὶ ἡ πρωτίστη.

— Ὅχι; ἀνέκραξεν ὁ Βονρεπῶ, καὶ ἔδειξε τόσην ἀνησυχίαν ὥστε ὁ μετ' αὐτοῦ συνδιαλεγόμενος ἀπεκρίθη ὑπομειδιῶν.

— Ὅχι, φίλτατε!

— Τί τρέχει λοιπὸν τότε; ἠρώτησεν ὁ Βονρεπῶ ἀγωνιῶν.

— Πρόκειται ἀπλῶς νὰ μᾶς χορηγήσῃτε μίαν ἐκδούλευσιν.

— Θέλουν νὰ με ληστεύσουν! ἀνέκραξεν ὁ πολυτάλαντος φιλάργυρος, παρ' ὃ τὸ φιλοχρήματον ἀπέπνιξε πρὸς ὥραν τὸν φόβον.

— Ἀπατάσθε! σήμερον τοῦλάχιστον ὄχι, λέγω δὲ σήμερον, διότι δὲν σᾶς ἐγγυῶμαι περὶ τοῦ μέλλοντος... τὸ ἔτος, βλέπετε, τοῦτο εἶναι τόσῳ δυστυχισμένον, ὥστε πιθανὸν βραδύτερον νὰ σᾶς ζητήσωμεν κἀνένα δάνειον...

— Ἄν ἀπατῶμαι, ποία ἄλλη αἰτία ὑπάρχει τότε δὲν ἐννοῶ...

— Οὔτε θὰ τὴν ἐννοήσητε ἀν δὲν ἐξηγηθῶ, φίλτατε· διὰ νὰ σᾶς ἀπαλλάξω λοιπὸν ματαίου κόπου, ἰδοὺ ἐν συντόμῳ ποίαν χάριν σᾶς ζητοῦμεν. Γνωρίζετε τὴν μαρκησίαν Λαριβιέρ;

— Ἐγὼ τὴν τιμὴν τῶντι νὰ τὴν γνωρίζω, ἀπεκρίθη ἔκθαμβος ὁ Βονρεπῶ.

— Ἦλθε πρὸ ὀλίγου ἐκ Παρισίων.

— Ἦλθεν ἡ μαρκησία; ἀδύνατον! μετὰ ἕνα μόλις μῆνα ἐμελέτα νὰ ἔλθῃ.

— Ἦξεύρετε πόσον ἡ κυρία Λαριβιέρ εἶναι ἰδιότροπος.

— Πολὺ ἰδιότροπος πραγματικῶς, τῇ ἀρέσκουν ὅλα τὰ παράδοξα, ὅλα τὰ ἀνάποδα, ὥστε δὲν ἐκπλήττομαι δι' ὅ,τι καὶ ἀκούσω περὶ αὐτῆς.

— Ὅθεν ἐννοεῖτε τώρα, πιστεύω, τὴν αἰτίαν τῆς ἀρπαγῆς σας;

— Αὐτὴ λοιπὸν μοῦ ἐπαιξε αὐτὸ τὸ παιγνίδιον! ἀνέκραξεν ὁ Βονρεπῶ ἀνατινασσόμενος ἐκ τοῦ θρονίου του· ὁ διάβολος νὰ τὴν πάρῃ! με ἐτρόμαξε τόσον, ὥστε ἐνόσῳ ζῶ δὲν θὰ τὸ λησμονήσω.

— Λησμονήσατέ το πλέον, καὶ κάμετε εἰς αὐτὴν μίαν χάριν, διὰ τὴν ὁποίαν πολὺ θὰ τὴν ὑποχρεώσητε!

— Καμμία τρέλλα πάλιν, χωρὶς ἄλλο!

— Τὸ ἐμαντεύσατε! πρόκειται περὶ τρέλλας καὶ τρέλλας ἀποκρεάτικης μάλιστα· θέλει δηλαδὴ νὰ τὴν συνοδεύσητε εἰς τὴν ἐν Βαστίδῃ ἐπαυλίαν, ὅπου τὴν ἐσπέραν ταύτην ἡ κυρία Δεμομωρανσῆ δίδει μεγαλοπρεπέστατον χορὸν, ἀλλ' ἐπιθυμῶ νὰ ὑπάγῃ ἀγνώριστος καὶ πρέπει νὰ μὴ ἀκουσθῇ τὸ ὄνομά της, καὶ σεῖς αὐτὸς νὰ προσποιηθῆτε ὅτι δὲν τὴν γνωρίζετε. Θὰ φορῇ προσωπεῖον καὶ θὰ ἐξαφνίσῃ ὅλους τοὺς προσκεκλημένους διὰ θεάματος ὅλως πρωτοφανοῦς.

— Ἡ κυρία Λαριβιέρ, θὰ με ὑπεχρέωνε καθ' ὑπερβολὴν, ἐὰν ἐξέλεγεν ἄλλον τινα διὰ νὰ τὴν συνοδεύσῃ καὶ πρὸ πάντων ἐὰν ἐφέρετο πρὸς ἐμὲ με φυσικώτερον τρόπον, εἶπεν ὁ Βονρεπῶ δυσχεραίνων.

— Γνωρίζετε πόσον ἰδιότροπος εἶναι! ἡ ναγκάσθη κ' ἐγὼ αὐτὸς νὰ ὑποκύψω εἰς τὰς θελήσεις της, καὶ ἐνεδύθη, ὡς βλέπετε, τὸν μανδύαν τοῦτον, ὑπέλαβεν ὁ ἀγνώστος ἀνοίγων τὸν ἐπενδύτην του καὶ δεικνύων ὅτι ἔφερον ὑποκάτω ράσον μοναχοῦ.

— Ἄς ἦναι, αὐτὴν τὴν βραδιά θὰ τὴν ἐν-

θυμοῦμαι.

— Ν' ἀναγγείλω εἰς αὐτὴν ὅτι εἰσθε ἔτοιμοι;
— Ἄν δύναμαι ἄς μὴ ἔτοιμασθῶ! εἶναι ἀξία νὰ μὲ πάρῃ ἐκεῖ κάτω σείρουσά με!

— Καὶ μὲ τὸ πιστόλιον σηκωμένον, εἶπεν ὁ μοναχὸς γελῶν.

— Εἰσθε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς; ἠρώτησεν ὁ Βονρεπῶ.

— Εἶμαι ὁ ἐφημέριός τῆς.

— Πρὸ πολλοῦ;

— Πρὸ πολλοῦ δυστυχῶς εἶμαι καταδικασμένος νὰ βλέπω ἀδιακόπως τοιαύτας ἀνοησίας· τὸ καλὸν εἶναι ὅτι ἀφ' ἑτέρου ἔχει πολὺ καλὰ αἰσθήματα καὶ παραδειγματικὴν διαγωγὴν.

— Εἰς τὸν διάβολον ἄς ὑπάγουν τὰ καλὰ αἰσθήματα, ἢ διαγωγὴ καὶ αὐτὸς ὁ κοκκινωμύτης καλόγηρος, ὅστις ὁμοιάζει πρὸς ἀρχιληστήν μᾶλλον παρὰ πρὸς ἱερέα τοῦ Ὑψίστου! ἐτραύλισεν ὁ ταμίας, μανιώδης γενόμενος, ὅταν ὁ μοναχὸς ἀπῆλθε· δὲν ἐνθυμοῦμαι ποτὲ ἂν ἐτρόμαξα ὅσω σήμερον, καὶ ὅλα ταῦτα γίνονται διὰ νὰ πραγματοποιηθῶσιν αἱ ἰδιοτροπίαι μιᾶς τρελλῆς! τί νὰ γείνη τόρα τὴν ἔπαθα, ἄλλοτε ὅμως δὲν τὸ πιστεύω νὰ μὲ ἀπατήσῃ τόσον εὐκολα. Τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι, προσέθηκε μετὰ μικρὸν ὅτι εἶναι ὀρθοτάτη ἢ κοινὴ παροιμία «Κάθε ἐμπόδιον διὰ καλὸ» διότι τὸ ἀνέλπιστον καὶ ὅλως μυθικὸν τοῦτο συμβῆν ἦν μὲ δικαίωσιν ἀπέναντι τοῦ φοβεροῦ μοιράρχου, καὶ ἐκεῖθεν τοῦλάχιστον δὲν ὑπάρχει φόβος νέας ἐπιθέσεως.

Ὁ μοναχὸς μετὰ τὸ τέλος τῶν ἀνωτέρω ἀπέφωεν τοῦ Βονρεπῶ εἰσῆλθεν ἄνευ μανδύου, ἐνδεδυμένος τὰ ἱερατικά· κατόπιν δὲ τούτου ἦλθον δύο ὑπηρεταὶ ἐν στολῇ, κομίζοντες ἐπὶ ἀργυρῶν τρυβλίων φιάλας οἴνων ἐκλεκτῶν καὶ ἀρεκτικωτάτους πλακοῦντας, οἵτινες ἀνέδιδον εὐωδίαν ὡς ἂν πρὸ μικροῦ ἐξήγαγον αὐτοὺς τοῦ κλιβάνου.

— Ἡ κυρία μαρκησία ἐσκέφθη, εἶπεν ὁ ἐφημέριος ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Βονρεπῶ, ὅτι δὲν θὰ σᾶς δυσηρέσται ἐὰν σᾶς προσέφερε νὰ φάγητε κάτι τι πρὶν ἀναβῆτε ἐφ' ἀμάξης.

— Ἐὰν μόνον τοιαύτας ὀρθὰς καὶ φιλικὰς ἰδέας εἶχε πάντοτε κατὰ νοῦν, ἀπεκρίθη ὁ Βονρεπῶ ἐπιπίπτων ἀσμένως κατὰ τῶν παρατεθέντων, θὰ ἤμεθα ἀχώριστοι φίλοι.

— Στοιχηματίζω ὅτι διψάτε; ὑπέλαβεν ὁ

ἐφημέριος.

— Διψῶ λέγει; ἢ γλῶσσά μου, κύριε, ἐκόλλησεν εἰς τὸν οὐρανίσκον!

— Σᾶς ἀρέσκει ὁ οἶνος τῆς Μαδέρας;

— Ὅχι ὀλίγον· τὸν εὐρίσκω ὠφέλιμον εἰς τὴν ὑγείαν.

— Πῶς σᾶς φαίνεται αὐτὸς ἐδῶ;

— Νέκταρ!

— Εἰς ὑγείαν τῆς μαρκησίας! εἶπεν ὁ ἐφημέριος, γεμίζων κατ' ἐπανάληψιν τὰ ποτήρια.

— Ἄς ἦναι, ἂν καὶ εἶμαι θυμωμένος κατ' αὐτῆς, θὰ πῖω εἰς ὑγείαν τῆς!

— Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν μίαν ἀλήθειαν, εἶπεν ὁ ἐφημέριος ἐμπιστευτικῶ τῷ τρόπῳ.

— Ποίαν;

— Ὅτι ἡ μαρκησία ἔχει μὲν τὴν κεφαλὴν ὀλίγον ἐλαφρὰν, ἀλλὰ μὰ τὸν Θεόν, ἐξαίρετα ἐφωδιασμένην τὴν οἶναποθήκην τῆς!

— Κύριε ἐφημέριε, βλασφημεῖτε, νομίζω;

— Πιθανόν· αὐτὸ τὸ διαβολόκρασο εἶναι ἱκανὸν καὶ τὸν Πάπα αὐτὸν νὰ κολάσῃ! Ἐλάτε, φίλτατε, νὰ καταθάσωμεν καὶ τὸ τελευταῖον ποτήριον καὶ ὕστερον νὰ ἀναβῶμεν εἰς τὴν ἀμάξαν!

Ἄφου τὸ τελευταῖον ποτήριον δις καὶ τρίς ἐξεκενώθη ὁ ἐφημέριος ἔλαβε τὸν Βονρεπῶ ἀπὸ τοῦ βραχίονος καὶ τὸν ὠδήγησεν εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον, ὅπου ἀνέμενεν ἡ προσωπίδοφόρος κυρία, πολυτελῆ ἐνδύματα χοροῦ φέρουσα. Ὁ Βονρεπῶ καίτοι παρὰ τὸ δέον ὑπὸ τῶν πολλῶν προπόμενων φαιδρυνθεὶς, οὐχ ἤττον προσηνέχθη πρὸς τὴν κυρίαν μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης ὡς ἀνθρώπος καλῆς τυχῶν ἀγωγῆς, οἱ λόγοι του μάλιστα περιεῖχον καὶ ἐλαφρὰν ἐπίπληξιν δι' ὅσα παρ' αὐτῆς ἔπαθεν· ἀλλ' ἡ κυρία μαρκησία Λαριδιέρ, ἢ διότι δὲν κατεδέχθη ν' ἀποδώσῃ τὴν ἐπίπληξιν, εἴτε διότι δὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ ἀρετὸν ἄλλας, ἀντὶ ἀποκρίσεως τῷ ἔτεινεν ἁπλῶς τὴν χεῖρα λέγουσα.

— Ἄς ὑπάγωμεν!

Σμῆνος ὑπηρετῶν (ὁ Βονρεπῶ τοῦλάχιστον ἠρίθμησεν ἐν παρόδῳ δώδεκα) κρατούντων φανούς τοὺς συνώδευσε μέχρι τῆς αὐλῆς, ὅπου ἔνεκεν τῆς ἐγκαταλείψεως καὶ τῆς παντελοῦς ἐρημώσεως ὁ χόρτος εἶχεν ἀνέτως ἀναφυῆ. Ἐκεῖ ὀκτῶ ἵπποι ἐσκαπτον ἀνυπομόνως τὴν γῆν· καὶ οἱ μὲν τέσσαρες αὐτῶν οἱ ὠραιότεροι ἦσαν ἐξευγμένοι εἰς κομψότατον ὄχημα, οἱ δὲ ἄλλοι τέσσαρες εἰς δύο λεωφορεῖα διὰ δερμάτων ἁπλῶς ἐστε-

γασμένα. Ἡ μαρκησία εἰσῆλθεν εἰς τὸ ὄχημα καὶ μετ' αὐτῆς ὁ Βονρεπῶ καὶ ὁ ἐφημέριος ἀντικρὺ καθίσαντες, κατόπιν ὕλοι οἱ ὑπηρεταί, ὅπερ ἐκίνησε τὸν θαυμασμὸν τοῦ ταμῖα, ἀνέβησαν εἰς τὰ δύο λεωφορεῖα, μετὰ τοῦτο ἐδόθη τὸ σύνθημα τῆς ἀναχωρήσεως καὶ αἱ τρεῖς ἀμάξαι ἤρχισαν νὰ τρέχουσιν ἀστραπηδόν. Ὁ δὲ Βονρεπῶ, ἂν καὶ ἠσθάνετο ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του τὴν ἐπενέργειαν τῆς Μαδέρας καὶ τῶν ἄλλων γενναίων οἴνων, ἂν καὶ ἡ μαρκησία διέμενεν ἀλαλος καὶ ἐφαίνετο ὡς ἀψυχον ἀγάλμα ὑπὸ τὴν μεταξόπτιλον προσωπίδα τῆς, προσεπάθησεν ὅμως, ἐπειδὴ διετῆρει πάντοτε μικρὰς ὑποψίας, ν' ἀρχίσῃ συνομιλίαν μετὰ τοῦ ἐφημερίου, ἀλλ' ἀναγκασθεὶς μετ' οὐ πολὺ νὰ παραιτηθῇ τῆς ἰδέας ταύτης, διότι ἡ φωνὴ του ἐπνίγετο ὑπὸ τοῦ κρότου τῶν τροχῶν καὶ τῶν κωδωνίσκων τῶν ἵππων, ἐξηπλώθη φιλοσοφικῶς εἰς μίαν γωνίαν τῆς ἀμάξης καὶ τόσῳ ἀξιολόγα ἐτοποθετήθη ὥστε μόλις καὶ μετὰ βίας τὸν ἀφύπνισαν ὅταν ἐφθασαν εἰς τὴν ἔπαυλιν τῆς κυρίας Λαβᾶλ Δεμωμορανσῆ.

Ὁ χορὸς, τὸν ὁποῖον προητοίμασεν ἡ περιφανὴς δέσποινα τῆς Βασιτίδης, ἤκμαζε τὴν ὥραν ἐκείνην ἐν ὄλῃ αὐτοῦ τῇ λαμπρότητι, καὶ ἠκούοντο εἰς τὰ διαλείμματα τῆς πολυφθόγγου μουσικῆς ὁ ψιθυρισμὸς τῶν φωνῶν καὶ τὸ ἔρρυθμον βῆμα τῶν χορευτῶν. Ὁ Βονρεπῶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ ὀχήματος πρὸ μεγαλοπρεποῦς ἀψίδος ἀπαστραπτούσης ὑπὸ μυρίων λαμπάδων, ποικιλοχρόων φανῶν καὶ ἀνθῶν, προσῆνεγκε τὸν βραχίονα πρὸς τὴν σύντροφόν του, καὶ παρακολουθούτων τοῦ ἐφημερίου καὶ τῶν δώδεκα ὑπηρετῶν ἀνὰ δύο καὶ ἐν τάξει βαδιζόντων, ἀνέβη ὅσον ἡ πολυσαρκία του τῷ ἐπέτρεπε ταχύτερον τὴν διὰ πλουσίων ταπήτων ἐστρωμένην κλίμακα τῆς ὑποδοχῆς. Εἰς τὴν πρώτην θύραν τῶν αἰθουσῶν συνηντήθησαν ὑπὸ τοῦ ἀρχιθαλαμηπόλου.

— Ποῖον πρέπει ν' ἀναγγείλω; ἠρώτησεν οὕτως ἐδαφιαίως προσκλίνων.

— Ἀνάγγειλον τὴν κυρίαν μαρκησίαν Λαριδιέρ καὶ τὸν κύριον δὲ Βονρεπῶ!

Ἄμα τὰ δύο ταῦτα ὀνόματα ἠκούσθησαν, ἀπὸ αἰθούσης εἰς αἰθουσαν μεταδιδόμενα, ἐπροξένησαν πάνδημον κίνησιν, διότι ἡ μαρκησία ἦτο πασίγνωστος καὶ πάντες ἔτρεξαν εἰς προὔπαντήσιν τῆς, πεποιθότες ὅτι ἡ ἀπροσδόκητος αὐτῆς ἐλευσίς ὑπέκρυπτε κάτι τι

ἀστεῖον· τῆς οἰκοδεσποίνης μάλιστα ἢ χαρὰ ὄρια δὲν εἶχε, διὸ ἔδραμε περιχαρῆς καὶ μὲ τὰς ἀγκάλας ἀνοικτάς.

— Καλῶς ἦλθετε, φίλτατη μου κόρη! εἶπε σφίγγουσα τὰς χεῖράς τῆς καὶ ἀσπαζομένη αὐτὴν ἐπὶ τοῦ μετώπου. Ὑπερευχαριστῶ τὸν κύριον ταμίαν διότι σᾶς συνώδευσε νὰ ὄψε ἐδῶ! ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ ὑποφέρω αὐτὸ τὸ προσωπεῖον, ἐκβάλετέ το, σᾶς παρακαλῶ.

— Ὅχι, ἔχω εἰσέτι ἀνάγκην αὐτοῦ, ἀγαπητή μου, ἀπεκρίθη ἡ μαρκησία.

— Ἡξεύρετε, κύριε Βονρεπῶ, διατί ἐπιμένει; ἠρώτησεν ἡ κυρία Λαβᾶλ ταπεινῇ τῇ φωνῇ.

— Διότι μελετᾷ νὰ πράξῃ ἀπροσδόκητόν τι κωμικόν, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος.

— Θὰ ἦναι βεβαίως πρωτότυπον.

— Ὅσω δύνασθε νὰ φαντασθῆτε, κυρία, εἶπεν ὁ ἐφημέριος ἀναμιγνυόμενος θαρραλέως εἰς τὴν συνομιλίαν.

— Ὡ! πόσον ἀνυπόμονος εἶμαι!

— Σᾶς διαβεβαίω ὅτι θὰ καταπλαγητῆ, βλέπω μάλιστα ἐκ τῆς ἐκφράσεως τῶν ὀφθαλμῶν τῆς μαρκησίας ὅτι δὲν θὰ βραδύνη ἢ παράστασις.

XI.

Ἡ ΜΑΡΚΗΣΙΑ ΚΑΙ Ο ΠΑΡΑΦΡΩΝ.

Ἐνῶ οἱ προσκεκλημένοι τῆς κυρίας δὲ Λαβᾶλ περιέμενον ἀνυπομόνως τὴν ὑπὸ τοῦ Βονρεπῶ προαγγελθεῖσαν ἀστείότητα, εἰς τὴν ἐν Μοντοβάν οἰκίαν τῆς κ. Δαλλιέ διεδραματίζοντο συμβάντα ἀντιθέτου ὅλως φύσεως. Καθ' ἣν δηλαδὴ στιγμὴν ἡ Θηρεσία εἰσῆρχετο ὡς εἶπομεν εἰς τὸν κοιτῶνά τῆς, ἔλαβεν ἐπιστολὴν παρὰ τῆς φίλης τῆς, ἐν ἣ τὴν παρεκάλει θερμῶς νὰ ὑπάγῃ ὅσον τάχιστα πρὸς αὐτὴν πρὸς παρηγορίαν, διότι ὁ παράφρων εἶχε καταληφθῆ ὑπὸ ἀπεριγράπτου μανίας. Ἡ Θηρεσία λοιπόν, μὴ συμβουλευομένη κατὰ τὰς ἀποφάσεις τῆς ἄλλου παρὰ τὴν εὐαίσθητον καὶ τρυφερὰν καρδίαν τῆς, ἔδραμεν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ἀδελφοῦ τῆς, καὶ εὗρουσα αὐτὸν ἐτοιμαζόμενον νὰ ἐξέλθῃ, τὸν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ βραχίονος καὶ διευθύνθησαν ἀμφοτέροι πρὸς τὴν οἰκίαν τῆς Λουκίλης.

Εὔρον δὲ αὐτὴν ὠχρὰν καὶ καταπεφοβισμένην, διότι βλέπουσα τὰς ἀλγηδόνας τοῦ παράφρονος ἐπεθύμει ἀπὸ καρδίας καὶ διὰ πάσης θυσίας νὰ πρᾶνῃ εἰ δυνατόν αὐτὰς καὶ

πρὸ δύο ὠρῶν ἠγωνίζετο κατὰ τοῦ βοηθοῦ τοῦ βασιλικοῦ χειρουργοῦ, ἐπιμένοντος καὶ θέλοντος ν' ἀλυσοδέσει τὸν πάσχοντα, χάριν ἀσφαλείας καὶ αὐτῆς καὶ τῶν νοσηλευόντων αὐτόν.

— Ὁ κύριος Δελσῶλ ἐπιμένει λέγων ὅτι κινδυνεύει ἡ ζωὴ μου, εἶπεν ἡ Δαλλιὲ διηγουμένη πρὸς τὴν Θηρεσίαν τοὺς ἀγωνίας της, ἀλλ' ἀσυγκρίτως προτιμότερον θεωρῶ νὰ γίνω θῦμα τῆς μανίας του, παρά ν' αὐξήσω τοὺς πόνους τοῦ δυστυχοῦς, ἐνδίδουσα εἰς ἀνανδρον φόβον.

— Μόνον λοιπὸν αὐτὸν σκέπτεσθε; εἶπεν ὁ Βίκτωρ χαμηλῆ τῆ φωνῆ καὶ δι' ἤθους ἐλαφρὰν ἐπιπληξίν ἐμφαίνοντος.

— Κακὲ ἀνθρώπε, ἀπεκρίθη ἡ Λουκίλη, τρυφερῶς ἀτενίζουσα αὐτόν, ζηλοτυπεῖς τὸν δυστυχῆ αὐτόν, τοῦ ὁποῦ ἡ ἀγωνία κατασπαράσσει τὴν καρδίαν! Πρὸς τιμωρίαν τῆς κακῆς αὐτῆς λέξεως, θὰ σὲ ἀφήσωμεν ἐδῶ μόνον ἴσως ἐπιστρέψωμεν πάλιν, ἀλλὰ δὲν τὸ ἀξίζεις· δὲν λέγω καλά, Θηρεσία;...

— Ὑπάγωμεν, εἶπεν ἡ νέα κόρη, καὶ ἄς τὸν ἀφήσωμεν νὰ ἐξιλεώσῃ τὰ ἀμαρτήματά του διὰ τῆς μοναξίας. Ταῦτα εἰπούσα, ἔλαβε τὴν χεῖρα τῆς φίλης της καὶ ἀμφότεραι κατέβησαν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ παράφρονος. Ὁ δὲ Βίκτωρ μείνας μόνος περιῆλθεν ἐπὶ τινα χρόνον τὴν αἴθουσαν ἐν προδήλῳ ταραχῇ. Εἰς τὴν αἴθουσαν ταύτην τὴν ἀφελέστατα ηὔτρεπισμένην ὑπῆρχον τρεῖς εἰκόνες, ἡ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ τοῦ παράφρονος καὶ ἡ τοῦ πατρὸς του. Ὁ Βίκτωρ λοιπὸν στενοχωρούμενος μὲν ἀφ' ἑνὸς ὑπὸ τῆς θεᾶς τῶν δύο ἐκείνων εἰκόνων, αἰτίνες ἐφαίνοντο ὡς νὰ τὸν ἠτένιζον ἐν μέσῳ τοῦ ἀμυδροῦ φωτός, τοῦ διαχεομένου ὑπὸ τοῦ λαμπτήρος, μὲ ἦθος ἀπειλητικόν, καταθλιβόμενος δ' ἀφ' ἑτέρου ὑπὸ θυμοβόρου σκέψεως, εὐκόλως προδιδομένης ἐκ τῆς μελαγχολίας του καὶ τοῦ ἀποτόμου τῶν τρόπων του, ἠνέωξε τὴν ἀλόφρακτον θύραν τῆς αἰθούσης καὶ κατέβη εἰς τὸν κῆπον διὰ ν' ἀναπνεύσῃ τὴν ἐσπερίαν δρόσον. Ταυτοχρόνως τὸ ὠρολόγιον τῆς ἀγορᾶς ἐσήμανε τὴν δεκάτην.

— Δέκα ὦραι! εἶπεν ὁ Βίκτωρ τεταραγμένος, ἀλλ' ἀδιάφορον τί μὲ μέλλει! φθάνει ὅτι εἶμαι πλησίον τῆς Λουκίλης· καὶ ἐπακουμβήσας ἐπὶ τινος θρανίου ἐδυθίσθη εἰς ρεμβασμούς, τὸ ἀντικείμενον τῶν ὁποίων μαντεύουσιν εὐκόλως αἱ ἀναγνώστριαί μας.

Ἡ Δαλλιὲ ἐν τούτοις βοηθουμένη ὑπὸ τῆς φίλης της ἐφιλονεῖει σφοδρῶς μετὰ τοῦ Δελσῶλ, ὅστις ὡς λίθος ἀδιάσειστος καὶ ἐπιμονος, ὡς ὅλοι οἱ ἀσκληπιάδαι, οὐδὲ βῆμα ὑπεχώρει ἀπὸ τὰ χαρακώματά του.

— Ἐπαναλαμβάνω, κυρία, ἔλεγεν ἐπισήμῳ καὶ σοβαρῶ τῷ τρόπῳ, ὅτι προτιμότερον εἶναι νὰ ἐκτελέσητε τὰς παραγγελίας μου ἀμέσως, παρά ν' ἀφήσητε νὰ παρέλθῃ καιρὸς...

— Ἀλλὰ πρὸς τί νὰ καταφύγωμεν εἰς τοιαῦτα μέσα, ἀφοῦ φαίνεται ἡσυχώτερος;

— Ἀπατάσθε, κυρία, νομίζουσα ὅτι εἶναι ἡσυχώτερος, διότι ἡ κατ' ἐπιφάνειαν αὐτῆ γαλήνη προμηνύει σφοδρὰν καταγίδα...

— Περιμεῖνατε τοῦλάχιστον, ἕωσού ἡ καταιγὶς ἐκραγῆ, εἶπε τότε ἡ Θηρεσία.

— Νὰ περιμεῖνω ἕωσού πνίξῃ κἀνένα, ἴσως μάλιστα πρῶτον ἐμέ! δούλος σας ταπεινός! Ἐὰν ἐγνωρίζατε λατινικὰ θὰ σᾶς ἔλεγον διὰ ποῖον λόγον ἐπιμένω.

— Εἰπέτε μας τὸν λόγον αὐτὸν γαλλιστί.

— Χάνει πολὺ τῆς ἀξίας του μεταγλωττιζόμενος, διὸ ἀκούσατέ τον κατὰ δύο τρόπους: *Principiis obsta, sero medicina paratur.*

— Ὅπερ ἐστί!

Ἡρέπει νὰ προλαμβάνωνται διὰ δραστηρίων μέσων οἱ πρῶτοι παροξυσμοὶ καὶ ἔπειτα νὰ λαμβάνηται πρόνοια περὶ τῶν μετὰ ταῦτα.

— Αἱ σκέψεις σας, κύριε, εἶπε ζωηρῶς ἡ Δαλλιὲ, εἶναι φρονιμώταται, δικαιοτάται, καὶ πρώτη ἐγὼ ὁμολογῶ τὴν βαρύτητά των, ἀλλὰ...

— Ἀλλ' ἔχετε ἀπόφασιν νὰ μὴ δώσητε παντελῶς προσοχὴν, αὐτὸ θέλετε νὰ εἴπητε; — Ἄς περιμεῖνωμεν τὴν αὔριον.

— Αὔριον εἶναι παράκαιρα...

— Τίς οἶδεν; εἶπεν ἀπροσέκτως ἡ Θηρεσία.

— Τίς οἶδε, κυρία; ἐγὼ, τὸν ὁποῖον βλέπετε, ὁ Ἰάκωβος Ἰωάννης Βαρνάβας Δελσῶλ.

Εἶμαι ἱκανὸς νὰ προείπω, σχεδὸν ἀλανθάστως, τὴν ὥραν τῆς ἐπανόδου τοῦ παροξυσμοῦ, ἧτις θὰ ἦναι πολὺ τῶν προηγουμένων φοβερωτέρα, καθόσον ὁ παράφρων ἐξασθενεῖται κατ' ὀλίγον καὶ ἐπομένως σύμπασα ἡ ἐνέργεια τῶν ζωτικῶν αὐτοῦ δυνάμεων θέλει συγκεντρωθῆ εἰς τοὺς ἐσχάτους αὐτοὺς παροξυσμούς. Ἀλλ' ἀφοῦ τόσον ὀλίγον φροντίζετε περὶ τῶν συμβουλῶν μου, καὶ ἀφοῦ μάλιστα δὲν ἔχετε πεποίθησιν οὐδ' εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιστήμην, ἐγὼ ἀναχωρῶ.

(ἀκολουθεῖ).

ΕΛΕΓΕΙΑ

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟΝ ΜΟΥ.

Ἄφου δὲν θύναμ' ἔξυπνος κἄν νὰ σὲ βλέπω πλέον,
Σὲ εἶδον εἰς τὸν ὕπνον μου, νεῖνις δυστυχῆς·
Τὸ στόμα σου ὡς ἄλλοτε μῦρα ἀγάπης πνέον
Μ' ἔλαλε, μοὶ ἐμύνησε τὴν γλῶσσαν τῆς ψυχῆς.

Ἡ παρεια σου, ἔκλευκος ὡς κρῖνον ἐμειδία!
Ὡς κρῖνον εἰς τὸν ἥλιον ἀνοῖγον τῆς αἰγῆς.
Τὸ εὐμορφρον ἀνάστημα, τὸ σχῆμα, ἡ δειλία
Τὸν τύπον ὠραιότητος δὲν ἔφερον τῆς γῆς.

Τὴν αἰθερίαν ἔδλεπον τὴν λατρευτὴν εἰκόνα,
Τὸ κέντρον τῶν ὀνείρων μου, τὸ κέντρον τῶν παλμῶν.
Τὴν κόρη, ἧτις ἐβόησε τὸν νοῦν μου εἰς ἀγῶνα
Ἀηληπισμένων ἀκέφειων, βηθέων στεναγμῶν.

Πολλοὶ παρεῖλον Μαίρι βροδοστεφανωμένῳ
Ἄροτου μᾶς ἐχώρισεν ὁ ἄκαμπτος χειμῶν,
Ἄροτου ξένα κλίμακα καὶ ἀποσπᾶρα ξένη
Τὸν στεναγμῶν μου ἦκουσαν καὶ τὸν ὀλοφροῦν.

Ἀλλὰ νὰ κλεισ' αἰμώροσε τὸ τραῦμα μου ὁ χρόνος,
Ἄν καὶ συχνὰ τὸ ἔξεσαν ἡ Μνήμη λυσιπώδης,
Δὲν ἔθλιβε, δὲν ἔτριψε τὰ στήθη μου ὁ πόνος,
Ἐμπρὸς μου νέα ἤσαν ἀνείδουσι ὄδοι.

Ὁ νοῦς μου ἦτο ἥτυχος, ὡς λίμνη ἠρεμοῦσα
Ὅπου γελᾷ ὁ ἥλιος, γελᾷ ὁ Οὐρανός·
Ἡρώων ἄλλα ἐφύλλαν ἡ ἀνδρική μου Μούσα,
Καὶ τὴν ψυχὴν μου ἔτερπε τῆς μάχης ὁ κηπός.

Ἀλλ' αἴφνης πνεῦμα βίαιον τὴν ἠρεμίαν λύει
Τῆς λίμνης ἐταράχθησαν ἐκ νέου τὰ νερά.
Ὁ ἔρως τὴν νηφάλιον καρδίαν μου μεθύει,
Κ' ἡ Μούσα μου εἰς ἄσματα ἐκπίπτει τρυφερά.

Ἐν ὄνειρον (ὡ ὄνειρα ἐπὶ τῆς γῆς τὰ πάντα!)
Τὰ ὄνειρα μ' ἐνθῆμισε φυγάδος ἐποχῆς·
Λησιμονημένα, κρύφια μ' ἐνθῆμισε συμβάντα,
Θαμμένα εἰς τὰ ἄδυτα πρὸ χρόνων τῆς ψυχῆς.

Τῆς ὀρφανίας ἔφερες τὸ ἐμβλημα εἰσέτι·
Τὸ σῶμα που ἐκάλυπτε τοῦ πένθους ἡ ἐσθῆς·
Ἐσθῆς ὀδύνης ἐκρυπτε τῆς τέρψεως τὰ ἔτη,
Καὶ τὴν μορφὴν τῆς τέρψεως ἠδύτης συμπαθής.

Ὡ! οὕτως εἰς τὸν ἐκθιχθὸν παρέστης ὀφθαλμῶν μου
Τὴν πρώτην δεῖ σ' ἔδλεπον εἰς ξένην γῆν φορᾶν·
Τοιαύτη μὲ ἐχώρησες ἀπὸ τὸν ἐκυτόν μου,
Τοιαύτη μοὶ ἀφῆρσες τὸν νοῦν μου, τὴν χροᾶν.

Δὲν θέλω, ἐγκατάλειψον ἐρήμην τὴν ψυχὴν μου
Εἰς τὸ ὑπνώττον πέλαγος τῶν νέων ἡμερῶν
Ἀνταρὰ ἀνάμνησις! Μὴ βίπτῃς τὴν ζωὴν μου
Εἰς νέαν πάλιν θύελλαν ματαίων συμφορῶν.

Εἰξέυρεις τὴν ἀγάπησα ὁ τάλας μὲ μανίαν,
Μὲ ἀσυνήθη ἔρωτα καὶ ἐνθουσιασμόν·
Εἰξέυρεις δὲν ἀντήλασσον μ' ὄλον τὸν κόσμον, μίαν
Ἄκτινα τῶν ὠραίων τῆς τῶν μαύσων ὀφθαλμῶν.

Τὸ πᾶν μὲ ἦτο κόλασις ὅπου αὐτὴ δὲν ἦτο·
Δὲν ἠσθινόμην, ἔδλεπον τὴν πλῆσιν σισατείνην.
Ὁ νοῦς μου μόνον ἤκουε καὶ μόνον ἐνθυμεῖτο
Τὸ λατρευτὸν μεϊδιμακ, τὴν λατρευτὴν φωνήν.

Τί θέλεις τώρα; τί ζητεῖς; τὸ πᾶν ἀναμνήσῃς;
Δὲν μαρτυρεῖ τὴν τέρψαν τοῦ ὀψυχῆς κρατήρ;
Ὡ! ἂν εἰς τὴν καρδίαν μου τὴν χεῖρα σου ἀπλώσῃς,
Θὰ εὐρῆς ἴσως δάκρυα, ἀλλ' ὄχι πλέον πῦρ.

Εἰς τὴν ψυχὴν μου σήμερον δὲν ἔμειλε ὁ ἔρως·
Δὲν πλέω πλέον ἤρεμα πελάγη χιμακρῶν·
Ἐξήλθον τοῦ βίου μου τὰ ἄθη παρκακίως,
Καὶ εἰς ὄχρον καὶ ἀγχι ὑπέκυψε κηρὸν.

Καὶ σὺ ὠραῖον ὄνειρον ἂν σ' ἔστειλεν ἐκείνη
Εἰς ὄραν ἀναμνήσεων, ἐλπίδων καὶ παλμῶν,
Ἄν οἱ γλυκεῖς σ' ἐπρόπεμψαν τῆς ἀρωμῆς θρήνων,
Ἄν ἦσαι ἴσως, ἄγγελος κρυφίων στεναγμῶν,

Ἐπίστρεψον, ἐπίστρεψον πλησίον τῆς ἐκ νέου
 Εἶπέ τῆς, τί ἤκουσες, ἀλλὰ μὴν εἶπες, μὴ
 Ὅτι τοῦ πρώτου ἔρωτος καὶ φεῦ! τοῦ τελευταίου
 Διὰ παντός ἀπέθανον αἱ φλόγες, αἱ παλμοί.

Εἶπέ τῆς καὶ εἰς τὸν πάγον μου ὑπάρχει φλόξ κρυφία,
 Μυστηριώδης, λείψανον τῶν πρὶν πυρκαϊῶν.
 Μικρός, ἀλλὰ πολυτίμος ἀδάμας ἐν πτωχεῖᾳ,
 Φῶς αἰωδῶν εἰς ἔρημον ἀγωνίων νῶν.

Ἄλλ' ὄχι πρὶν τὸ μάρμαρον τὴν ὑπαρξίν μου κλείσῃ,
 Καὶ μὲ σκιάς ἢ πένθιμος ἰτέα τῶν νεκρῶν
 Τὸ φῶς ἐκεῖνο, ὄνειρον, εἶπέ τῆς δὲν θά σβύσῃ,
 Θὰ ζῆ μὲ τὴν ἀνάμνησιν τῶν εὐτυχῶν καιρῶν.

Π. Μ.

Ο ΠΑΡΘΕΝΙΚΟΣ ΕΡΩΣ.

Εἰς τὸν κάλυκα τὸ βόδιον ὦ! εὐδαίμων ὅστις δρέψῃ,
 Ὅστις τ' ἄρωμά του κλέψῃ
 Ὅταν πρωτογλυκανοίγῃ,
 Καὶ μὲ δάκρυα τὸ πνίγῃ
 Τρυφερὰ ἢ χαραινῇ,
 Ἡ οὐράνιος πηγῇ!

Εὐτυχὴς δι' ὃν ὁ πρῶτος ἀκουσίως ἀντηχῆται
 Τῆς παρθένου στεναγμός.
 Ὁ θνητός δι' ὃν εἰς στήθος τὸ δειλὸν πρωτοκτυπήσῃ
 Τῆς ἀγάπης ὁ παλμός.

Ὅστις ὡς ὁ Πυγμαλίων
 Εἰς τὸ ἀγάλμα τὸ θεῖον
 Μεταδόσῃ τὴν πνοήν,
 Καὶ μὲ ἔρωτα ἀκόμητον
 Ἀνταλλάξῃ καὶ ἀτίμητον
 Ἦν τῶν ἔδωκε ζωὴν!

Ι. ΚΑΡΑΣΟΥΤΣΑΣ.

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΓΝΩΣΕΙΣ.

Ἐξ ὅλων τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἀναντιρρή-
 τῶς ἡ ἀστρονομία παρέχει πλεονέκτερον τῶν λοι-
 πῶν διαφέρειν, εἴτε λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ἡμῶν τὰ
 ἀρχαῖα αὐτῆς στοιχεῖα, εἴτε τὰς προόδους τὰς
 ὁποίας μέχρι τοῦδε ἔκτισε καὶ ἐφεξῆς θέλει κάμει.
 Ὁ μηχανισμὸς τοῦ οὐρανοῦ, οἷον παριστῶσιν αὐ-
 τὸν ἡμῖν ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη καὶ οἱ λοιποὶ ἀστέρες,

εἶναι τὸ πρῶτον πρόβλημα εἰς τὴν λύσιν τοῦ ὁποί-
 ου κατέγεινεν ὁ ἀνθρώπινος νοῦς. Τὸ μέγα τοῦ ἀ-
 στέρος σῶμα πρὸς ὃ ὀφείλομεν καὶ φῶς, καὶ θερ-
 μότητα, καὶ ζῶν καὶ τὴν κκλλονὴν τῶν τε
 ἀνθέων καὶ καρπῶν, ἐγένετο ἤδη, ἐκ μέρους ἡμῶν,
 τὸ ἀντικείμενον κατεπειγούσης καὶ πλείστον δεδι-
 καιολογημένης ἐρεύνης. ἀλλ' ἡ περιέργεια ἡμῶν,
 διπλασιάζεται ἐτι μᾶλλον ὅταν παρακολουθησώ-
 μεν τὸν ἀστέρα τοῦτον κατὰ τε τὰς ἡμερησίας καὶ
 ἐνιαυσίους αὐτοῦ κινήσεις ὁ κανονίζων τὴν ἡμέ-
 ραν καὶ τὴν νύκτα, τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν ἀνά-
 πausin, ὁ κύριος τοῦ χρόνου καὶ τῶν ὥρων τοῦ
 ἔτους, ὁ μόνος ἴσως διαλάμπων ἐξ ἰδίου φωτός, ὁ
 ἥλιος, τέλος, εὐρίσκεται ἀναγκαιῶς συνδεδεμένος
 πρὸς ἐκάστην ἡμῶν ἰδέαν, πρὸς ἐκάστην πρά-
 ξιν ἡμῶν.

Ἡ ἱστορία τῆς ἀρχαίας ἀστρονομίας ἐχρωμα-
 τίσθη προδήλως ἐκ τῶν διαφορῶν ἐπιφάνειων, αἰτι-
 νες ὑπηγόρευσαν αὐτήν. ὁ φιλόσοφος διὰ τῆς
 μελέτης τοῦ ἐξήγαγε μεγάλας ἀληθείας ἐκ σκο-
 τεινῶν γεγονότων καὶ ἀτελῶν παρατηρήσεων, τὰς
 ὁποίας ἐξέθηκε ποτὲ μὲν συμφώνως, ποτὲ δὲ ἀντι-
 θέτως πρὸς τὰς ἀτομικὰς προλήψεις καὶ τὰς ἐθνι-
 κάς δεισιδαιμονίας. Ὁ ἀστρονόμος, θαυμαστῆς
 ἀείποτε τῶν ὑπ' αὐτοῦ περιγραφομένων φαινομέ-
 νων, εἴτε τῶν ἐκ τῶν φαινομένων τούτων ἀπο-
 δεικνυμένων φυσικῶν νόμων, λίαν εὐκόλως παρε-
 σύρθη ἐκ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ του. Τέλος, ὁ ἀπλῶς
 πεπαιδευμένος, ὀδηγούμενος ὑπὸ τῆς κριτικῆς ἐπι-
 στήμης καὶ τῆς γνώσεως τῶν ἀρχαίων ἰδιωμάτων,
 ὠφελήθη ἐκ τῶν δοξασίων τῶν ἀστρονόμων καὶ ἐ-
 ξηκρίβωσε τὴν ἀξίαν τῶν ἐξετάσας αὐτὰς μᾶλλον
 ὡς ἱστορικὰς ἀληθείας ἢ ὡς ἐναργεῖς φυσικὰς.

Πλείους ἐγράφησαν καὶ ἐδημοσιεύθησαν ἱστορίαι
 τῆς ἀστρονομίας ὑπὸ τὰς διαφορὰς αὐτὰς ἐπόψεις
 Αἱ ἱστορίαι τοῦ Weidlee, τοῦ Bailly, τοῦ Γεωργίου
 Costard καὶ τοῦ Laplace, οἰανδήποτε τοῖς ἀπο-
 δίδουσι δικαίως ἀξίαν, δὲν εἶναι ὅμως φύσεως
 τοιαύτης ὅπως καταστήσῃσιν κοινὴν τὴν γνώσιν
 τῶν θαυμαστῶν ἐκείνων μυστηρίων. Τὸ μέγα τοῦ
 Delambre σύγγραμμα περὶ τῆς τῶν ἀρχαίων
 ἀστρονομίας, τῆς ἀστρονομίας τοῦ Μεσαιῶνος καὶ
 τῶν νεωτέρων χρόνων, γεγραμμένον ὑπὸ ἀστρονό-
 μου καὶ πρὸς χρῆσιν ἀστρονόμων, ἀπαιτεῖ, ὅπως
 γενῆ καταληπτὸν, γνώσεις λίαν ἐκτεταμένας.
 Ἀλλ' ἐπειθὴ ἡ ἀστρονομία ὑπάρχει συναφῆς πρὸς
 ἀντικείμενα γήινων ὄλων μελετῶν καὶ παρατηρή-
 σεων, οἷα εἰσὶν ἡ χρονολογία, ἡ τοῦ χρόνου δικαί-
 ρσεις κλπ. ἡ ἱστορία αὐτῆς προσεγγίζει διὰ

πλείστον σημείων εἰς τὴν γενικὴν ἱστορίαν, καὶ
 κατὰ συνέπειαν ἐνδιαφέρει τὰς πολυπληθεστέ-
 ραν ἐκείνης τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος ἀστρονόμων.
 Οὕτω πῶς ἐθεώρησε τὸ πρᾶγμα ὁ Γεωργίος Lewis,
 ὅστις συνέταξε σύγγραμμα πολὺ διαφορετικῶν τῶν
 συγγραφέων ὑφ' ὅλων τῶν προκατόχων του, θελή-
 στας νὰ καταστήσῃ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀστρονομίας
 τῶν ἀρχαίων τοῖς πᾶσι καταληπτὴν.

Ἡ ἀστρονομία τῶν Ἑλλήνων προσέφερε τῷ ἱστο-
 ρικῷ βέβαιόν τι καὶ ἀμετακίνητον ἀφετηρίας ση-
 μείων. Κατὰ τὴν μακρὰν περίοδον πέντε αἰῶνων,
 τῶν ἀπὸ Ὀμήρου μέχρι Ἡροδότου, οἱ πρῶτοι
 παρατηρηταὶ ἀπέδωκαν εἰς τὴν γῆν, ἣν ἐνόμι-
 σαν ἀκίνητον, ἐπιφάνειαν ἐπίπεδον καὶ κυκλι-
 κήν, καλυπτομένην ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ, ὅν ἐ-
 θεώρουν ὡς ἡμισφαιρικὸν στερεὸν θόλον. Τὴν
 ἐπιφάνειαν δὲ τούτην ὑπέθετον περικυκλουμέ-
 νην ὑπὸ τοῦ ὠκεανοῦ, ἀφ' οὗ ἀνέτελλον καὶ εἰς
 ὃν ἔδυναν οἱ ἀστέρες. Ἐτεροὶ μᾶλλον προεχωρη-
 μένοι, κακῶς ὅμως ἐμπνευσθέντες, ἐπίστευον εἰς
 τὴν ὑπαρξίν κατωτέρου τινὸς ἡμισφαιρίου, ὃ, κατ'
 αὐτοὺς, ἦν ἀφώτιστός τις καὶ παγετώδης χώρα
 κοινωνοῦσα μετὰ τοῦ ἀνωτέρου μέρους δι' ὀχετῶν
 εἴτε δι' ὀπῶν χαινουσῶν ἀμφοτέρωθεν. Δυσκόλως
 δύναται τις νὰ πιστεύσῃ ὅτι τοσαύτη πυχρὴ ἀμά-
 θεια ἐπεκράτησεν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον. Ἄνθρωποι,
 τέλος, νοήμονες, ἐμβλέποντες εἰς τὴν πορείαν τοῦ
 ἡλίου, εἰς τὴν καθημερινὴν αὐτοῦ ὑπὸ διάφορα τοῦ
 ὀρίζαντος σημεία κατὰδυσιν καὶ εἰς τὴν κατὰ τὴν
 ἐπαύριον θριαμβικὴν αὐτοῦ ἐπιστροφὴν παρατη-
 ροῦντες ἐπίσης ὅτι ἀνὰ πᾶν βῆμα γινόμενον εἰς
 τὰ πρόσω ἐπὶ τῆς γῆς ἀνακαλύπτεται καὶ νέος
 ὀρίζων, ὑπώπτευσαν τέως ὅτι ἡ γῆ ἠδύνατο ἴσως
 νὰ ἦναι σφαιρικός τις ὄγκος αἰωρούμενος ἐν τῷ
 διαστήματι, ἧς τὸ σφαιρικὸν σχῆμα ἐτι μᾶλλον
 ἀνεπτύσσετο, καθ' ὅσον προὔχωρει τις ἐπὶ τῆς
 ἐπιφανείας αὐτῆς. Εἶναι δὲ πιθανὸν ὅτι ἡ λογικὴ
 αὐτὴ δοξασία θὰ ἐγένετο παρ' ὅλων ἀποδεκτὴ,
 ἐὰν μὴ ἡ ποίησις καὶ ἡ μυθολογία δὲν ἐπῆρχοντο
 ὅπως ἐπιβουλήσῃσιν τὴν διάδοσιν ἐτέρων ἡμαρτη-
 μένων συστημάτων.

Κατατάσσοντες τοὺς ἀστέρας εἰς διαφορὰς ἀσε-
 ρισμοὺς, ἢ ἐνασχολούμενοι ἐφ' ἐνὸς ἐκάστου κατ' ἰ-
 δίαν, οἱ παρατηρηταὶ οὗτοι ἠδυνήθησαν ἀνα σημειώ-
 σασιν ὅτι τὰ ἐν τῷ στερεώματι σώματα κινούνται,
 ἐν μέρει τοῦλάχιστον, περὶ τινὰ σημεία, ἅτινα κα-
 τέχουσιν ἀείποτε τὴν αὐτὴν ἐν μέσῳ τῶν ἀστέ-
 ρων θέσιν. Αἱ κινήσεις καὶ αἱ φάσεις τῆς Σελήνης,
 ἡ εὐθεῖα καὶ ὀπισθοδρομοῦσα τῶν πλανητῶν πο-

ρεῖα, αἱ ὑπὸ τῆς Σελήνης ἐπιπροσθήσεις τῶν ἀ-
 στέρων τούτων καὶ πλανητῶν, τέλος τὸ φαινόμε-
 νον τῶν κομητῶν, ἐγένοντο ἐτι τὸ ἀντικείμενον
 λίαν ἀξιολόγων σπουδῶν ἐκ μέρους τῶν.

Ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ ἐξετασθῇ ἡ μεταξὺ τῶν ἐπο-
 χῶν σχέσις ἔφερον εἰς τὴν παρατήρησιν τῆς τοῦ
 ἡλίου πορείας, οὗ ὁ καθημερινὸς δρόμος ὤρισεν
 ἀπ' ἀρχῆς τὸ μήκος τῆς ἡμέρας, ἧτις ὑπῆρξεν ἡ
 θεμελιώδης βάσις τῆς τοῦ χρόνου καταμετρήσεως.
 Ἡ διαφορὰ τῶν ὥρων ἔφερε τέλος εἰς τὴν ἐκτίμη-
 σιν τῆς ἐνιαυσίας τοῦ ἀστέρος τούτου πορείας,
 καὶ συνεπῶς εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῶν ἡμερησίων
 καὶ ἡλιοστασιῶν. Ἀλλὰ καὶ τότε δὲν ἦσαν αὐταὶ
 αἱ μόναι τῆς ἐπιστήμης κατακτήσεις, διότι παρε-
 πρήθησαν εἰδικώτερα καὶ τοπικώτερα φαινόμενα,
 οἷα εἰσὶν αἱ περίοδοι τῶν ἐτησίων ἀνέμων, αἱ με-
 ταναστεύσεις τῶν πτηνῶν, αἱ πλημμύραι τοῦ
 Νείλου κτλ.

Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῶν ὥρων τοῦ ἔτους προσδιο-
 ρίζοντι τὰ πλείστα τῶν βιωτικῶν τοῦ ἀνθρώ-
 πους ἔργων, ἢ εἰς τέσσαρα μέρη διαίσεις τοῦ ἔ-
 τους ὑπηγορεύθη ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν τοῦ ἀν-
 θρώπου ὅσον καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἰδίας φύσεως.
 Μ' ὅλα ταῦτα, πρᾶγμα ἀληθῶς περιεργον, οἱ το-
 Αἰγύπτιοι καὶ οἱ ἀρχαῖοι Γερμανοὶ ἠρίθμουν τρεῖς
 μόνον ὥρας, τὸ ἔαρ, τὸ θέρος καὶ τὸν χειμῶνα,
 ἐπιφέροντες ὅτι τὸ φθινόπωρον φέρει μικτὸν τῶν
 να χαρακτῆρα, ἧττον διακεκριμένον ἐκείνου τῶν
 λοιπῶν διαίσεων. Ἡ ἐνστασις ὅμως αὕτη εἶναι
 προφανῶς ψευδής, καθότι δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνη-
 θώμεν ὅτι ἡ ὠρίμανσις τῶν καρπῶν τῆς γῆς καὶ
 ἡ πτώσις τῶν φύλλων φέρουσιν ὄντως τὴν
 σφραγίδα ὥρας ἐπίσης διακεκριμένης ὅσον καὶ
 ἡ νάρκη τοῦ χειμῶνος, ἡ θερμότης τοῦ θεροῦ καὶ
 ἡ κατὰ τὸ ἔαρ ἀνέγερσις τῆς φύσεως.

Ἀπὸ τῆς ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς, ὁ χρόνος ἐμο-
 τράτο κατὰ ἔτη. Ὁ Ὀμηρος συνεχῶς ἀναφέρει ὠ-
 ρισμένον τινὰ ἀριθμὸν προσέτι ἐκάστη πόλις τῆς
 Ἑλλάδος ἔνθα ἀνεγινώσκοντο δημοσίᾳ τὰ ποιη-
 ματα αὐτοῦ, ὡφείλε νὰ ἐννοῆ ὅτι ἡ πολιορκία τῆς
 Τρωάδος διήρκεσεν ἐπὶ δέκα ἔτη, καὶ ὅτι ὁ Ὀ-
 δυσσεὺς διήλθεν ὀκτὼ ἐν τῇ νήσῳ τῆς Καλυψοῦς.
 Οἱ ἄνδρες καὶ οἱ σύζυγοι ὡφείλον νὰ γινώσκουσι
 τὴν ἡλικίαν ἀλλήλων καὶ ἐκείνην τῶν ἰδίων αὐ-
 τῶν τέκνων. Ὁ Ησίοδος, ὅστις συμβουλεύει τοὺς
 ἄνδρας νὰ νυμφεύονται κατὰ τὸ τριακοστὸν ἔ-
 τος καὶ τὰς γυναῖκας κατὰ τὸ δέκατον ἕνατον,
 ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ κόραξ ζῆ ἐνέα τοῦ ἀνθρώπου
 γενεάς, ἡ ἔλαφος τέσσαρας γενεάς τοῦ κόρακος,

ή κορώνη τρεις γενεάς της ελάφου, ο φοίνιξ τρεις γενεάς της κορώνης, και ή νυμφη δέκα γενεάς του φοίνικος.

Ο Σόλων διήρει τας διαδοχικάς ηλικίας του ανθρώπου εις δέκα περιόδους, εκάστη των οποίων περιείχεν έπτά έτη. Κατ' αυτόν ή φυσική του ανθρώπου βίωμη ανεπτύσσεται έντελώς κατά την τετάρτην και πέμπτην περίοδον, από του είκοστού έβδομου μέχρι του τριακοστού πέμπτου έτους, ή δε διανοητική αυτού ισχύς προσήγγιζεν εις τώ απόγειόν της κατά την έβδομην ή ογδόην περίοδον, τούτέστιν από του τεσσαρακοστού έννάτου μέχρι του πενητηκοστού έκτου έτους.

Οί Έλληνες ουχί μόνον έσπερουντο ήμερολογίου, άλλ' επίσης έσπερουντο εποχης, κοινού τινος σημείου άφετηρίας όπως όρίζουσι τήν σχέση των παρελθόντων συμβάντων. Έλαβον όθεν ως βάσιν τόν τρωϊκόν πόλεμον, ως οί Ρωμαίοι έλαβον τήν θεμελίωσιν της Ρώμης.

Καθ' όσον δ' άφορξ τήν του χρόνου διαίρεσιν, ή εκ τριάκοντα ήμερών σεληνιακός μήν ήτο γνωστός εις τους συγχρόνους του Όμηρου και του Ησιόδου δώδεκα δε σεληναι έσχημάτιζον τώ σεληνιακόν έτος, έπερ ήν κατά ένδεκα ήμέρας συντομώτερον του ήλιακού. Απ' αυτής της άπωτάτης αρχαιότητας, οί πκρά τας όχθας της Μεσογείου οικοούντες λαοί ανεγνώριζον ήλιακόν έτος συγκείμενον εκ δώδεκα σεληνιακών μηνών πιστεύεται όμως ότι έγινετο χρήςις, ει και σπανίως, άκωνόνιστου έτους. Οί Αρκάδες, επί παραδείγματι, είχαν έτη συγκείμενα εκ τριών μόνων μηνών οί Κάρες και οί Ακαρονάες, είχαν εξ μηνών έτος οί Λαβίνιοι εκ 37 1/2 ήμερών, οί πρώτοι Αιγύπτιοι, είχαν έτη εκ τριών είτε τεσσάρων μηνών, και οί αρχαίοι Ρωμαίοι είχαν έτη δέκα μηνών ή 30 1/2 ήμερών νομοθετηθέντα υπό του Ρωμύλου. Ο Νουμάς μετεδρόθημισεν, ως λέγεται, τώ έτος του προκατόχου του προσθέσας έν αυτό 11 ήμέρας όπως συμπληρώση τώ έτος εκ 35 1/2 ήμερών, έπερ έμεινεν έτι λίαν σύντομον κατά δέκα ήμέρας και ήμισειν' όπως τεθη δ' έν άρμονία μετά του ήλιακού έτους, έδέησε να παρεμβάλληται εις μήν εξ 22 ή 23 ήμερών, κατά τινα διάμεσα έτη' άλλ' επειδή και ούτω ό σκοπός υπερβάλλετο, άς συχωρηθη να θεωρήσωμεν τώ πράγμα καθαρόν μύθον επινόηθέντα υπό των συγγραφέων, οίτινες, έζηγούντες τά όνόματα των ρωμαϊκών μηνών, απέβλεπον εις τώ να ποιήσωσιν επίδειξιν της ίδιας αυτών πολυμαθείας.

Οί αρχαίοι άντι να κανονίζωσιν, ως πράττομεν ήμεις σήμερα, τώ έτος διά της πορείας του ήλιου, ώριζον τώ μήκος αυτού διά της πορείας της σελήνης, και ούτω έλάμβανον, μετά την υπό του Σόλωνος γενομένην μεταδρόθημισιν, έτος συγκείμενον εκ 35 1/2 ήμερών, έπερ όμως ήν άπρακτικώς άναγκαίον να τεθη έν άρμονία προς τώ πρώτον. Αλλ' εις τούτο ώφειλον να προβώσι μετά περισκέψεως. Εις τώ πείσμα δε του Σωκράτους, όστις έδεικνύετο θεωρών δήθεν τας άστρονομικάς μελέτας χρόνου άπώλειαν και ούδέν άλλο, ό Μέτων, πολίτης Αθηναίος και σύγχρονος αυτού, φαίνεται ότι εισήγαγε, τώ 432 πρδ Χριστού, αληθή του ήμερολογίου μεταδρόθημισιν. Και κατ' αρχάς μόν άπεπειράθησαν να προσθέσωσιν έννα μήνα εις έκαστον δεύτερον έτος, ακολουθούς δε εις έκαστον τρίτον έτος. Από τούτου, μετέβησαν εις τήν περίοδον των όκτώ έτών, ήτις ήν πλησιεστάτη εις τώ αληθές μήκος του ήλιακού έτους, τούτέστιν ώρισαν τώ έτος εις 36 1/2 ήμέρας και 1/4. Η ύπάρχουσα διαφορά μεταξύ των 36 1/2 ήμερών 1 1/4 και 35 1/2 ήμερών, δηλαδή αί 11 ήμέραι και 1/4, ηδύνατο να εκλείψη κατά πρότασιν του Ευδόξου, ως λέγεται, διά μιζς κατά τριετιάν παρεμβολής, ήτις όμως φαίνεται να μή ήτο έν χρήσει παρά τοίς Έλλησι. Η πρότασις αυτή ήν έντελώς άποδεκτή, καθότι πολυπλασιάζοντες τας 11 ήμέρας και 1/4 διά του τέσσαρα, λαμβάνομεν όλόκληρον τόν αριθμόν 45, όστις άποτελεί ακριβώς ένά ήμισυ σεληνιακόν μήνα' άλλ' επειδή διά λόγους άβρότητος και θρησκευτικούς προσέτι, ήρουντο να κατατάμωσι τους μήνας, έλαβον περίοδον εξ όκτώ έτών, εις της όποις τώ τρίτον, τώ πέμπτον και τώ τελευταίον έτος προσέθεσαν έννα παρεμβόλιμον μήνα' διά του μέσου τούτου τά δύο έτη, τότε ήλιακόν και σεληνιακόν, έτέθησαν σχεδόν εις πλήρη άρμονίαν.

Ο κύκλος του Μέτωνος έγινετο γενικώς έν πάση τή Ελλάδα άποδεκτός, και, ως παρατηρεί ό δόκτωρ Whewell, είναι τοσοούτον ακριβής, ώστε και σήμερα δι' αυτού υπολογίζουσι τόν χρόνον της νέας σελήνης κατά τήν εποχήν του Πάσχα. Εκ τούτου βλέπομεν ότι οί Έλληνες είχαν φέρει εις έντελή σχεδόν ακριβείαν τους περι μήκους του σεληνιακού και ήλιακού έτους υπολογισμούς των.

Αλλ' άφού ό Μέτων άνεβίβασε τώ ήλιακόν έτος εις 36 1/2 ήμέρας και 5/19, τούτέστιν ήύξησεν αυτό κατά 1/76 της ήμέρας πλέον του εκ 36 1/2 ήμερών και 1/4 συγκειμένου έτους, ό Κάλ-

λιπος έπρότεινε νέον κύκλον εξ έβδομήκοντα εξ έτών, από του όποιου άφηρει μίαν ήμέραν όπως κταστήση αυτόν έντελώς ακριβή. Επίσης ή περίοδος της σελήνης υπήρξε τελειότερα και ούτως ή του Καλλιπίου περίοδος, ήτις κυρίως δέν ήτο άλλο ειμή ή τελειοποίησις της μετωνείου μεθόδου, εδρέθη έν πλειοτέρα άρμονία προς τε τόν ήλιον και τήν σελήνην' όθεν, διά τώ επιστημονικόν αυτής μέρας, έγινετο παραδεκτή υπό των αστρονόμων από του έτους 330 πρδ Χριστού. Μ' όλα ταύτα, οί Έλληνες δέν παρεδέχθησαν αυτήν και εις τώ πολιτικόν αυτών ήμερολόγιον.

Έν άπωτάτη εποχή οί Έλληνες είχαν παρατηρήσει τους άπλανείς άστέρας, είχαν δώσει αυτοίς όνόματα και προσέτι είχαν κατατάξει αυτούς εις άστερισμούς. Ο Όμηρος αναφέρει τας Πλειάδας, τας Ίάδας, τόν Όρίωνα, τόν Βοώτην και τήν Άρκτον, τόν μόνον άστερισμόν όστις δέν έλουετο έν τή θαλάσση, εξ ου προκύπει προφανώς ότι τώ τελευταίον τούτο είναι τώ μέρος του ουρανού τώ όποιον, μένον άείποτε ζώο του όρίζοντος, εκλήθη μετά ταύτα ό αιώνιος φαινόμενος κύκλος.

Καθ' όσον δ' άφορξ τους πλανήτας, έδύνατό τις να υποθέση ότι είχαν ούτοι παραμεληθη. Ο Ησιόδος δέν αναφέρει λέξιν περι αυτών, ό δε Όμηρος και ή Σαπφώ μνημονεύουσι της Αφροδίτης καλούντες αυτήν Έσπερον. Τώ άστρον της αυγής και της έσπέρας δέν ανεγνωρίσθησαν ειμή κατά τους χρόνους του Πυθαγόρα. Δέν φαίνεται μ' όλα ταύτα πιθανόν ότι και ό μάλλον επιπόλαιος παρατηρητής είχαν έμβλέψει εις τόν Δία, τόν Κρόνον και τόν Άρην χωρίς ποσώς να εξετάση τας κινήσεις των, τας συνόδους των, τήν πλησίον άπλανούς τινός σημαντικόν άστέρος διαβάσιν των, τας συνεχείς ένεκα της επιπροσθήσεως της σελήνης εκλείψεις των, και χωρίς να άποπειραθη τώ να λάβη πληροφορίας τινάς επί των παρεμπιπτόντων ζητημάτων. Ορθώς άρα δυνάμεθα να συμπεράνωμεν ότι τώ σύστημα της περι πλανητών άστρονομίας των Έλλήνων άπωλέσθη δι' ήμας.

Αφ' έτέρου είναι γνωστόν ότι ή υλική θρησκεία και μυθολογία των Έλλήνων μικράν ή ουδεμίαν είχαν σχέση προς τά ουράνια σώματα, και ότι, ως και οί λοιποί λαοί, θεώρουν μετά τρόμου και οί Έλληνες τας εκλείψεις, τους κομήτας και τά λοιπά μετέωρα' και τέλος, ότι δέν είχαν κανονικόν άστρονομικόν σύστημα ειμή άφού έλαβον αυτό παρά των Καλδαίων επί της του Αλεξανδρου βασιλείας.

Τώ πρώτον ιστορικόν όνομα, έπερ έσχεν επιζήνη τινά επί των άστρονομικών έν Ελλάδα μελετών, είναι τώ του Θαλήτος, κατά τόν έκτον είτε πέμπτον πρδ Χριστού αιώνα. Η μάθησις όμως αυτού δέν εξετιμήθη επίσης πκρά πάντων. Κατά τους μόν, προσέπει τήν ολικήν εκλείψιν, ήτις έδωκε πέρας εις τήν μεταξύ Μήδων και Αιδών γενομένην μάχην (1) κατεμέτρησε τώ ύψος των πυραμίδων από της ύπ' αυτών ριπτομένης σκιης' έξήγησε τά αληθή αίτια των εκλείψεων του πε ήλιου και της σελήνης' ώρίσε τήν σχέση της του ήλιου διαμέτρου προς τήν φαινόμενην τροχιάν αυτού, και τέλος έυρεν ότι ή διάμετρος της σελήνης ήτο ίση με τώ 726ον μέρος της διαμέτρου του ήλιου.

Κατ' άλλους δε έδίδαξεν ότι ή γη, βαρυτάτη ούσα όπως επικρέμαται εις τόν άέρα, επέπλεεν εις τώ ύδαρ ως τι πλοϊον, και ότι αίτιον των σεισμών της γης ήν ή συνάντησις των διαφόρων βευμάτων των υδάτων τούτων.

Τά τώσω αντιφατικά ταύτα διδόμενα μζς φέρουσι να υποθέσωμεν ότι ό Θαλής ήγνώσει τώ σφαιρικόν της γης σχήμα, και ότι ή πρόβρησις καθ' όσον άφορξ τήν εκλείψιν περι ής ανεφεραμεν, φαίνεται, κατά συνέπειαν, έτι μάλλον άμφίβολος και αυτής της εκλείψεως.

Βλέπομεν δε ότι ό μαθητής του Πυθαγόρα Φιλόλαος, όστις ήμαζς κατά τους χρόνους του Σωκράτους, έφερε τήν άστρονομίαν έν μέγα εις τά πρώτα βήμα. Ούδέν μέσον έχομεν όπως βεβαιώσωμεν αν τώ σύστημα του φιλοσόφου τούτου, ή πολλοί των νεωτέρων ισχυρίζονται ότι υπήρξεν ό πρόδρομος του συστήματος του Κοπερνίκου, ανήκεν εις αυτόν ή εις τόν διδάσκαλον αυτού. Έν πάση περιπτώσει όμως δυνάμεθα να τώ θεωρήσωμεν ως τώ επικρατούν δόγμα της πυθαγορείου σχολης κατά τώ τέλος του πέμπτου πρδ Χριστού αιώνα. Κατά τήν υποθέσιν ταύτην, εις όγκος πυρός, κατέχων τώ κέντρον του κόσμου, όνομάζεται άδιαφόρος εστία του πατός, βωμός της γύσεως κτλ. Περι τώ πυρ τούτο στρέφονται δέκα σώματα διαγράφοντα κυκλικήν τροχιάν εις τήν μεγίστην άπόστασιν στρέφονται οί άπλανείς άστέρες, και μετ' αυτούς οί πέντε πλανήται, ό Κρόνος, ό Ζεύς, ό Άρης, ή Αφροδίτη και ό Ερμής, είτα ό

(1) Ο κ. Αίγυ υπολογίζων ότι ή εκλείψις αυτή έγινετο τή 28 Μαΐου του 585 έτους π. χ. όνος τότε του Θαλήτος πενητηκονατετραετούς.

ἥλιος, καὶ μετ' αὐτὸν ἡ σελήνη καὶ εἶτα ἡ γῆ εἶτα τέλος, ἀλλὰ μόνον πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἀριθμοῦ δέκα, στρέφεται ἡ ἀντίθωον, σῶμα πλησιέστερον τοῦ κεντρικοῦ πυρὸς ἢ ἡ γῆ, καὶ ὡς τὸ κεντρικὸν ἐκεῖνο πῦρ ἀόρατος, ὑπάρχουσα εἰς τοὺς κατοίκους τῆς γῆς. Τὸ νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο εἶναι ὅμοιον τοῦ Κοπερνικείου συστήματος εἰς τοῦτο μόνον, εἰς τὸ ὅτι ἡ γῆ στρέφεται περὶ ἑαυτήν, θὰ ἦτο παραβίαισι πάσης ἀστρονομικῆς ἀληθείας.

Ἐτερόν τι ζήτημα τῆς πυθαγορείου διδασκαλίας, ὑποστρηχθέν παρὰ τοῦ νεωτέρου συγγραφέως Roth, εἶναι ὅτι ἡ γῆ, κέντρον οὐσα τοῦ συστήματος, εἶχεν ἐν τῷ κέντρῳ αὐτῆς τὸ πῦρ, καὶ τὴν σελήνην ὡς ἀντίθωον.

Αἱ ἰδέαι τοῦ Λευκίππου, θεμελιωτοῦ τῆς τῶν ἀτόμων φιλοσοφίας, καὶ ἐκεῖναι τοῦ μαθητοῦ καὶ φίλου αὐτοῦ Δημοκρίτου, οὐδεμίαν μαρτυροῦσι πρόοδον πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Ὅτι οἱ πλανῆται κατεῖχον θέσιν ἀναμέσον τῆς σελήνης καὶ τοῦ ἡλίου, τοῦ μᾶλλον τῆς γῆς ἀπέχοντος σώματος, ὅτι ἡ γῆ ἦν ἐπίπεδος ἐπιφάνεια κρεμαμένη ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ παντός, ὅτι αἱ ἐκλείψεις τῆς σελήνης συνέβαινον συνεχέστεραι τῶν τοῦ ἡλίου, διότι αἱ τροχιαὶ τῶν δύο τούτων σωμάτων εἰσὶν ἄνισοι, ταῦτα πάντα εἰσὶν ἰδέαι ἀποδιδόμεναι εἰς τὸν Λευκίππον, ἰδέαι ἐπίσης γελοῖαι ὡς ἐκεῖναι τοῦ μαθητοῦ του, ὅστις μετέβαλλε τὴν ἐπίπεδον ἐπιφάνειαν τοῦ διδασκάλου εἰς κῆλον τινὰ δίσκον. Πῶς δυνάμεθα δὲ νὰ πιστεύσωμεν εἰς τὸν τελευταῖον τοῦτον, ὅταν ἰσχυρίζεται νὰ μᾶς διδάξῃ ὅτι ὁ ἥλιος εἶναι λίθινος ὄγκος πεπυρακτωμένος, ὅτι ἡ σελήνη καὶ οἱ λοιποὶ πλανῆται εἰσὶ στερεὰ σώματα περιέχοντα ὄρη καὶ κλιμάδας, ἢ ὅποταν ἀναπτύσσει τὸ περὶ πληθῆος κόσμων δόγμα του, τὴν ἀνισότητά του μεγέθους των, τῆς μεταξὺ αὐτῶν ἀποστάσεως, καὶ τὰ τοιαῦτα;

Ὁ Πλάτων ὑπεστήριξε φαίνεται ὅτι ἡ γῆ ἦν σφαιρικὸν σῶμα ἐπιπρεμάμενον ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ παντός, ἔχομεν δὲ λόγους νὰ πιστεύωμεν, κατὰ τὸ ἐν Τιμαίῳ πολυβηλλητον χωρίον, ὅτι ὑπέθετεν αὐτὴν στρεφομένην περὶ τὸν ἄξονά της. Νικήτας δὲ ὁ Συρακούσιος, σύγχρονος κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τοῦ Πλάτωνος, συνεμερίζετο τὴν διδασκαλίαν ταύτην, διότι, συμφωνῶν μετὰ τοῦ Ἡρακλείδου, ἀπέδιδε τὴν κίνησιν τοῦ ἡλίου, τῆς σελήνης καὶ τῶν ἀστέρων εἰς τὴν περιστροφὴν αὐτῆς τῆς γῆς.

Ὁ φιλόσοφος οὗτος ὀνομάζει ἐπτὰ πλανήτας:

τὸν Ἑσπερον, ταύτέστι τὸ ἄστρον τῆς αὐγῆς ἢ τῆς ἑσπέρας, ὑπερθεωρεῖ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ τὸν Ἑωσφόρον (Ἄφροδίτην) τὸν Στίλβωνα (Ἑρμῆν) τὸν Πυρόεντα (Ἄρην) τὸν Φαέθοντα (Δία), ὅστις θὰ ἦτο ὁ βραδύτερος τῶν πλανητῶν, ἂν ὁ Φενεὸς (Κρόνος) δὲν ἦτο ἐτι βραδύτερος τούτου.

Ὁ μαθηματικὸς καὶ γεωμέτρης Εὐδοξος διέγραψε περιγραφικὸν τοῦ οὐρανοῦ χάρτην, ὅστις μέχρι τοῦ ἕκτου αἰῶνος μετὰ Χριστὸν, ἐχρησίμευεν ὡς πρακτικὸν τι ἐγχειρίδιον ἀστρονομίας, διηρείτο δὲ εἰς δύο μέρη, καὶ τὸ μὲν ὠνόμασεν Ἑροπτερον, τὸ δὲ Φαινόμενα. Κατ' αὐτὸν, οἱ ἀστέρες ἦσαν συντεταγμένοι εἰς ἀστερισμοὺς διαγινωσκομένους ὑπὸ εἰδικὰ ὀνόματα, ἀρκτικοὶ ἢ τροπικοὶ, καὶ σχέσιν ἔχοντες πρὸς τε τὸν ζωδιακὸν καὶ τοὺς κύκλους οὐδαμοῦ δὲ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ὁ Εὐδοξος οὗτος δὲν μνημονεύει περὶ πλανητῶν, εἰς αὐτὸν ὁμῶς ὀφείλεται ἡ δόξα ὅτι ἐξέδωκε τὴν πρώτην περὶ τῆς κινήσεως των θεωρίαν, εἰς ἣν μετὰ ταῦτα ὁ Πτολεμαῖος προσήρμοσε τὸ σύστημά του.

Ὁ γενικὸς τοῦ Ἀριστοτέλους νοῦς ἐνησχολήθη ἐπίσης καὶ εἰς τὴν ἀστρονομίαν. Γενόμενός πατε αὐτόπτης ἐκλείψεως τινὸς τοῦ Ἄρεως προξενηθείσης ὑπὸ τῆς σελήνης, ὑπέθεσεν ὅτι τινὲς τῶν πλανητῶν ἀπέχον τῆς γῆς πλείοτερον τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης, ἀντιθέτως δὲ πρὸς τὰς δοξασίας πλείστων προκατόχων του, ἀπέδειξεν ὅτι ἡ γῆ μένει ἀκίνητος ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ παντός, καὶ ἐσυμπέραναν ὑπὲρ τῆς σφαιρικότητος τῆς γῆς βασιζόμενος ἐπὶ τῶν ἐκλείψεων τῆς σελήνης, καὶ εἰς τὸ ὅτι ἡ ὕλη, ἐλκομένη πρὸς τι κέντρον, λαμβάνει σφαιρικὸν ἀναγκαίως σχῆμα. Ἀπέδιδε πρὸς τοῦτοίς εἰς τὴν γῆν ὀλιγωτέραν ἔκτασιν ἢ εἰς ἕτερά τινα τῶν οὐρανίων σωμάτων, καὶ ὑπελόγιζε, κατὰ τοὺς μαθηματικούς, ὅτι ἡ περιφέρεια αὐτῆς εἶναι ἴση μὲ τετρακοσίας χιλιάδας στάδια.

Ὁ Ἀριστοτέλης διακρίνει τοὺς κομήτας ἀπὸ τῶν πλανητῶν ἐκ τοῦ ὅτι οἱ πρῶτοι ἀπομακρύνονται τοῦ ζωδιακοῦ θεωρεῖ δ' αὐτοὺς ὡς ὄντας τῆς αὐτῆς τῶν μετεώρων φύσεως, μεταξὺ τῶν ὀπίσθων συγκαταλέγει καὶ τὸν Γαλαξίαν, ὃν ὁ Δημόκριτος θεωρεῖ μετὰ λόγου ὡς ἀποτελούμενον ἐκ τῆς συσσωρεύσεως μικρῶν ἀστέρων, ἐγγυτάτω πρὸς ἀλλήλους κειμένων.

Περὶ τὸ τέλος τοῦ τετάρτου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος ἡ ἀστρονομία εἶχε κάμει πλείστας προόδους ὅπως οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἀριστοτέλους, Θεόφορος καὶ Εὐδόξμος, συντάξωσι τὴν ἱστορίαν της. Εἶχονθα

σει τότε νὰ πιστεύσωσιν ὅτι ἡ γῆ κατεῖχε τὸ κέντρον τοῦ παντός χωρὶς ποσῶς νὰ κινῆται ἢ νὰ περιστρέφεται, ἐνῶ ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη, πέντε τῶν πλανητῶν καὶ οἱ ἀπλανεῖς τῶν ἀστέρων ἐστρέφοντο περὶ αὐτήν. Οἱ Ἕλληνες ἐσπούδαζον τότε μετὰ προθυμίας τὴν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἀστρονομίας, ἣν ὁ Πλάτων εἶχε καταδείξει ὡς λυσιτελεῖ εἰς τε τὴν γεωργίαν, τὴν ναυτικὴν καὶ τὴν πολεμικὴν. Ὁ Μέτων εἶχε θέσει, 433 ἔτη πρὸ Χριστοῦ, ἐπὶ τῆς Πνυκὸς τῶν Ἀθηναίων ἐν ἡλιακὸν ὠρολόγιον, ἐν ᾧ διηρείτο ἡ ἡμέρα εἰς δώδεκα ὥρας, ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, τὸ μῆκος τῶν ὥρων, ὡς καὶ τὸ τῆς ἡμέρας, παρήλλασεν ἀναλόγως τῆς ὥρας τοῦ ἔτους, ἐπειδὴ δὲ τὸ ὠρολόγιον τοῦτο, συνιστάμενον εἰς κῆλον τινὰ λακάνην ἔχουσαν βράβδον, ἣς ἡ σκιά ἐπιπτεν ἐπὶ τῶν τὰς ὥρας δεκνουσῶν γραμμῶν, καθίστατο ἄχρηστον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ τοῦ ἡλίου, μετεχειρίσθησαν τὰς κλεψύδρας εἴτε ὠρολόγια διὰ τοῦ ὕδατος, ὅπως μετρώσι τὰς ὥρας κατὰ τὰς νύκτας καὶ τὰς συννεφώδεις ἡμέρας. Τὰ ἐργαλεῖα ταῦτα, ὡς γνωστὸν, ἐμέτρων τὸν χρόνον διὰ τοῦ διαπνεωμένου κατὰ τὴν ἐκροὴν ποσότητος τινὸς ὕδατος ἀπὸ τῆς ἀνοιγομένης ὀπῆς ἐν τινι κυλινδρῳ ἄγγειῳ κατὰ μαθηματικούς ὑπολογισμοὺς ἐσκευασμένῳ. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἀριστοφάνους, μετεχειρίζοντο τὰς κλεψύδρας ὅπως κανονίζουσι τὴν διάρκειαν τῶν ἀγορεύσεων ἐν τοῖς δικαστηρίοις. Ἡ πρώτη ἐν Ῥώμῃ φανεῖσα κλεψύδρα εἰσήχθη κατὰ τὸ 159 ἔτος πρὸ Χριστοῦ, τὸ δὲ πρῶτον ἐκ Σικελίας εἰσαχθέν ἡλιακὸν ὠρολόγιον ἀνδρῶν ἀπὸ τοῦ 263 ἔτους πρὸ τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς καὶ μετὰ τὸν πρῶτον καρχηδονικὸν πόλεμον.

Ὁ Αὐτόλυκος καὶ ὁ Εὐκλείδης, ἐν τοῖς διασωθεῖσι μέχρις ἡμῶν συγγράμμασιν αὐτῶν, ἐπραγματεύοντο γεωμετρικῶς τὰ περὶ ἀστρονομίας. Ὁ Αὐτόλυκος, κατὰ τὸ 320 ἔτος πρὸ Χριστοῦ, ἐγραψε περὶ κινουμένων σφαιρῶν πραγματείαν τινὰ, ἐν ᾗ θέτει τὴν γῆν ἐν τῷ κέντρῳ καὶ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ἐξηγεῖ τὴν φαινομενικὴν κίνησιν τοῦ ἐνάστρου θόλου, προσέτι ἕτεραν περὶ ἀνατολῆς καὶ δύσεως τοῦ ἡλίου. Ἡ πραγματεία τοῦ Εὐκλείδου, ἣτις φέρει τίτλον Φαινόμενα, παρουσιάζει ἡμῖν ἐπιστημονικὴν τινὰ πρόοδον ἐν αὐτῇ ἡ γῆ θεωρεῖται ὡς τὸ ἀκίνητον τοῦ παντός κέντρον, περὶ τὸ ὅποιον ὁ ἐνάστρως θόλος στρέφεται ἐν διαστήματι 24 ὥρων ἅπαντες οἱ ἀστέρες κινουῦνται κατὰ παραλλήλους κύκλους καὶ εἰσὶ προσηρμοσμένοι εἰς ἐν καὶ μόνον σῶμα, ἔχοντες

κοινὸν πόλον τὸν μεταξὺ τῶν δύο Ἄρκτων φαινόμενον ἀστέρα, ὅστις οὐδέποτε μεταβάλλει θέσιν, στρέφεται δὲ μόνον περὶ ἑαυτόν. Τὸ σύστημα τοῦτο ἠδυνήθη νὰ κάμῃ πιστευτὸν μόνῃ ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ Εὐκλείδου.

(ἔπειτα συνέχεια)

ΔΕΚΑ ΗΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

14 Αὐγούστου 1863.

Ὅτι χθὲς ἅπας ὁ τύπος, πιστὸς διερχόμενος τῆς κοινῆς ἐν Εὐρώπῃ γνώμης, καὶ ἰδίως τοῦ ἀγγλικοῦ καὶ γαλλικοῦ λαοῦ, στεντορεῖα τῇ φωνῇ διεκέρυττεν, ὡς ἀναγκαῖον σήμερον μετὰ μίαν μόλις ἐβδομάδα παριστᾶ ὡς ἐπικίνδυνον, ὡς πολιτικὸν λάθος ἐὰν ἐγίγνετο. Τοῦτο δὲν πρέπει νὰ φανῇ παράδοξον, ἀφοῦ τοσάκις μέχρι τούτου παρετηρήσαμεν ὅτι μετὰ μίαν μόλις ἡμέραν σφοδρῶς κατεκρίθη πράξις ὑπὸ τὸ κράτος σφοδρᾶς καὶ πανδήμου ἐκδηλώσεως τελεσθεῖσα. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ διπλωματικὴ ἐπιστῆμη ὡς καὶ ἡ τῆς διοικήσεως τῶν λαῶν εἶναι πασῶν δυσκολωτέρα.

Χθὲς ἀκόμη ἀνεγινώσκουμεν τὰ σφοδρὰ κατὰ τῆς Ῥωσσίας ἄρθρα τῶν ἀγγλικῶν καὶ γαλλικῶν ἐφημερίδων, ὧν ὡς συμπέρασμα ἐφέρετο αἰετοτε ἡ προτροπὴ εἰς τὸν κατ' αὐτῆς πόλεμον «χάριν τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν ἐθνοτήτων ὀφείλομεν, ἀνέκραζον σχεδὸν πᾶσι, ν' ἀναλάβωμεν τὴν διὰ τῶν ὀπλων ὑπεράσπισιν τῶν Πολωνῶν», σήμερον δὲ ὡς ἐκ συνθήματος, ἂν καὶ εἰσέτι κατακρίνουσι τὴν πολιτικὴν τῆς Ῥωσικῆς αὐλῆς, κηρύττουσιν ὅτι ὁ πόλεμος οὗτος ἦν λίαν ἀσύμφορος. Πρὸ πάντων τὰ ἀγγλικὰ φύλλα παριστᾶσι τὸν πόλεμον ὡς ἀντικείμενον εἰς τὰ ἀγγλικά συμφέροντα. Ἐν τούτων τὰ Ἡμερήσια Νέα πραγματευόμενον περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐν τινι ἄρθρῳ, γραφέντι ὡς λέγουσιν ὑπό τινος τῶν ὑπουργῶν, ἐπιφέρει σὺν τοῖς ἄλλοις, ὅτι «ἐὰν ἐκτραγῆ ὁ πόλεμος θὰ ἀναγκασθῶμεν ὄχι μόνον νὰ παλαίσωμεν κατ' ἰσχυροῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ καὶ δόλιον σύμμαχον νὰ ἐπιβλέπωμεν. Ὁ αὐτοκράτωρ Ναπολέον θὰ κινήσῃ τὸν πόλεμον πρὸς ἴδιον μόνον ὄφελος καὶ ὅπως ἀδικήσῃ τοὺς συμπολεμιστὰς αὐτοῦ. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἡ Ἀγγλία πρέπει νὰ ἀπέχη τοῦ πολέμου καὶ ἐνεκα λόγων στρατιωτικῆς φιλοτιμίας, διότι μὴ δυναμένη νὰ διαθέσῃ στρατεύματα τῆς ξηρᾶς, θὰ ἀρκεσθῆ εἰς μόνον τὴν ναυτικὴν ἐπίθεσιν, παραχωροῦσα οὐ-

τω τὴν τιμὴν τῶν πρωταίων εἰς τὴν Γαλλίαν.»

Μετὰ τὴν κατοχὴν τῆς πρωτεύουσας τοῦ Μεξικίου ὑπὸ τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων ὁ στρατηγὸς Φορέυ συνέστησεν ἀμέσως τριμελῆ προσωρινὴν κυβέρνησιν προεδρευομένην ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Ἀλμόντη, καὶ προσέκρυξε τὴν συγκάλεισιν συνελεύσεως ἐκ προϋχόντων, μὴ ὑπερβαίνουσας τὰ τριακόσια μέλη, ὅπως ἀποφανθῆ περὶ τῆς ὀριστικῆς μορφῆς τῆς κυβερνήσεως τοῦ τόπου. Συνελεύσεως τῆς συνελεύσεως ταύτης περὶ τὰ μέσα τοῦ ἀπελθόντος Ἰουλίου, ἀπεφασίσθη ὡς πολίτευμα συμφερότερον ἢ αὐτοκρατορία καὶ ἀνηγορεύθη αὐτοκράτωρ ὁ ὑποδειχθείς ὑπὸ τῆς Γαλλίας ἀρχιδουξ Μαξιμιλιανὸς τῆς Αὐστρίας. Ἐπιτροπὴ ἀπεστάλη πᾶραυτα ὅπως προσφέρῃ τῷ ἐκλεκτῷ τῷ στέμμα τοῦ Μεξικίου.

Ὁ αὐτοκράτωρ Ναπολέον συνεχάρη ἤδη τὸν ἀρχιδουξ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ ταύτῃ, ἀλλ' εἰσέτι δὲν ἀπεφάνθη οὗτος ἂν δέχεται τὸν προσφερθέντα θρόνον. Καθὰ λέγεται μεταβίνει εἰς Βρυξέλλας ὅπως συμβουλευθῆ τὸν πενθερόν του Λεοπόλδον.

Ἐν περιπτώσει ἀποποιήσεως τοῦ ἐκλεχθέντος Μαξιμιλιανῷ ἡ συνέλευσις ἀνέθηκεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ναπολέοντα τὴν μέριμναν τῆς εὐρέσεως ἡγεμόνος δυναμένου νὰ θέσῃ τὰ θεμέλια τοῦ νέου πολιτεύματος.

Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας, θέλων νὰ φέρῃ τὰς ἀνγκυαίας μακρῶν ἐπιπέσεων ἐπὶ τοῦ διέποντος τὴν γερμανικὴν ὀμοσπονδίαν συντάγματος, προσεκάλεσε δι' αὐτογράφου ἐπιστολῆς πάντας τοὺς ἡγεμόνας ὡς καὶ τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ἐλευθέρων πόλεων τῆς Γερμανίας νὰ συνέλθωσιν εἰς συνέλευσιν ἐν Φραγκφορτίῳ, ὅπως ἀπὸ κοινοῦ σκεφθῶσιν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Πάντες σχεδὸν οἱ ἡγεμόνες ἀπήντησαν εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἀποδεχόμενοι τὴν πρόσκλησιν προθύμως, καὶ ὁσονούτω ἀπέρχοντο εἰς Φραγκφορτίον, ἐκτὸς ἐνὸς ἢ δύο μὴ δυναμένων ἕνεκα γήρωος, αἵτινες ὅμως πέμπουσιν ὡς πληρεξουσίου τοὺς διαδόχους αὐτῶν. Μόνος ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας, ταλαντευθεὶς ἐπὶ πολὺ, φαίνεται ὅτι δὲν ἀπεδέχθη τὴν πρότασιν τῆς Αὐστρίας, τοὺς δὲ λόγους τῆς ἀρνήσεώς του ταύτης ὁ πρωθυπουργὸς αὐτοῦ Κ. Βίσμαρκ ἐξήγησε δι' ἰδιαιτέρως ἐγκυκλίου του, ἐν ᾗ διασχυρίζεται ὅτι πρότερον ἔπρεπε νὰ λυθῶσι πολλὰ ζητήματα διὰ τῆς συνήθους κυβερνητικῆς ἀλληλογραφίας, ὅπως μὴ προσκόψωσιν αἱ μεταρρυθμιστικαὶ προσπάθειαι τοῦ συνεδρίου τῶν βασιλέων.

Αἱ εὐρωπαϊκαὶ ἐφημερίδες δὲν ἠδυνήθησαν ἐπὶ πλέον νὰ μείνωσιν ἀδιάφοροι εἰς τὰ ἀπὸ τινος καιροῦ διαδραματιζόμενα ἐν ταῖς ἠνωμέναις ἡγεμονίαις. Ὅθεν ἐπέπεσαν ἤδη ὄλως ὀργῇ κατὰ τῶν παρανομῶν τῆς βουμουνικῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ ἡγεμόνος Κούζα. Ἀφοῦ ἐκθέτουσι τὰς παραβιάσεις τῶν ὄρων τῶν συνθηκῶν καὶ τὰς ἀπογυμνώσεις τῶν Ἑλληνικῶν μοναστηρίων, ἀποκαλοῦσι τὰς πράξεις ταύτας ἀτίμους καὶ μόνον πρὸς σφετερισμὸν τῆς περιουσίας τῶν Μοναστηρίων τούτων ἐνεργηθείσας. Προπάντων δὲ ὁ Βωθερός ταχυδρομὸς σὺν τοῖς ἄλλοις λέγει, ὅτι ἡ ἀγγλικὴ καὶ γαλλικὴ κυβέρνησις ἔλαβον ἤδη τὰ μέτρα των κατὰ τῶν πράξεων τοῦ ἡγεμόνος Κούζα, τοῦ τοσοῦτον ἀυστόλως σολήσαντος τὰς θρησκευτικὰς κοινότητας τῆς Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας, καὶ ὀλιγορήσαντος οὐ μόνον τῆς Τουρκίας ἀλλὰ καὶ τῶν μεγάλων δυνάμεων.

ΠΟΙΚΙΛΙΑ.

Ἀποσπῶμεν ἐκ διαθήκης Ἄγγλου τινος τὴν ἐπομένην διάταξιν αὐτοῦ.

«Κατὰ κακὴν μοῖραν λαβὼν σύζυγον τὴν Ἐλισάβετ Μ. . . ἐπειδὴ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ γάμου μας παντοίοις τρόποις μὲ καταβασάνισεν, ἐπειδὴ, περιφρονούσα τὰς συμβουλὰς μου, προσεπάθει αἰείποτε νὰ μοὶ καταστήσῃ τὴν ζωὴν ἀφόρητον, ἐπειδὴ ἐπλάσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ με διώξῃ τὸ ταχύτερον ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτον, ἐπειδὴ μῆτε τοῦ Σαμφῶνος ἡ ἰσχύς, μῆτε τοῦ Ὁμήρου τὸ πνεῦμα, μῆτε τοῦ Αἰγούστου ἡ φρόνησις, μῆτε τοῦ Ἰωβ ἡ ὑπομονὴ δύναται νὰ δαμάσῃ τὸ δόστροπον τοῦ χαρακτήρός της, ἐπειδὴ οὐδεμία ἀνθρώπινος δύναμις δύναται νὰ μετατρέψῃ τὰ φρονήματά της, ἀφοῦ ἐπ' οὐκ ὄλα ἔτη ζήσαντες χωριστὰ, μόνον ὠφέλειαν ἀπῆλκυσα τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ μου, τὸν ὅποιον διαφθείρασα, κατέπεισεν ἐντελῶς νὰ μ' ἐγκαταλείψῃ διὰ ταῦτα, σκεφθεὶς ὠρίμως καὶ ὄλα τὰ ἀνωτέρω λαβὼν ὑπ' ὄψιν, ἀπεφάσισα νὰ ἀρῶμαι καὶ ἀφίωμαι ὡς κληροδότημα εἰς τὴν σύζυγόν μου Ἐλισάβετ Μ. . . ἐν κελίῳ.»

Ἄδαις τοῦ 12ου Αἰτίματος

«ΚΙΣΣΟΣ»

ΛΙΝΗΓΜΑ 13.

Ἐπ' ἐμοῦ τρυφῶσιν ὄλοι, πλὴν μ' ἀφήνουν νυστικῶν.
Ἄν καὶ πόδας δὲν στεροῦμαι δὲν θηρεῖω ὅμως τροφῶν.

Ν. Γ. Θ.